

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΓ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΙΩΑΝ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308 | 1/15 ΜΑΪΟΥ 1986 | ΑΡΙΘ. 9-10

Ε Ο Ρ Τ Ι Α Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Α *

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. πρωτ. 1390

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῆ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Δ η μ ή τ ρ ι ε, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Λαμπρὰ ἢ παροῦσα ἑορτὴ τῆς φωτοφόρου ἀναστάσεως. Καὶ ἡμεῖς λελαμπροσμένη τῇ καρδίᾳ κατοπτριζόμενοι τὴν δόξαν τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος, ἵνα ἡμᾶς συνεγείρω ἐαντῷ καὶ συνδοξάσῃ, ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει βοῶμεν:

Χ ρ ι σ τ ὸ ς ἀ ν έ σ τ η.

Ἀνέστη γὰρ νικήσας τὸν ἀπ' ἀρχῆς ἐχθρὸν ἡμῶν καὶ πατήσας τὸν θάνατον, ᾧ κατειχόμεθα. Δι' ὃ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀπολυ-

* Ὅμοια Γράμματα ἀπεστάλησαν καὶ πρὸς πάντας τοὺς λοιποὺς Ὀρθοδόξους Πατριάρχας καὶ τοὺς Ἀρχιεροὺς τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

τρόσεως ἡμῶν ἀρχὴν τὴν εὐσημον ταύτην ἑορτὴν παραλαβόντες, πόθῳ ἀδελφικῷ ὡς κοινωνοὶ τοῦ αὐτοῦ πλοῦτου τῆς ἐφ' ἡμᾶς χρηστότητος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν τὴν Ὑμετέραν κατασπαζόμενοι Παναγιότητα χαρμοσύνως Αὐτῇ προσφωνοῦμεν τὸν ἐόρτιον ἐν Χριστῷ χαιρετισμὸν

Χ ρ ι σ τ ὸ ς ἀ ν έ σ τ η.

Εὐχόμεθα δ' ἐν ἀγάπῃ πολλῇ, ὅπως ὁ πανσθενὴς τοῦ θανάτου νικητὴς τῷ κράτει τῆς ἰσχύος Αὐτοῦ σκέπη τὴν τε Ὑμετέραν σεβασμίαν ἡμῖν Παναγιότητα καὶ σύμπασαν τὴν περὶ Ὑμᾶς ἀγίαν ἱεραρχίαν καὶ Ἐκκλησίαν καὶ δωρῆται εὐχαῖς ὁσίαις Ὑμετέραις πᾶσι τὴν χαρὰν τὴν ἐλθοῦσαν τῷ κόσμῳ διὰ τοῦ τιμίου Αὐτοῦ Σταυροῦ.

Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ αἰθίς ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀναστάντι Ὑμᾶς κατασπαζόμενοι διατελοῦμεν

Ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, πρόεδρος

Πάσχα 1986

ΠΑΣΧΑΛΙΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Παντί τῷ πληρώματι

τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα,

Τὰ πάνσεπτα πάθη τοῦ Κυρίου ἔληξαν, μὲ ἀποκορύφωση τῆ Σταύρωσι σπὸν φρικτὸ Γολγοθᾶ. Νεκρική σιγή βασιλεύει παντοῦ στὴν Ἁγία Πόλη καὶ ὅπου στὴν Ἁγία Γῆ ἀκούσθηκε τὸ κήρυγμα τοῦ Θεανθρώπου.

Οἱ μαθητές Του, περίτρομοι καὶ κρυμμένοι γιὰ «τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων», ἀναπολοῦν τὰ γεγονότα τῆς τριετοῦς συναναστροφῆς τους μὲ τὸν Διδάσκαλο καὶ βλέπουν νὰ διαψεύδωνται οἱ ἐλπίδες τους γιὰ τὸ μέλλον τὸ δικό τους καὶ τῶν συγχρόνων τους. Μὰ δὲν πρόφθασαν νὰ ριζώσουν οἱ σκέψεις αὐτὲς καὶ ἰδοὺ τὸ πρῶτο μήνυμα ἀπὸ τὴς Μυροφόρες γυναῖκες γιὰ τὴν ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασι τοῦ Κυρίου τους, «καθὼς εἶπεν αὐτοῖς»: «Ἡγέρθη οὐκ ἔστιν ἄθεος, ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν Αὐτόν... Ὑπάγετε εἶπατε τοῖς μαθηταῖς Αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν».

Χαρᾶς Εὐαγγέλια, ἀδελφοί μου!

Καὶ τὸ γεγονὸς αὐτό, ποῦ μεταδόθηκε ἀστραπιαία στοὺς ὄπαδούς του, συγκλόνησε τὴν Οἰκουμένη, γιὰτὶ λύει τὸ αἰνίγμα τῆς πορείας τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸν θάνατό του, πράγμα ποῦ ὁ θεῖος Παῦλος κάμνει σημαία καὶ κέντρο τοῦ κηρύγματός του καὶ ἡ Ἐκκλησία λαμπροφωρώντας ἀχώρητα φάλλει ὡς νικητήριο παιάνα:

«Τὴν Ἀνάστασίν Σου, Χριστέ Σωτήρ, Ἄγγελοι ὑμνοῦσιν ἐν Οὐρανοῖς καὶ ἡμᾶς τοὺς ἐπὶ γῆς καταξίωσον ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ Σὲ δοξάζειν».

«Τὰ πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια». Καὶ ἀπὸ ὅλα αὐτά, ἀγαπητοί μου Χριστιανοί, ἐξάγεται ἓνα συμπέρασμα: ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ἀπλῶς μιὰ μεταλλαγὴ καὶ ὅτι διὰ τοῦ θανάτου μεταβαίνομε στὴ Ζωή. Πρὸς τί οἱ πικρίες γιὰ τοὺς πιστοὺς Χριστιανούς, πρὸς τί οἱ θλίψεις καὶ οἱ στενοχώριες, οἱ ἀσθένειες καὶ οἱ βαρεῖές δοκιμασίες; Θὰ παρέλθουν καὶ τὴ θέση τους θὰ πάρη ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἀγαλλίασι καὶ ἡ αἰώνια εὐφροσύνη μέσα σπὸν κόσμον τὸν πιστὸ στὴν Ἀνάστασι τοῦ Κυρίου.

Παράξενα ὅμως ἀκούγεται σήμερα τὸ ἀναστάσιμο μήνυμα στ' ἀφτιά τοῦ ἀλλοπαρμένου καὶ καταπονημένου ἀνθρώπου μὲ τὰ συμβαίνοντα σπὸν παραγμένο μας κόσμον καὶ τὰ ὅποια ὅλοι μας τὰ γνωρίζουμε καὶ τὰ ζοῦμε καθημερινά.

Παρεφρόνησε ἡ Ἀνθρωπότης;

Καὶ οἱ νέοι μας, ἡ μοναδική μας ἐλπίδα, στὴν πλειοψηφία τους ὀλοένα ἀπομακρύνονται ἀπὸ κάθε τι τὸ ἐλληνικό, τὸ καταξιωμένο σπὸν χρόνον καὶ δοκιμασμένο στὴς πιὸ κρίσιμες καμπὲς τῆς ἱστορίας μας καὶ τρέπονται πρὸς ὅ,τι ξένο καὶ ἐξαλλοτούς προτείνει ἡ βιομηχανία τοῦ διεθνούς καταναλωτισμοῦ.

Γιὰ τὸ πνευματικὸ μας «εἶναι» πόσοι καὶ πόσο νοιαζόμεθα;

Τὸ πρόβλημα τῆς ἐποχῆς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ μας ξεκινάει ἀπὸ τὸ προσωπικὸ μας πρόβλημα. Τὰ ἄτομα συναποτελοῦν τὴς κοινωνίες καὶ οἱ κοινωνίες τὸν κόσμον. Τὸ ἄτομον εἶναι τὸ κύτταρον κάθε κοινωνίας. Χωρὶς τὴν πνευματικὴν του ἀναγέννησιν, χωρὶς τὴ σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, λύσι δὲν ὑπάρχει, παρὰ μόνον τὸ χάος, ποῦ μᾶς περιζώνει. Μόνον ἂν ἀκολουθήσωμε τὰ βήματα τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ, ποῦ ἀκριβῶς γιὰ τὴ δική μας σωτηρίαν ὑπέστη τὰ πάν-

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΩ ΠΑΣΧΑ

† ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΕΛΕΩΘΕ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΘΕΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ
ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἄνεστη ἀληθῶς ὁ Κύριος, τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά καὶ περιπόθητα, ἀλλ' οὐκ ἀπέστη ἀφ' ἡμῶν. Ἄνεστη, ἀλλὰ δὲν ἀπεχωρίσθη ἐκ τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων. Ἄνεστη, ἀλλ' ἔμεινε μεθ' ἡμῶν. «Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. 28,20). Παρῶν εἰς πάσας τὰς στιγμὰς τοῦ βίου ἡμῶν, εἰς πάσας τὰς φάσεις καὶ τὰς περιπετείας τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ ἱστορίας. Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν ὁ Κύριος καὶ ἡ ὑπόσχεσις Αὐτοῦ ὅτι θὰ εὐρίσκειται ἐν τῇ μέσῃ ἡμῶν, συνηγμένων ἐν τῇ Ὁνοματί Του (Ματθ. 18,20), μένει θεβαιω-

τική τῆς ὑπὲρ ἡμῶν Προνοίας Του καὶ τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν προαιωνίου σωστικοῦ σχεδίου Του.

Ἄνεστη ὁ Κύριος ὄντως. Ἄλλ' οὐκ ἀπέστη ἀφ' ἡμῶν. Ἐμεινεν ἐγγὺς πρὸς ἡμᾶς. Προσιτὸς εἰς πάντας καὶ κατὰ πάντα. Κλίνων εὐήκοον τὸ οὖς Του πρὸς ἡμᾶς καὶ τὰς δεήσεις ἡμῶν. Ἐτοιμος ἵνα προσδράμῃ καὶ θεραπείσῃ τὰς ἀσθενείας, τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰ ὑστερήματα ἡμῶν.

Ἰδοὺ, τέκνα ἡμῶν ἀγαπητά, τὸ μέγα μυστήριον τῆς περὶ τὸν ἀναστάντα Κύριον Θείας Οἰκονομίας. Τὸ φρικτὸν δράμα τοῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ Πάθους εὐρίσκει ἐν τῇ Ἀναστάσει τὴν θαυμασίαν λύσιν καὶ ἐπίστεψίν του. Ὁ Σταυρὸς, ἐφ' οὗ ἠπλώθησαν αἱ ἀχραντοὶ χεῖρες τοῦ Λυτρωτοῦ, ὑψώθη ὡς σύμβολον σεβάσμιον καὶ τίμιον ὀλοκλήρου τῆς πιστευούσης ἀνθρωπότητας. Ὁ λίθος ἐκυλίσθη, οἱ φύλακες διεσκορπίσθησαν καὶ ὁ Κύριος ἀνέστη ἐκ τοῦ Τάφου, «ὡς ἐκ παστάδος προελθῶν». Τὸ κενὸν Μνημεῖον, ὅπου ἡ κακία τῶν ἀνθρώπων ἐνόμισε πρὸς στιγμὴν ὅτι θὰ ἐνέκλειεν ἐσαεὶ τὴν ζωὴν ἐν Τάφῳ, ἀπέβαλε τὴν προτέραν σκοτεινὴν ὄψιν του. Ἄνεστη ἐκ νεκρῶν ὁ Κύριος ὡς ἀπαρχὴ τῶν κε-

δεῖνα καὶ τὸν ἀτιμωτικὸ θάνατο τοῦ Σταυροῦ, θὰ ἔχωμε μερίδιον στὴν Ἀνάστασι, σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ καὶ στὴ μέλλουσα. Τότε θὰ διαλυθοῦν ὅλα τὰ σκοτάδια, θὰ λείψῃ ὁ φόβος, θὰ παύσῃ ὁ τρόμος, θὰ καταυγάσῃ τὸ ἀνεσπέρο φῶς τῆς Ἀναστάσεως. Ἰδοὺ μᾶς ἀπλώνη τὸ χέρι, γιὰ νὰ μᾶς σηκώσῃ μαζί Του.

Καλοὶ μου Χριστιανοί,

Ἄς ὑποδεχθῶμε περιχαρεῖς τὸν λυτρωτὴ Κύριό μας, γιὰ νὰ λάμψῃ τὸ ἔκπαγλο φῶς τῆς Ἀναστάσεως στὴ συννεφιασμένη γῆ μας, νὰ σβήσουν τὰ μίσση καὶ οἱ ἔχθρες καὶ νὰ θρονιάσῃ στὸν κόσμον μας ἡ Ἀγάπη. Ἡ ἄδολη Ἀγάπη, ποὺ Ἐ-

κεῖνος ἔκανε πράξη καὶ δίδαγμα ζωῆς. Ἄς ἐνστερνισθοῦμε, λοιπόν, τὸ ἀναστάσιμο μήνυμα τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ὡς συνειδητὰ μέλη τῆς ἁς ἀφήσωμε πέρα μακριὰ τὸ κράτος τοῦ ζόφου.

«Δεῦτε λάβετε φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός καὶ δοξάσατε Χριστὸν τὸν Ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν».

Μετὰ θερμῶν πατρικῶν εὐχῶν ἐν Χριστῷ

Ἀναστάντι

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Πάσχα 1986

κοιμημένων, ὡς βασιλεὺς τῶν ζώντων, ὡς ἡ ἰσχύς τῶν εἰς Αὐτὸν πιστευόντων. Ὁ χαίρων Τάφος δὲν εἶναι πλέον ὄρυγμα, εἰς ὃ καταλήγει ἡ ἀνθρωπίνη προσωποκότης, ἀλλ' ἡ πύλη, δι' ἧς ὀδεύομεν πρὸς τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ ἐξ ἧς ἀναπηδᾷ ὁ κρατῶν εἰς τὰς χεῖράς Του τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων Κύριος. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀνέστη ὁ Κύριος, ὁ ἀνθρώπος ἔμαθε πλέον πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει. Καὶ κλείων τὰ ὄψα του εἰς τὰ ἀσύστατα καὶ ἀθέλητα κηρύγματα τῆς ἀθέου σκέψεως, τῆς κηρυττούσης νεκρὸν τὸν Θεὸν καὶ ἀρκουμένης τὴν ἠθικὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου, στρέφει τὰ ὄψα του πρὸς τὸν ἀναστάντα Χριστόν, τὸν φωτίζοντα καὶ σώζοντα πάντας τοὺς εἰς Αὐτὸν πιστεύοντας.

Ἐπεπληθύνθησαν σήμερον αἱ ἄκανθοι καὶ αἱ τρίβολοι ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων. Ἐπερέθησαν πᾶν μέτρον καὶ πᾶσαν φυσικὴν ἀντοχὴν τὰ ταλαιπωροῦντα τὴν ἀνθρωπότητα προβλήματα καὶ δεινά. Ἀπὸ τοῦ ὀλεθρίου κακοῦ τῶν πολέμων καὶ τῶν ἀκοῶν πολέμων, μέχρι καὶ τῶν κατατρυχόντων τοὺς ἀνθρώπους δεινῶν τῆς πείνης, τῶν στερήσεων, τῶν κακουχιῶν, τῶν καταπιέσεων, τῶν φυλετικῶν καὶ ἄλλων διακρίσεων, τῶν καθεστωτικῶν τυραγιῶν καὶ τῶν ιδεολογικῶν ἐντάσεων ἀπὸ τῆς σοδοῦσης ἀπειλῆς καταστροφῆς τῆς ἰσορροπίας τῆς ζωῆς καὶ τοῦ περιβάλλοντος, μέχρι τῶν ἀκατόνομάστων καταστροφῶν τῶν ἀπορροευσῶν ἐκ τῶν ἐξοπλισμῶν, τῶν πυρηνικῶν δοκιμῶν καὶ τῶν ποικίλων ἀνταγωνισμῶν, μέχρι καὶ τῶν φρικτῶν συνεπειῶν τῆς ἀλογίστου τεχνολογίας καὶ τῶν ἀποτόμων ταύτης ἀρνητικῶν ἐπιπτώσεων καὶ ἀπὸ τῶν κοινωνικῶν περιπετειῶν μέχρι καὶ τῶν κατ' ἄτομα δυστυχιῶν καὶ ἀγχυδῶν καταστάσεων, τὸ κακὸν ὑπερεπλόνασε καὶ ὁ ἀνθρώπος ἔγινε δυστυχέστερος, ἀσφυκτιῶν ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ἐν τῷ κόσμῳ φρικτῆς ἀθλιότητος.

Δὲν πλέκομεν ἱερεμιάδας. Οὐδὲ ὑπερβάλλομεν εἰς περιγράφας. Ἀπλῶς διαπιστοῦμεν καταστάσεις καὶ προσδιορίζομεν γεγονότα, ἵνα προσείπωμεν μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὅτι ὄντως «οὐ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις» (Ρωμ. 5,20). Πράγματι, ἐκεῖ ἐνθα ἐπλεόνασε τὸ κακόν, ὡς κύριον ἀποτοκὸν τῆς ἁμαρτίας, ἐκεῖ ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις, ἢ ἀπὸ τοῦ ἀναστάντος Κυρίου ἐκπορευομένη.

Εἰς ὅλας τὰς ἀνωτέρω ἀρνητικὰς ὀψεις τῆς ζωῆς, εἰς ἐκάστην ἐξ αὐτῶν, εἰς καθ' ἕνα ἄτομον καὶ διὰ καθ' ἕκαστην περίπτωσιν, ὁ ἀναστὰς Κύριος παρίσταται, βοηθὸς καὶ σκεπαστὴς, προστάτης καὶ χορηγός, ἰώμενος καὶ θεραπεύων, ἀναπληρῶν τὰ ἐλλείποντα καὶ ἀνιστῶν τὰ πεπτωκότα, ἐξοβελίζων τὰ κακὰ καὶ ἀποκαθιστῶν τὰ ἀγαθὰ, ἀγαπῶν τὰ ἐλέθρια καὶ παρέχων τὰ σωτηριώδη, αὐτὸς «διδούς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ

πάντα» (Πράξ. 17,25). «Χριστὸς ὁ ἀποθανὼν, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθεὶς, ὃς καὶ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα;... Ἄλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς» (Ρωμ. 8, 34-37).

Αὐτόν, τὸν ἀγαπήσαντα ἡμᾶς Κύριον, τὸν ἀναστάντα ἀπὸ τῶν νεκρῶν, «τόν γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα» (Πράξ. 17,27), ἴδωμεν, τέκνα ἡμῶν ἀγαπητά, ὡς τὸν ἐν παντὶ καὶ πάντοτε συμπαριστάμενον ἡμῖν καὶ ταῖς δόξαις ἡμῶν. Καὶ πρὸς Αὐτὸν ἀτενίζοντες, κατὰ τὴν λαμπροφόρον ταύτην ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως, τὴν καὶ ἑορτῶν Ἑορτήν, καὶ τῇ προτροπῇ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας κατακολουθοῦντες, μετὰ χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως χωρήσωμεν πρὸς τὸν ἑορτασιμὸν, ἐλλαμπόμενοι ἀπὸ τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως καὶ ἀνημμένας τὰς λαμπάδας τῶν ψυχῶν ἡμῶν κρατοῦντες.

Ἑορτάσωμεν τὸ Πάσχα καὶ τοῦ ἔτους τούτου οὐχὶ κοσμικῶς, οὐδὲ σαρκικῶς, ἀλλὰ πνευματικῶς. «Μὴ κώμοις καὶ μέθαις» (Ρωμ. 13,13). «Μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εὐλογίας καὶ ἀληθείας» (Α' Κορ. 5,8), «περισσεύοντες ἐν εὐχαριστίᾳ» (Κολ. 2,7). Παναγγυρίσωμεν τὴν ἡμέραν κεκαθαρμέναις διανοίας, συγχωροῦντες ἀλλήλους, ἐν ἀγάπῃ ὡς πρὸς ἀδελφούς, τῶν πτωχῶν, τῶν ἀσθενῶν, τῶν ἀστέγων, τῶν ἀέργων, τῶν δυστυχοῦντων, μάλιστα δὲ τῶν πεινῶντων μιμησόμενοι, καὶ θαυλεστέραν τὴν ἀφ' ἡμῶν βοήθειαν καὶ συναντίληψιν εἰς αὐτοὺς παρέχοντες, ἵνα καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ πάντες τὴν χαρὰν τῆς Ἀναστάσεως θαυότερον αἰσθανόμενοι καὶ φιλανθρώπως κουφιζόμενοι, εὐγνώμονα μεθ' ἡμῶν αἶνον καὶ δοξολογίαν εἰς τὸν ἀναστάντα Χριστὸν προσκομίσωσιν.

Ταῦτα ἐν ἀγάπῃ πατρικῇ πρὸς πάντας ὑμᾶς ἀπευθύνοντες, τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, καὶ τὸν ἀφ' ἡμῶν ἀσπασμὸν πρὸς πάντας τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς ἀπονέμοντες, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τούτου εὐχὴν καὶ εὐλογίαν ἐπὶ τῇ λαμπροφόρῳ ταύτῃ ἡμέρᾳ τῆς Ἀναστάσεως, εἰς πάντα τὰ τέκνα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, τὰ ἐγγύς καὶ τὰ μακρὰν, ἐπεκτείνοντες, τὰ κράτιστα ἀπὸ μέσης καρδίας τοῖς πᾶσιν ἐπευχόμεθα.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ, τέκνα ἡμῶν ἀγαπητά καὶ περιπότητα.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

Π ἄ σ χ α 1 9 8 6

ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Δ'

8) Τὰ ἤδη λεχθέντα ἐξηγοῦν, γιατί μέσα στην Ὁρθοδοξία δὲν ἔχουν θέσι οἱ ἰσοπεδωτικοὶ ὀδοστρωτήρας τῆς ὁμοιομορφίας καὶ οἱ παρωπίδες τῆς μονομερείας. Ἡ ἐνεργοποίησις τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνότητος μέσα στην ποικιλομορφία γίνεται κατ' ἐξοχὴν αἰσθητῆ στην εὐχαριστιακὴ σύναξι τῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ τὴν ὠραία παραβολικὴ διατύπωσι τῆς ἀρχαίας «Διδαχῆς» (τῶν 12 Ἀποστόλων), ὅπως ποικιλόμορφοι κόκκοι σιταριοῦ συνήχθησαν ἀπὸ ἀγρούς, πού εἶναι ἀκόμη καὶ σὲ βουνοπλαγιές, καὶ ἀλέσθησαν καὶ ζυμώθηκαν καὶ ἔγιναν ὁ ἓνας κλώμενος ἄρτος τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἔτσι καὶ ἡ μία Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ συγκροτεῖται καὶ αἰσθητοποιεῖται κατ' ἐξοχὴν μετὰ τὴν σύναξι τῶν μελῶν τῆς, πού προέρχονται ἀπὸ ὅλες τὶς τάξεις τῶν ἀνθρώπων καὶ τώρα παρακάθονται ἀδελφωμένοι στὸν μυστικὸ δεῖπνο συνενώνοντας τὶς ποικιλόμορφες ἰδιοσυγκρασίες καὶ ἰδιοτυπίες μετὰ τὴν συνεκτικὴ δύναμι τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης ὡς προϋποθέσεως τῆς ὁμολογίας τῆς κοινῆς πίστεως.

Τὸ θαβώρειο φῶς, προσπίπτοντας στὸ πρῖσμα τῆς Ὁρθοδοξίας, ὑφίσταται τρόπον τινὰ φασματοσκοπικὴ ἀνάλυσι καὶ παρουσιάζει ποικιλία χρωματικῶν συνθέσεων καὶ παραλλαγῶν. Ἄν παρομοιάσωμε τὴν Ὁρθοδοξία μετὰ θεότευκτο, ἀχειροποίητο καὶ πολυποίκιλο ψηφιδωτό, τότε δὲν πρέπει ὑπὸ περιουρισμένην ὀπτικὴ γωνία νὰ νομίζωμε, ὅτι αὐτὴ ταυτίζεται μόνον μετὰ μερικὲς ψηφίδες τοῦ καλλιτεχνήματος αὐτοῦ καὶ νὰ θεωροῦμε ὡς ἀρνητὰς τῆς Ὁρθοδοξίας τοὺς ἀδελφούς μας, πού τυχόν στρέφουν τὴν προτίμησίν τους σὲ ἄλλες ψηφίδες, πού κι αὐτὲς ἀνήκουν ἀναπόσπαστα στὸ ὄργανικὸ τῆς σύνολο. Αὐτὸ τὸ ὄργανικὸ σύνολο, αὐτὴ ἡ θαυμαστὴ θεανθρωπίνη ὁλότης, πού ἐμψυχώνεται ἀπὸ τὴν ἐνιαία δογματικὴ πίστι καὶ ἀπὸ τὴν ἐνοποιούσα ἀναγωγικὴ καὶ μυσταγωγικὴ πνοή, εἶναι

ἀκριβῶς ἐκεῖνο, πού πρέπει νὰ παρουσιάζεται στὸ ὀπτικὸ μας πεδίο μετὰ τὸν εὐρυγώνιο φακὸ τῆς γνησίας ὀρθοδόξου πνευματικότητος. Στὸ θεῖο αὐτὸ ψηφιδωτὸ εἶναι λ.χ. ἐναρμονισμένα πλεῖστα διαφορετικὰ ἢ καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως ἀντίθετα στοιχεῖα. Ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ θέωσις τοῦ ἀνθρώπου· ἡ ἐνδοστρέφεια καὶ ἡ ἐξωστρέφεια· οἱ οὐράνιες προσδοκίαι καὶ τὰ γῆινα ἐνδιαφέροντα· ἡ ἐκστασις στὴν πνευματικὴ θεωρία καὶ ἡ τέρψις τῶν αἰσθήσεων μετὰ τὰ ὑλικά σύμβολα· ἡ καταφατικὴ διατύπωσις στὴν περιοχὴ τῶν μεθεκτῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀποφατικὴ ἢ ἀρνητικὴ θεολογία γιὰ τὴν ἀπρόσιτη θεία οὐσία· οἱ στεναγμοὶ μετὰ τὶς ροές τῶν δακρύων τῆς μετανοίας καὶ ἡ ἀναστάσιμη ἀγαλλίασις· τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰωάννου καὶ ἡ σκέψις τοῦ Πέτρου ἢ τοῦ Παύλου· ἡ θεωρητικὴ στάσις τῆς Μαρίας καὶ ἡ διακοινικὴ διάθεσις τῆς Μάρθας· ἡ αὐστηρότης ἢ ἀκρίβεια καὶ ἡ οἰκονομία· ὁ ρυθμὸς τῆς βασιλικῆς καὶ ἡ ροτόντα· οἱ δικταγωνικοὶ ναοὶ καὶ ὁ βυζαντινὸς ρυθμὸς· ἡ ἠθικοκοινωνικὴ ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία καὶ ἡ Φιλοκαλία ἢ τὸ Γεροντικὸ· τὰ «ἐνοριακὰ κέντρα ἀγάπης» καὶ ἡ νοερὴ προσευχὴ τῶν ἡσυχαστῶν· οἱ καλύβες τῶν ἐρημιτῶν καὶ ἡ «κατ' οἶκον Ἐκκλησία» — ὅλα αὐτὰ εἶναι δειγματοληπτικῶς μερικὲς ἀπ' τὶς ποικιλόχρωμες καὶ ποικιλόμορφες ψηφίδες, πού εἶναι ἀρμονικὰ συνταιριασμένες στὸ θεότευκτο θεανθρώπινο ψηφιδωτό, πού λέγεται «Ὁρθοδοξία»¹¹.

Ἄς παρομοιασθῆ ἡ Ὁρθοδοξία καὶ μετὰ μιὰ μουσικὴ συμφωνία. Κάθε μουσικὴ συμφωνία, — παρὰ τὸ πλῆθος τῶν ποικιλιματικῶν φθόγγων, ἡχητικῶν φωτοσκιάσεων καὶ ἡχοχρωμάτων, πού χρησιμοποιοεῖ, παρὰ τὴν ποικιλία καὶ τὶς παραλλαγὰς τῶν συγχορδιῶν

11. Περισσότερα βλ. σχετικῶς στὸ δημοσίευμα: Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἐνότης καὶ ποικιλομορφία στὴν Ὁρθοδοξία (Λόγος στὴν ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Φωτίου τοῦ Μεγάλου), Ἀνάπτυον ἐκ τοῦ περιοδ. «Ἐκκλησία», Ἀθήναι, 1983.

καὶ τῆς στικτογραφίας της καὶ παρὰ τὸ πλῆθος τῶν πνευστῶν, ἐγγόρδων καὶ λοιπῶν ὀργάνων τῆς ὀρχήστρας, πού τὴν ἐνεργοποιοῦν—, ἔχει ὀργανικὴ ἐνότητα, μέσα στὴν ὁποία ἀπὸ τὸν πρόλογο ἕως τὸν ἐπίλογο, ἀπὸ τὸ «πρελούντιο» ἕως τὸ «φινάλε» καὶ μέσα ἀπὸ τὰ διάφορα μέρη της ἀντηχεῖ καὶ ἐπανέρχεται συνεχῶς ἓνα ἐνιαῖο χαρακτηριστικὸ μοτίβο, ἓνας θεμελιώδης μουσικὸς τόνος. Κατὰ παρόμοιον τρόπο, παρὰ τὴν ποικιλία τῶν ἐναλλασσομένων καὶ ἐξελισσομένων μορφῶν τῆς Ὁρθοδοξίας, πού δημιουργήθηκαν μὲ τὴν μακραίωνα ἐξέλιξί της, οἱ μορφές αὐτές δὲν ἀποτελοῦν τρόπον τινὰ διάφορα φυτὰ χωρισμένα τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἀλλὰ συναποτελοῦν τοὺς κλάδους ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ πνευματικοῦ δένδρου. Οἱ κλάδοι αὐτοὶ συνδέονται πάντοτε μὲ τὸν ἴδιο κορμὸ καὶ μὲ τὶς ἴδιες ρίζες καὶ ζωοποιοῦνται ἀπὸ τὴν ἴδια ἐντελέχεια καὶ τὸν ἴδιο ζωτικὸ χυμὸ.

Οἱ ἐπὶ μέρους μορφές τῆς Ὁρθοδοξίας ἔχουν τὴν ἴδια πνευματικὴ ἀποστολή. Ἡ ποικιλία τῶν ἐκφάνσεων τοῦ θεολογικοῦ στοχασμοῦ της· ὁ μορφολογικὸς ἢ εἰδολογικὸς πλοῦτος τῶν μορφῶν της· τὸ πλῆθος ἀπ' τὶς συνιστώσες, πού συνενώνονται στὴ συνισταμένη τῆς λατρείας καὶ πού τελοῦνται, ἀναγινώσκονται, ἀπαγγέλλονται, ψάλλονται, ἀκούονται, ὀρῶνται καὶ ἀποτείνονται συχνὰ σ' αὐτὴ τὴν ὄσφρησι ἢ τὴ γεῦσι ἢ τὴν ἀφή· ἢ χρῆσις τοῦ ἄρτου, τοῦ οἴνου, τοῦ ὕδατος, τοῦ ἐλαίου καὶ τοῦ ξύλου τοῦ Σταυροῦ· ἢ δραματοποιήσις ἢ αἰσθητοποιήσις πνευματικῶν βιωμάτων ἢ γεγονότων μὲ τὸν συμβολισμὸ τῶν ὑλικῶν στοιχείων, λ.χ. τοῦ θυμιάματος, τῶν κεριῶν, τῶν λαμπάδων, τῶν καντηλιῶν, τῶν ἀνθέων, τῶν βαίτων, τῶν μύρων· οἱ βαθυστόχαστες εὐχές καὶ ἡ αἰσθητικὴ ὑφή τῶν ὕμνων καὶ τῶν ἄσματικῶν ἀκολουθιῶν· οἱ εἰκόνες καὶ πολλὰ ἄλλα μοιάζουν πρὸς τὴν ποικιλία τῶν ἤχων καὶ ὀργάνων, πού καθιστᾶ πλουσιώτερη καὶ πιὸ ἐλκυστικὴ τὴ συμφωνία τῆς Ὁρθοδοξίας, μέσα στὴν ὁποία συμφωνία τὸ ἐνοποιὸ μοτίβο καὶ ὁ θεμελιώδης τόνος ἀπὸ τοὺς ἀποστολικοὺς χρόνους μέχρι σήμερα εἶναι ἡ πεῖρα, ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι ὁ οὐρανὸς πάνω στὴ γῆ.

9) Ἡ Ὁρθοδοξία μὲ τὴν Χριστοκεν-

τρικὴ θεανθρώπινη δομὴ, μὲ τὴν Εὐχαριστιακὴ Ἐκκλησιολογία καὶ μὲ τὸν ἐντονο ἐπικλητικὸ καὶ πνευματολογικὸ χαρακτήρα της ὑποβοηθεῖ τὴν ζωσα ἐν ἀγίῳ Πνεύματι κοινωνία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ κοινωνία αὕτη σημαίνει τὴν ἀνατολή καὶ ἐνεργοποίησι τοῦ νέου αἰῶνος μέσα στὰ τοπικὰ καὶ χρονικὰ πλαίσια τοῦ παλαιοῦ, τὴν παρουσία καὶ διακήρυξι τοῦ ἐρχομένου αἰῶνος μέσα στὸν «νῦν» αἰῶνα, τὴν ἐκκόλαψι καινούριων δυνατοτήτων πάνω ἀπ' τὶς ὑπάρχουσες πραγματικότητες, θρυμματισμὸ τῶν δεσμῶν τῆς πνευματικῆς σκλαβιάς, ἀπελευθέρωσι ἀπ' τοὺς ἐφιάλτες τῆς ἐνοχῆς, ἴασι τῶν «συντετριμμένων τὴν καρδίαν», «αἰχμαλώτοις ἄφρασι», ἀνάβλεψι τῶν πνευματικῶν τυφλῶν (Λουκ. δ', 18), ζωογόννησι τῆς μισοπεθαμένης ψυχῆς μὲ τὴν ζωογόνο ἐνέργεια τοῦ ἀγίου Πνεύματος, ἀνάπλασι καὶ ἀναμόρφωσι τῆς ρυπωμένης εἰκόνας τῆς ψυχῆς στὸ ἀρχέτυπο κάλλος, ἐνταξι τοῦ παρόντος στὴν προοπτικὴ τοῦ μέλλοντος, ἐξωραϊσμὸ τῆς γῆϊνης πραγματικότητος μὲ θεῖες ἀνταύγειες καὶ λαμπηδόνες, ἐνεργὸ καὶ δυναμικὴ συμμετοχὴ στὴ θεανθρώπινη φύσι τῆς Ἐκκλησίας καὶ στὴ μυστικὴ κοινωνία τῶν προσώπων, πού τὴν συναποτελοῦν, ὑπερνίκησι τοῦ πόνου καὶ τῆς ὀδύνης τοῦ θανάτου, «καινότητα ζωῆς» (Ρωμ. στ', 4) μὲ συμμετοχὴ στὴ νίκη καὶ στὴ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως. Ἡ χαρὰ αὕτη καθρεπτιζέται κατὰ τρόπον ἀπαράμιλλο στοὺς ὕμνους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἢ ὁποία «ζῆ ἐξ ὀλοκλήρου ἐκ τοῦ μυστηρίου τῆς Ἀναστάσεως»¹². Ὁ Γερμανὸς προτεστάντης καθηγητῆς Ernst Benz εἶχε γράψει χαρακτηριστικῶς: «Ἡ χαρὰ αὕτη παρέμεινε μέσα στὴν Ὁρθοδοξία ὡς ὁ θεμελιώδης τόνος τῆς λατρείας: ἡ χαρὰ τῆς ἐνώσεως μὲ τὸν ζῶντα Κύριο. Στὴ χαρὰ αὕτη ἐκδηλώνεται ἡ ἀγαλλίασις ἀπ' τὸ ὅτι οἱ δυνάμεις τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου συντρίφθηκαν, οἱ δαίμονες νικῆθηκαν, τὸ βασίλειο τοῦ Σατανᾶ διαλύθηκε, τὸ κακὸ ἤδη κατ' οὐσίαν ἐκμηδενίσθηκε καὶ γιὰ τὸν ἀναγεννηθέντα ἄνθρωπο ἔχει κιόλας ἀνατελεῖ ὁ νέος αἰὼν τῆς θείας ζωῆς, δόξης καὶ ὠραιό-

12. Friedrich Heiler, *Mysterium Caritatis*, München 1949, σ. 176-177.

τητος, ἡ ζωὴ τῆς νέας δημιουργίας καὶ τοῦ καινούριου κόσμου»¹³.

10) Ἡ μέθεξις τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, πρὸς τὴν ὁποία ὀδηγεῖ ἡ Ὁρθοδοξία, ὑποβοηθεῖ νὰ συνειδητοποιηθοῦν τόσον τὸ ἀνθρωπιστικὸ ἰδεῶδες αὐτῆς, πού ἐλευθερώνει ἀπὸ τὸν ἀνθρωποκεντρικὸ «οὐμανισμό» καὶ δημιουργεῖ τὸν ἐν Χριστῷ καὶ Ἀγίῳ Πνεύματι «καινὸν ἄνθρωπον» (Ἐφ. β', 15), ὅσον καὶ ἡ τεραστία συμβολὴ τῆς στῆν ἐξασφάλισι τῶν προϋποθέσεων τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ὑγιοῦς πολιτισμοῦ καὶ στῆν ἐξυγίανσι τῶν πολιτισμικῶν δομῶν.

Γιὰ τοὺς ὀρθοδόξους πιστοὺς ὁ Θεὸς δὲν εἶναι μόνο τὸ ὕψιστο καὶ ἀπόλυτο ὄν, ἡ ὑψίστη ὄντολογικὴ πραγματικότητα, ἀλλὰ καὶ τὸ ὕψιστο Ἀγαθό, ἡ ὑψίστη ἀξιολογικὴ πραγματικότητα, τὸ πλήρωμα ὅλων τῶν ἀξιῶν, ἡ πηγὴ, ἀπ' τὴν ὁποία ἔρχεται «πᾶσα δόσις ἀγαθῆ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον». «Ὅλες οἱ ἀνθρωπιστικὲς καὶ πολιτιστικὲς ἀξίες, πού ὑλοποιοῦνται στὰ διάφορα μορφωτικὰ καὶ πολιτισμικὰ ἀγαθὰ τῆς παιδείας καὶ τῶν διαφόρων τομέων τοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι δωρεές τῆς θείας ἀγαθότητος. Αὐτὸ ἐξηγεῖ γιατί ἡ γνησία ὀρθόδοξος πνευματικότης δὲν εἶναι φυγόκοσμος ἀτομιστικὸς νοσηρὸς μυστικισμός, ἀλλὰ φωτεινὴ παρουσία καὶ ἀκτινο-

13. Ernst Benz, Geist und Leben der Ostkirche, σ. 173.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Παρακαλοῦνται οἱ συνδρομητὲς τῶν περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ», κάθε ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεώς τους νὰ τὴ γνωρίζουν ἀμέσως στὰ Γραφεῖα τῶν Περιόδικων, Ἰωάννου Γεωργαδίου 14, 115 21 Ἀθήνα, ἀναφέροντας ἀπαραίτητα καὶ τὴν παλαιὰ τους διεύθυνση, γιὰ νὰ γίνετα κανονικὰ ἡ ἀποστολὴ τῶν Περιόδικων.

βολία σὲ ὁλόκληρη τὴν κοινωνικὴ καὶ πολιτιστικὴ ζωὴ. Ἡ Ὁρθοδοξία δὲν ἀρνεῖται, ἀλλὰ καταφάσκει καὶ ἱεραρχεῖ τοὺς διαφόρους τομεῖς τοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τρόπον σύστοιχο πρὸς τὴν ἱεραρχικὴ κλιμάκωσι τῶν ἀξιῶν καὶ ὑποβοηθεῖ τὴν ἀρμονικὴ συνανάπτυξί τους ἔτσι, ὥστε νὰ μὴ ἀναπτύσσεται ὑπερτροφικὰ ὡς εἶδος πολιτισμικοῦ καρκινωματώδους νεοπλάσματος ὁ ἕνας τομεὺς (λ.χ. ἡ Τεχνικὴ ἢ ὁ ἀθλητισμὸς ἢ ἡ νοσησιαρχικὴ ἐκπαίδευσις) εἰς βάρους τῶν ἄλλων¹⁴.

*

Τὰ κυριώτερα εἰδοποιὰ γνωρίσματα τῆς Ὁρθοδοξίας, πού μνημονεύσαμε στὸ σχεδίασμα ἐνὸς Μνημονίου, ἀπ' ἐνὸς πείθουν ὅτι σύνθημά της εἶναι «τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστὸς» (Κολ. γ', 11) καὶ ἀπ' ἐτέρου ἐξηγοῦν γιατί ἡ Ὁρθοδοξία ὡς φιλόστοργη Μητέρα καὶ ὅπως «ἡ ὄρνις τὰ νοσσία ἐαυτῆς» συνήνωσε «ὑπὸ τὰς πτέρυγας» (Ματθ. κγ', 37) τῆς ἀνακαινιστικῆς κηδεμονίας της τοὺς Ἑλληνας, ὅπως καὶ ὅλους τοὺς ὀρθοδόξους λαοὺς, τοὺς ἀνεγέννησε μὲ τὸ θεῖο ἐμβόλιο τῆς «καλλιελαιίου» τῆς Θείας Χάριτος (πρβλ. Ρωμ. α', 17, 24), τοὺς ἔκαμεν «ἀπελευθέρους Κυρίου» (Α' Κορ. ζ', 22) καὶ ἀπετύπωσεν ἀνεξίτηλη τὴ σφραγίδα της στῆν ἱστορικὴ καὶ πολιτιστικὴ τους πορεία καὶ στῆν οἰκουμένη ἀποστολὴ τους.

(Τέλος)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

14. Περισσότερα σχετικῶς ἰδὲ στὰ ἐξῆς: Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Χριστιανικὸς Ἀνθρωπισμὸς, Ἀθήναι, 1951. Τοῦ ἰδίου, Ἱστορία τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, Ἀθήναι, 1950. Τοῦ ἰδίου, Ἡ μορφωτικὴ ἀξία τοῦ ἰσχύοντος Τριωδίου, ἐν Ἀθήναις 1958. Τοῦ ἰδίου, Ὡλοκληρωμένοι προσωπικότητες, ἐν Ἀθήναις 1961. Τοῦ ἰδίου, Οἰκοδόμοι Πολιτισμοῦ, ἐν Ἀθήναις 1962. Τοῦ ἰδίου, Χριστιανισμὸς καὶ Πολιτισμὸς, Ἀθήνα, 1980. Τοῦ ἰδίου, Πολιτιστικὴ πλημμυρὴ καὶ πολιτισμικὴ ὑποβάθμισις, Ἀθήναι 1984.

ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΝΑΣΤΗΜΕΝΗ ΖΩΗ

(Ἀρχιεπισκοπικὸ Μήνυμα στὰ Νιάτα)

Ἀγαπητοί μου νέοι καὶ νέες,

Χριστὸς Ἀνέστη!

Μέσα στὴν εὐφρόσυνη ἑορταστικὴ του ἀτμόσφαιρα, τὸ κεντρικὸ αὐτὸ γεγονὸς τῆς ὀρθόδοξης ζωῆς καὶ λατρείας γίνεται τὸ ἑναυσμα, γιὰ νὰ μᾶς δώσει τὸ περιεχόμενο καὶ τὴν προοπτικὴ νὰ προβληματισθοῦμε πάνω στὰ πιὸ καίρια ὑπαρξιακά ἐρωτήματα.

Ἡ Ἀνάσταση ὑπῆρξε ὀλοκλήρωση τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ σωστικοῦ Του ἔργου, γιατί ἔδωσε τὸ τελειωτικὸ νόημα στὸν ἐπίγειο βίο Του, πού πέρασε μέσα ἀπὸ τὴ σταυρικὴ θυσία. Ἀπέδειξε ὅτι ὁ Υἱὸς τῆς Παρθένου Μαρίας πού βαπτίσθηκε ἀπὸ τὸν Ἰωάννη, πού θεράπευσε τὶς ἀσθένειες τοῦ Ἰσραήλ, πού θαυματούργησε ἀδικὰ πάνω στὸν Σταυρὸ, εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Δημιουργὸς τοῦ ἀνθρώπου πού ἐν-ανθρώπησε. Κανένα ἄλλο γεγονὸς πρὶν ἀπὸ τὴν Ἀνάσταση δὲν ἀνέτρεψε ἀμετάκλητα καὶ ὀριστικὰ τὸν παλιὸ κόσμο τῆς πτώσεως.

Τόσες θαυματουργικὲς ἰάσεις τοῦ λαοῦ δὲν μπόρεσαν νὰ ἀποσοδήσουν τὴν κατάδική Του σὲ σταυρικὸ θάνατο. Ἡ μεταμόρφωση δὲν στάθηκε ἰκανὴ νὰ μεταιώσει τὴν ἐγκατάλειψη ἀπὸ μέρους τῶν μαθητῶν καὶ τὴν τριπλὴ ἄρνηση τοῦ Πέτρου. Γιατί τὸ ἰδιοτελὲς συμφέρον στὴν πρώτη περίπτωση, καὶ ὁ φόβος τῶν μαθητῶν μπροστὰ στὸν διωγμὸ καὶ τὸν θάνατο στὴ δευτέρη, δημιουργοῦσαν ἕνα ἀγεφύρωτο χάσμα ὄχι μόνο μὲ τὴ θεότητα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν τέλεια ἀνθρωπότητά Του.

Τὸ χάσμα ἀνθρώπου ἀπὸ ἄνθρωπο καὶ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν Θεὸ παρέμενε ἀγεφύρωτο πρὶν ἀπὸ τὴ σταυρικὴ θυσία καὶ τὴν ἀναστάσιμη δόξα, ἔστω καὶ ἂν ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους ἦταν ὀφθαλμοφανὴς καὶ ψηλαφητὴ, διὰ μέσου τῆς ἀνθρώπινης φύσεώς Του. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ κάθε ἄνθρωπος, δὲν μπόρουσε νὰ δημιουργήσῃ αὐτὸ πού λέμε προσωπικὴ σχέση μὲ τὸ «ὀμοούσιό» του, δηλ. μὲ τὸν κάθε συνάνθρωπο καὶ μὲ τὴ φύση, καὶ μὲ τὸν «ἑτερούσιο» ἄκτιστο Δημιουργό. Γιατί πάνω του κυριαρχοῦσαν οἱ ἀντικειμενικοὶ νόμοι τῆς φθαρτότητας καὶ ὑπέτασσαν τὴ ζωὴ του στὸ ἔστικτο τῆς αὐτοσυντηρήσεως καὶ στὴν ἀπειλή τοῦ θανάτου.

Ἡ ζωὴ του ἦταν οὐσιαστικὰ μιὰ ἐπιδίωση καὶ «ἐν δυνάμει» θάνατος. Ἔτσι, αὐτὸ πού βίωσε ἀτομικά, τὸ γεγονὸς μᾶς διαδοχικῆς φθορᾶς δίχως ἐλπίδα ζωῆς, αὐτὸ ἐπιβεβαίωσε καὶ στὴν κοινωνικὴ του ζωὴ. Σὰν τὸ μοναδικὸ του ὄπλο ἀπέναντι στὴν ἐπικείμενη διάλυση καὶ ἀποσύνθεση διέθετε τὴν αὐτοσυντήρηση, τὴν αὐτοεξασφάλιση ἀπέναντι στοὺς ἄλλους, πού δὲν ἐπέτρεπε νὰ δημιουργηθοῦν σχέσεις προσωπικῆς κοινωνίας.

Μοναδικὴ ἐλπίδα γιὰ νὰ ξαναποκτήσῃ τὴ δυνατό-

τητα γιὰ ζωὴ, ἦταν ἡ ἱστορικὴ ἐμπειρία, ἔστω καὶ ἐφ' ἅπαξ, τῆς ἀποδοχῆς ἀδικου θανάτου ἀπὸ ἕνα ἄνθρωπο καὶ τῆς ἀναστάσεώς του. Ἡ ἀνάσταση, ὅμως, γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἦταν κάτι τὸ ἀδύνατο, καὶ ὁ θάνατος γιὰ τὸν Θεὸ ἦταν καὶ κάτι τὸ ἀτοπο. Πῶς νὰ ἀναστηθῇ ὁ ἀπόγονος τοῦ Ἀδάμ; Πῶς νὰ πεθάνῃ ὁ Θεός; Καὶ ὅμως αὐτὸ τὸ ἀποφασιστικὸ δῆμα τὸ πραγματοποιοῦσε ἕνας καὶ μόνος, ὁ Θεᾶνθρωπος. Ὑπομένοντας ἐντελῶς ἐκούσια τὰ Πάθη καὶ τὸν θάνατο διὰ τοῦ Σταυροῦ ἐνώπιον τοῦ εὐεργετημένου λαοῦ, νίκησε τὴν ἀναγκαιότητα τῆς φθορᾶς πού κυριαρχοῦσε πάνω στὴ φύση τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἔκανε ἱστορικὴ πράξη τὴν ἀγάπη, δηλ. τὴν προτεραιότητα τοῦ προσωπικοῦ τρόπου ζωῆς, πού ξεπερνᾶ τὴν ἀπρόσωπη φύση, τὴν ἀπρόσωπη καὶ ἐνοστικτῶδη ἐπιδίωση. Δὲν ὑποκύπτει σὲ ἕνα ἀναγκαστικὸ θάνατο, ἀλλὰ ἀποδέχεται ἐκούσια ἕνα θάνατο ἀναίτιο, ἀδικο, μὴ ἀναγκαῖο, προσφέροντας τὴ ζωὴ Του γιὰ τὰ πρόσωπα ὅλων τῶν ἀνθρώπων, λέγοντας: «Τετέλεστα [τὸ ἔργο τῆς σωτηρίας]. Πάτερ, εἰς χεῖρας σου παρατίθημι τὸ πνεῦμα μου». Ὁ ἴδιος τὸ θέλησε νὰ πεθάνῃ, ὁ ἴδιος παραθέτει τὸ Πνεῦμα Του, καὶ αὐτὸ τὸ γεγονὸς τῆς νίκης πάνω στὴν ἀναγκαιότητα τοῦ θανάτου «ἀναγκάζει» τοὺς «θεατῆς» σὲ μετανοία: «Ἀληθῶς, Θεοῦ Υἱοῦ ἦν οὗτος».

Ἀλλὰ καὶ οἱ μαθητές, ἡ ἐκλεκτὴ μερίδα ἀπὸ τὸν κλητὸ λαό, γίνονται μάρτυρες - θεατῆς τοῦ μεγαλύτερου γεγονότος τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας, τοῦ Ἀναστάνατος ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀναστάντος ἀνθρώπου ἐν Θεῷ. Ἡ ἐμπειρία τοῦ ἀναστημένου Χριστοῦ εἶναι γι' αὐτοὺς ἡ ἐμπειρία τῆς πραγματικῆς ζωῆς. Πρῶτα - πρῶτα, γιατί ἀποδείχθηκε πραγματικὰ τὸ ἀνίσχυρο τοῦ θανάτου ὡς ὑποχρεωτικοῦ παντοτινοῦ χωρισμοῦ, ἐφ' ὅσον συνέφαγαν καὶ συνομίλησαν μαζί μὲ τὸν Ἀναστάνατο. Καὶ κατὰ δεύτερο καὶ κυριώτερο λόγο, γιατί ἡ ἀγάπη τοῦ Ἀναστημένου «Ραβδί» - «Κυρίου» ξεπέρασε ὀλοκληρωτικὰ καὶ ἀπροσιμέτρητα τὸν δισταγμὸ, τὴν ἐνοχικὴ ἀπόγνωση τῶν μαθητῶν πού δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν στὸ μαρτυρῖό Του, ὑποταγμένοι ἀκόμη στὸ ἔστικτο τῆς αὐτοσυντηρήσεως.

Ἡ ἐμπειρία τοῦ Ἀναστημένου Χριστοῦ εἶναι ἡ ἐμπειρία τῆς πραγματικῆς ζωῆς, γιατί ξανασυνδέει τὸν κτιστὸ ἄνθρωπο μὲ τὸν ἄκτιστο Δημιουργό του. Αὐτὴν τὴν ἐμπειρία παραδίδει καὶ μεταδίδει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, διὰ μέσου τῶν ζωντανῶν μελῶν Τῆς, τῶν Ἀγίων, καὶ καλεῖ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀνταποκριθοῦν στὸ Πασχάλιο μήνυμά της.

Αὐτὸ, ὅμως, δὲν σημαίνει εὐκολὴ ἀποδοχὴ μιᾶς προσφορᾶς ἢ ἀνώδυνη ἐνταξὴ σὲ ἕνα νέο τρόπο ζωῆς. Ὁ Ἀναστημένος Χριστὸς δὲν ἦταν οὔτε εἶναι δεδομένος καὶ αὐτόματα παρεχόμενος σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώ-

ΟΣΙΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΑΙ ΑΣΚΗΤΑΙ ΚΑΙ Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ 1821

Οἱ μοναχοὶ ὅσοι καὶ ἀσκηταὶ ἀπὸ τῆς ἐμφανισέως των, ἀπετέλεσαν τοὺς ὠραιότερους παλμούς τῆς καρδίας τῆς Χριστιανικῆς πίστεως καὶ πράξεως.

Οἱ ὅσοι καὶ ἀσκηταὶ εἴτε ὡς ἀπλοὶ μοναχοὶ εἴτε ὡς ἱερομόναχοι, πάντοτε ἀπετέλουν τὰ πνευματικὰ τάγματα καταδρομῶν εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ κακοῦ, κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ, ὑπὲρ τῆς πίστεως, ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς, ὑπὲρ τῶν ἰδανικῶν.

Κατὰ τὴν ὑποδούλωσιν τοῦ Ὁρθοδόξου Γένους, τὸ μέγιστον, ἀλλὰ καὶ δυσβάστακτον βάρος τῆς διασώσεως τῆς θρησκείας καὶ τοῦ χαρακτήρος τῆς πολυαιωνοῦ ἔθνικῆς ὑποστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἔπεσε εἰς τοὺς ὧμους τοῦ ἱεροῦ Κλήρου καὶ εἰς τὸν ἀτέρμονα, ἀνισώτατον, πολύμοχθον καὶ πολυαίμακτον ἀγῶνα, πρωτοπόροι εἰς τὴν θερμὴν γραμμὴν, ὑπῆρξαν ἀκαμπτοὶ ἀγωνισταί, οἱ μοναχοί, δηλαδὴ οἱ καλόγηροι, οἱ ὅσοι καὶ ἀσκηταί. Ὅλοι ὅσοι ἠγωνίσθησαν, καὶ σχεδὸν ἠγωνίσθησαν ὅλοι περισσότερο ἀπὸ τὰς δυνάμεις των, μάλιστα ἐξ αὐτῶν, ἄλλοι ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀσκησιν καὶ τὴν ἀρετὴν ἠγίασαν, καὶ εἰσήλθον νικηταὶ εἰς τὴν μεγάλην χορείαν τῶν ὁσίων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ

καὶ ἄλλοι ἐκτὸς ἀπὸ τὰς νηστείας, ἀγρυπνίας, ἀδιαλείπτου προσευχῆς, τὰς διδασκαλίας περὶ πίστεως Θεοῦ καὶ Πατρίδος πρὸς ὅλους καὶ πρὸς τὰ μικρὰ σκλαθωμένα Ἑλληνόπουλα εἰς τὸ «Κρυφὸ Σχολεῖο» εἰς τὰς κρύπτια τῶν διαφόρων μοναστηριῶν, ἐκτὸς ἀπὸ ὅλα αὐτὰ λέγω, ἔδωσαν καὶ τὸ αἷμα των, μαρτυρήσαντες καὶ σφραγιασθέντες στεφανώσαντες οὕτω τὸν ὄλον ὅσιον βίον των μὲ ἐμπρακτον προσφορὰν, τοῦ αἵματός των καὶ τῆς ζωῆς των, ὡς θυσίαν εἰς τὸν θωμὸν τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος.

Θὰ παραθέσωμεν ὀνόματα τῶν ὁσίων καὶ τῶν ὁσιομαρτύρων αὐτῶν οἱ ὅποιοι εἴτε μὲ τὸ αἷμα των εἴτε μὲ τὸν βίον των καὶ τὴν διδασχὴν ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔγιναν ἄγιοι τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ πλέον ἐκράτησαν ἀναμμένην τὴν δάδα τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ καθ' ὅλον τὸ μακρὸ διάστημα τῆς δουλείας ἀπὸ τὴν ὅποιαν δάδα μίαν ἡμέραν τῆς εὐδοκίας τοῦ Κυρίου ἄναψε ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις τοῦ 1821.

Ἴδου λοιπὸν τὰ ὀνόματά των:

Οἱ ὁσιομάρτυρες Ραφαὴλ Ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Ἰθάκην μὲ τὸν Πρωτοδιάκονον Θεσσαλονίκης Νικό-

πους, ἀλλὰ μόνο σὲ ἐκείνους ποὺ τὸν μιμοῦνται μὲ τὸ νὰ συσταυρωθοῦν, γιὰ νὰ συνανηθοῦν στὴ ζωὴ μαζί Του. Ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ ἀποτελεῖ τὸν τόπο καὶ τὸν τρόπο, ὅπου συνάπτομε προσωπικὲς σχέσεις μὲ τὸν Ἀναστάνα Κύριο, εἶναι πάνω ἀπὸ ὅλα ἀγῶνας γιὰ τὸν μοναδικὸν τρόπο ζωῆς ποὺ ξεπερνᾷ τοὺς ἐνστικτώδεις νόμους τῆς φθαρτῆς μας φύσεως καὶ συναπτᾷ μὲ ἐλευθερίαν καὶ ἀγάπην τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὡς ἀδελφούς, ὀλόκληρην τὴν κτίσιν ὡς προσφορὰ εὐχαριστίας καὶ μέσο κοινωνίας πρὸς τὸν Θεό, καὶ τὸν Τριαδικὸν Θεὸ ὡς πατέρα, σωτήρα καὶ χορηγὸ τῆς ζωῆς στὸ πρόσωπο τοῦ Ἀναστάνατος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ.

Τὸ Πασχάλιο μήνυμα τῆς Ἐκκλησίας, χωρὶς νὰ ἀντιμάχεται ἢ νὰ ὑποβαθμίζεται σὲ κανενὸς εἶδους ἀντιπαραθέσεις, δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὰ κάθε εἶδους καλέσματα γιὰ τὴν υπέρτασι τῶν ἀτομικῶν καὶ τῶν συλλογικῶν - ταξικῶν δικαιωμάτων. Γιὰ αὐτὰ καταφάσκουν στὴ διάσπαση τοῦ ἀτόμου ἀπὸ τὸ σύνολο καὶ στὴ διαίρεση τῆς ἀνθρωπότητος σὲ μερίδες καὶ τάξεις, ἐγὼ στὴν Ἐκκλησία ὡς κοινωνία τῆς Ἀναστάσεως ὅλα αὐτὰ καταργοῦνται. Ἀπόδειξη οἱ Ἅγιοι, ποὺ, ἂν καὶ προήλθαν ἀπὸ ποικίλα κοινωνικά - οικονομικά, πολιτικά - πολιτιστικά περιβάλλοντα, ὅμως ἔζησαν τὴν καινούρια ἐν Χριστῷ ζωὴ καὶ τὴν προσωπικὴ κοινωνία τῆς ἀγάπης.

Τὸ ἀναστάσιμο μήνυμα τῆς Ἐκκλησίας, ἐπιπλέον,

δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὴν οικονομικὴ καὶ τεχνολογικὴ «πρόοδο» ποὺ πραγματοποιεῖται μὲ τὴν καταστροφή τῆς φύσεως, σὲ βάρος τῶν ἀδυνάτων τάξεων καὶ λαῶν. Αὐτοῦ τοῦ εἶδους ἡ ἐξέλιξη ἀπὸ μέσο γιὰ ἀδελφοποίηση τῆς ἀνθρωπότητος μεταβάλλεται σὲ ἀκόρεστη ἐξυπηρέτηση τῶν μεγάλων διεθνῶν συμφερόντων.

Τέλος, καταγγέλλει τὴν κακοποίηση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ παραθρησκευτικὲς ἰδεολογίες (αἱρέσεις, γκουρουϊσμός, πνευματισμός), δηλαδὴ ἀπὸ ψευτομεσσίες ποὺ ἀπεργάζονται τὴν ἀλλοτρίωσή του καὶ ἐμπορεύονται τίς μεσσιανικὲς του προσδοκίες, προβάλλοντας σὰν λύτρωση τὰ ἀτομικιστικὰ πάθη, τὰ ἰδιοτελεῖ ἐλαττώματα, τὰ ἀντικοινωνικά του ἐνστικτα, καὶ ὀδηγώντας τον στὸ πρὸ Χριστοῦ ἀδιέξοδο τοῦ θανάτου.

Τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» ποὺ ζεῖ καὶ εὐαγγελίζεται ἢ Ἐκκλησία, εἶναι ἡ υπέρβαση τῆς αὐτοκαταδίκης μας σὲ θάνατο μὲ μιὰ πραγματικὴ προσωπικὴ οἰκείωση τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου μας καὶ τῆς Ἀναστάσεώς Του. Ἡ σωτηρία δὲν ὑπάρχει σὲ ἄλλον κανένα παρὰ μόνον σ' Αὐτὸν ποὺ πέθανε καὶ ἀναστήθηκε «ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας».

Μὲ ἀναστάσιμες εὐχές καὶ πατρικὴ ἀγάπη

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

λαον και μιαν κορασιδα εντοπιαν εμαρτυρησαν εις Καρουας Λεσβου το 1454.

Ο Ἰωσήφ ὁ ἡγιασμένος ἤκμασεν εἰς Κρήτην τὸ 1511.

Ο ὁσιομάρτυς Ἰάκωβος ὁ ἀσκητὴς εἰς τὴν Μονὴν Ἰδίων Ἁγίου Ὄρους καὶ εἰς Ἀδριανούπολιν τὸ 1520, ἐμαρτύρησεν μετ' ἄλλους δύο μοναχοὺς καὶ μαθητάς του τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Διονύσιον.

Ο ὁσιομάρτυς Μακάριος, μαθητὴς τοῦ Νήφωνος Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀσκητὴς καὶ ἱεροκλήρυξ. Ἦλθε μετ' τὴν εὐλογία τοῦ Πατριάρχου διὰ νὰ κηρύξῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς Θεσσαλονίκην καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐμαρτύρησεν τὸ 1527. Ο ὅσιος Πατάπιος ὁ νέος. Ο ὅσιος Νίκων ὁ νέος, ἡ ὁσία Ὑπομονὴ ἠσκήτευσαν μετὰ τὴν Ἄλωσιν εἰς τὰ Γεράνεια Κορινθίας καὶ λείψανά των εὕρισκονται εἰς τὴν Μονὴν Ὀσίου Παταπίου, ὡς καὶ ἀγιογραφίαι των.

Ο ὁσιομάρτυς Νικόδημος ἀσκητὴς εἰς τὰ Μετέωρα ἐμαρτύρησεν τὸ 1551.

Ο Ἅγιος Μάξιμος ὁ Γραικός, ἦτο μεγίστης παιδείας ἄνθρωπος φιλόλογος, Θεολόγος ἱστορικός, Ρήτωρ συγγραφεὺς, ἐλληνομαθὴς καὶ λατινομαθὴς. Ἡ Θεία Πρόνοια τὸν προώρισε νὰ διδάξῃ εἰς τὴν Ρωσίαν. Μετέφρασεν Ἁγίαν Γραφήν καὶ συγγράμματα Ἑλλήνων Πατέρων εἰς τὴν Ρωσικὴν, διώρθωσε τὰ λειτουργικὰ ρωσικὰ βιβλία. Ἡ ἐπίδρασις του εἰς τὴν Ρωσίαν ὑπῆρξε τεραστία ἀλλ' ἐπειδὴ ἀντετάχθη εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ Μόσχα εἶναι ἡ τρίτη Ρώμη δηλαδὴ διάδοχος τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατεδιώχθη, ἐφυλακίσθη, ἐπὶ δεκάδας ἐτῶν ἐκακοπάθησε καὶ ἀπέθανεν εἰς τὰς φυλακάς τὸ 1556. Ο Ρωσικὸς λαὸς τὸν ἀνεκήρυξε ἅγιον. Εἶναι Ἅγιος καὶ ὁμολογητὴς τῆς Πίστεως. Μετ' τὸν ἅγιον Μάξιμον τὸν Γραικὸν φωτιστὴν τῆς Ρωσσίας ἀποδεικνύεται Ἑλληνοχριστιανικὴ πνευματικὴ ἀκμὴ διότι παρ' οὗτο τὸ Γένος ἦτο δούλον καὶ ἐστέναζε ἔδιδε ἱεραποστόλους οἱ ὅποιοι ἐδημιουργοῦσαν Ἑλληνοχριστιανικὸν πολιτισμὸν πέραν τοῦ χώρου τῆς Πατρίδος.

Ο Ὀσιομάρτυς Δαμιανὸς ὁ ὁποῖος ἠσκήτευσεν εἰς τὴν Μονὴν Φιλοθέου εἰς Ἅγιον Ὄρος μαρτύρησε ριφθὲς ζωντανὸς εἰς τὴν φωτιάν, εἰς Λάρισα τὸ 1568.

Ο Ὀσιος Τιμόθεος ἀπὸ τὸν Κάλαιον Ἀττικῆς ἔγινε Ἐπίσκοπος Ἐδρίπου τὸ 1576, ἀλλὰ τὸ 1578 κατεδιώχθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ ἀσκήτευσεν εἰς τὴν Πεντέλην γενόμενος ὁ κτήτωρ τῆς Μονῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πεντέλης.

Ο Ὀσιος Γεράσιμος ὁ ἐν Κεφαλληνίᾳ ὁ Νοταρᾶς. Ἀσκήτευσεν εἰς Κεφαλληνίαν καὶ ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τὴν 15ην Αὐγούστου 1579. Κατήγετο ἀπὸ τὰ Τρίκαλα Κορινθίας. Μετὰ ἀπὸ μορφωτικὰς πνευματικὰς περιηγήσεις εἰς διαφόρους ἁγίους τόπους καὶ πνευματικὰ μοναστικά καθυδρύματα ἦλθεν εἰς τὰ Ὀμαλὰ Κεφαλληνίας ὅπου ἠσκήτευσεν ἐπὶ μακρὰ ἔτη. Ἐκοιμήθη καὶ ἠγίασεν τὸ 1579. Ἡ αἴγλη ἀπὸ τὴν ἀγιότητά του μέχρι σήμερον ἀδιάπτωτος καὶ θαυματουργικὴ καὶ θαυμαστικὴ.

Ἡ Ὀσία Φιλοθέη Μπενιζέλου ἡ Ἀθηναία παρὰ τὰς ἐξωτερικὰς πιέσεις ἠκολούθησε τὴν ἐσωτέραν κλίσιν τῆς ψυχῆς τῆς ἡ ὁποία τὴν ὠδήγησεν εἰς τὴν πνευματικὴν ἀσκήσιν μετ' ἀποτέλεσμα νὰ ἰδρῶσῃ μοναστηρί

τὸ ὁποῖον ἔγινε καταφύγιον ὄλων τῶν κοριτσιῶν τῶν Ἀθηνῶν τὰ ὁποῖα ἐποφθαλμιοῦντο ὡς λεία ὑπὸ τῶν διαφόρων μωαμεθανῶν μεγιστάνων οἱ ὁποῖοι ἤρπαζαν τὰ νέα καὶ ὠραῖα κορίτσια τῶν Χριστιανῶν διὰ τὰ χαρέμια των.

Ἡ σωστικὴ αὐτὴ δράσις τῆς Ὀσίας Φιλοθέης τὴν ὠδήγησεν εἰς τὸ μαρτύριο τὸ 1589.

Ο Ὀσιομάρτυς Μακάριος ἀπὸ τὴν Κίον τῆς Βιθυνίας υἱὸς ἐξωμότου. Ο πατὴρ του τὸν ἐξιολάμισε βιαίως. Αὐτὸς ὁμως ἔφυγε καὶ ἔγινε μοναχός. Μετὰ δώδεκα ἔτη ἦλθεν εἰς Προῦσσα ὅπου ἐκήρυττε τὸν Χριστὸν ὅποτε ἐμαρτύρησε τὸ 1590.

Ο Ὀσιος Ἀκάκιος ὁ Καυσοκαλυδίτης ἀπὸ τὴ Γόλιτσα τῶν Ἀγρᾶφων. Ἠκμασε, ἠσκήτευσεν καὶ ἠγίασεν περὶ τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνος εἰς σπήλαιον τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Ο Ὀσιομάρτυς Ἅγιος Σεραφεῖμ ἀπὸ τὴ Μπεζήλα Ἀγρᾶφων ἀσκητὴς εἰς τὴν Μονὴν Κορώνης Ἀγρᾶφων. Ἐγένετο Ἐπίσκοπος Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου ἐμαρτύρησεν τὸ 1601 κατὰ τὴν ἀποτυχούσαν ἐπανάστασιν τοῦ Διονυσίου Μητροπολίτου Λαρίσης τοῦ ὀνομασθέντος Σκυλοσόφου.

Ο Ὀσιος Σεραφεῖμ ἀσκητὴς εἰς τὸ ὄρος Δομποῦ ἔζησε ἐν ἀσκήσει καὶ εἰρήνῃ καὶ ἐκοιμήθη ἁγιασθεὶς τὸ 1602.

Ο Ἅγιος Διονύσιος Ἀρχιεπίσκοπος Αἰγίνης, Ζακυνθινὸς τὴν καταγωγήν ἐχειροτονήθη ἀκουσίως διὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Αἰγίνης, ἀλλὰ μαθημένος εἰς τὴν μοναχικὴν ζωὴν καὶ τὴν πολλὴν ἀσκήσιν παρητήθη καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ἁγίαν καὶ ὁσίαν ζωὴν του εἰς τὴν Πατρίδα του Ζάκυνθον. Ἐκοιμήθη καὶ ἠγίασεν τὸ 1622.

Τὸ παράδειγμα τῆς ἁγίας ζωῆς του ὅπως καὶ ἡ τόσον γνωστὴ περίπτωσις τῆς ἀποκρύψεως ἀπὸ τὰς διωκούσας ἀρχάς, τοῦ φονέως τοῦ ἀδελφοῦ του ἐπαρδειγματίζει τοὺς ὑποδούλους Χριστιανούς Ἑλληνας, ὅπως ἀκόμη παραδειγματίζει ἡ ὄλη του ζωὴ καὶ ἡ ἀφανής, ἀλλ' ἀναγεννητικὴ πνευματικὴ δράσις του ἐτροφόδοι τὸ λυχνάρι τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς δράσεως καὶ πίστεως καὶ ἐνέπνεε ὄλους τοὺς Χριστιανούς Ἑλληνας.

Ο Ὀσιος Νεῖλος ὁ ὁποῖος ἠσκήτευσεν πλησίον τῆς Μεγίστης Λαύρας εἰς Ἅγιον Ὄρος ἐκοιμήθη τὸ 1651, ὁ δὲ τάφος του ἀνέβλυσε μύρον. Ο Ὀσιομάρτυς Γαβριήλ ὁ ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας μοναχός, ὁ ὁποῖος ἐμαρτύρησε τὸ 1676 ἀποκεφαλίσθεις. Ο Ὀσιομάρτυς Κυπριανὸς ἀπὸ τὰ Ἄγραφα ἱερομόναχος εἰς Ἅγιον Ὄρος καὶ κλήρυξ τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως. Διὰ τὰ κηρύγματά του εἰς Θεσσαλονίκην καὶ Κωνσταντινούπολιν συνελήφθη καὶ ἐμαρτύρησεν εἰς Κων) λιν τὸ 1679.

Ο Ὀσιομάρτυς Δαμασκηνὸς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὁποῖος ἀλλαξοπίστησεν, ἀλλὰ μετανοήσας ἐπήγεν καὶ ἠσκήτευσεν ἐπὶ δώδεκα ἔτη εἰς Ἅγιον Ὄρος. Ἐν συνεχείᾳ μετέθετο γεμάτος ζῆλον διὰ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν πίστιν του εἰς Κων) λιν καὶ ἐμαρτύρησεν ἐκεῖ τὸ 1681. Ο Ἰωσήφ ὁ Χαλεπλῆς ἐμαρτύρησεν τὸ 1686. Ο Ὀσιομάρτυς ὁ Ρωμανὸς ἀπὸ τὸ Καρπενησί ἠσκήτευσεν εἰς Ἅγιον Ὄρος καὶ ἐμαρτύρησεν ἀφοῦ τοῦ

έκοψαν οἱ Τούρκοι τὴν γλῶσσαν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸ 1694.

Ὁ Ὅσιος Λαυρέντιος ὁ ἀσκητὴς καὶ κτήτωρ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Φανερωμένης Σαλαμίνος τὴν ὁποίαν ἔκτισεν τὸ 1707.

Ὁ Ὅσιομάρτυς Νικόδημος ἀπὸ τὸ Ἐλδασάν ἐξωμότης, ἀλλὰ μετανοήσας ἦλθεν εἰς Ἅγιον Ὄρος ὅπου ἡσκήτευσεν. Ἀλλὰ κατὰ προτροπὴν τοῦ πνευματικοῦ ἦλθεν καὶ ὠμολόγησε ἐκεῖ ὅπου εἶχεν ἀρνηθῆ τὸν Χριστὸν καὶ ἐμαρτύρησεν εἰς Βελιγράδι τὸ 1709. Ὁ Ὅσιος Ἰωάννης ὁ Ρώσος τοῦ ὁποίου τὸ σῶμα μετεφέρθη ἀπὸ τὸ Προκόπιον τῆς Καισαρείας εἰς Νέον Προκόπιον Εὐδοίας ἠχμαλωτήθη ὑπὸ τῶν Τατάρων τὸ 1730 καὶ ἐπωλήθη ὡς δούλος. Ἐξηγαγκάσθη εἰς ἀλλαξοπιστίαν, ἀλλ' ἀργότερον ἠλευθερώθη, μετενόησεν, ἡσκήτευσεν καὶ ἡγήσασεν. Ὁ Ὅσιομάρτυς Παχώμιος ἀπὸ τῆ Ρωσσίας συνελήφθη αἰχμαλώτος ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἀπέδρασε καὶ ἡσκήτευσεν εἰς Ἅγιον Ὄρος. Ἐμαρτύρησεν ἐν Οὐσάκ Φιλαδελφείας τὸ 1730. Ὁ Ὅσιος Ἀθανάσιος Ἐπίσκοπος Χριστιανουπόλεως τοῦ ὁποίου τὸ Ἱερόν λείψανον εὐρίσκεται εἰς Μοῆν Προδρόμου Γορτυνίας. Κερκυραῖος τὴν καταγωγὴν ἔγινε ἐπίσκοπος Χριστιανουπόλεως, περιοχὴν ἣ ὁποία ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν σημερινὴν Μητρόπολιν Τριφυλίας. Ἐκοιμήθη ὡς Ὅσιος τὸ 1735.

Ὁ Ὅσιος Γεράσιμος ἀπὸ τὴν κωμόπολιν Λεονταρίου. Ἐμόνασε καὶ ἡγήσασε ζήσας περὶ τὸ ἔτος 1740 εἰς τὴν Μακρονήσα Δημοτριάδος. Ὁ Ὅσιος Ἱερόθεος ἀσκήσας εἰς Ἱεράν Μοῆν Ἰδῆρων ἐκοιμήθη ὁσίως τὸ 1745. Ὁ Ὅσιομάρτυς Ἀγάπιος ἀσκητὴς βατοπεδινὸς αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τῶν Σαρακινῶν, ἐδάπτισε Σαρακινούς καὶ ζεπτα ἐμαρτύρησεν. Ὁ Ὅσιομάρτυς Νικόλαος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀσκητὴς, κατήγετο ἀπὸ τὰ Βρύλλα καὶ ἐμαρτύρησεν ἐκεῖ. Ὁ Ὅσιομάρτυς Γεδεών, ὁ ὁποῖος ἀλλαξοπίστησε ἀλλὰ μετανοήσας ἦλθεν καὶ ἔγινε ἀσκητὴς εἰς τὴν Μοῆν Καρακάλλου Ἁγίου Ὄρους, καὶ ἐμαρτύρησεν ἐθελοντικῶς διὰ νὰ ξεπλύνῃ τὴν ἁμαρτίαν του. Κατετεμαχίσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Ὁ Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς ἐγεννήθη εἰς τὸ Μεγαδένδρο τῆς Αἰτωλίας, ἡσκήτευσεν καὶ ἐσπούδασεν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος δέκα ἑπτὰ ἔτη, ὅποτε πάνοπλος πρὸ παντὸς μὲ πίστιν καὶ μὲ ἄφθογες γνώσεις ἀφῶ ἐχειροτονήθη ἱερεὺς, ἐξῆλθεν εἰς τὸ Ἱεραποστολικόν του ἔργον. Ἐμαθε ὅτι εἰς τὴν Κρήτη ἀπὸ 350.000 κατοίκων οἱ 200.000 ἦσαν Μωαμεθανοί. Εἰς τὴν Ἀλβανίαν καὶ Β. Ἡπειρον ἀπὸ 550.000 Χριστιανῶν εἶχαν μείνει μόνον 50.000. Αἱ ἐξισλαμίσαις λόγῳ ὕλικῶν παροχῶν καὶ ἀξιομάτων καὶ λόγῳ θασανιστηρίων ἦσαν τρομακτικαὶ κατ' ἔτος. Ἦλθε λοιπὸν εἰς Ἀλβανίαν Ἡπειρον, περιώδευσε καὶ εἰς τὸν Μωριά καὶ εἰς τὰ νησιά καὶ ἐκήρυττε τὸν Χριστὸν καὶ ἴδρυε Σχολεῖα Ἑλληνικά. Ἐδῶκε παλμὸν Ἑλληνοχριστιανικὸν καὶ ἀνεχαίτισεν τὴν ἀλλαξοπιστίαν ἕνας μόνος ἄνθρωπος, αὐτὸς ὁ ἀσκητὴς καὶ ἱεραπόστολος Ἱερομόναχος. Ἀνεχαίτισε νικηφόρος τὴν διολίσθησιν τῶν χριστιανικῶν πληθυσμῶν εἰς τὸν μουσουλμανισμὸν.

Ἐπλήρωσε μὲ τὸ αἷμα καὶ μὲ τὴν ζωὴν του τὸ μέγιστον ἱεραποστολικὸν ἔργον του τῶν 20 ὁλοκλήρων ἐτῶν, διότι οἱ Τούρκοι τὸν ἐκρέμασαν καὶ ἔρριξαν τὸ λείψανόν του εἰς τὸν Ἀῶν ποταμὸν τὸ 1779. Ἀλλὰ

τὸ ἔργον του ἦτο σωτήριον καὶ ἔλαμψε καὶ λάμπει μὲ τὰ ἀποτελέσματα καὶ μὲ τὴν ὑπέροχον δρᾶσιν καὶ αὐτοθυσίαν του.

Ὁ ὁσιομάρτυς Δαμασκηνός, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀσκητὴς καὶ ἱερεὺς. Πισθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων νὰ ἀρνηθῆ τὴν πίστιν του καὶ μὴ δεχθεὶς ἐμαρτύρησεν εἰς Γάμπρο Τυρνόβου τὸ 1771. Ὁ ὁσιος Πανάρετος Ἀρχιεπίσκοπος Πάφου ἐμαρτύρησεν τὸ 1790. Ὁ Ὅσιος Βησσαρίων Ἀρχιεπίσκοπος Λαρίσης ἐποίμανε τὸν λαὸν ζήσας καὶ ἀποθανῶν ἐν οἰότητι περὶ τὸ τέλος τοῦ 16ου αἰῶνος.

Ὁ Ἅγιος Μακάριος Ἀρχιεπίσκοπος Κορίνθου ὁ Νοταρᾶς εἶχε ζῆλον παιδιόθεν διὰ τὸν μοναχικὸν βίον καὶ ἔφυγε μακρὰ ἀπὸ τοὺς γονεῖς του παραμείνας εἰς τὴν Μοῆν Μεγάλου Σπηλαιῶ ἀπὸ ὅπου ὁ πατήρ του Γεώργιος ἢ Γεωργαντᾶς τὸν ἐπίεσε καὶ τὸν ἐπέτρε πάλιν κοντὰ του. Ἦλθεν εἰς Κόρινθον ὅπου πολὺ ἀγαπηθεὶς ὑπὸ τῶν Κορινθίων ἐδίδασκε τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα καὶ τὰ θρησκευτικά. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κορίνθου Παρθενίου ἢ Κόρινθος σύσσωμος προέτεινε διὰ Ἀρχιεπίσκοπον τὸν Μακάριον ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Μιχαὴλ καὶ ἦτο ἀκόμη λαϊκός. Ὑπακούσας εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ ἐπῆγεν ἀποσταλὴς εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου ἐχειροτονήθη Διάκονος, Πρεσβύτερος καὶ Ἀρχιεπίσκοπος.

Τὸ 1770 ἀναμιχθεὶς ἐνεργῶς εἰς τὴν ἐπανάστασιν κατὰ τῶν Τούρκων ἣ ὁποία ὠνομάσθη «Τὰ Ὀρλωφικά» ἐδιώχθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ὅποτε ἔφυγε εἰς Ζάκυνθον, ἦλθεν εἰς Ὑδραν, εἰς Πάτμον, εἰς Ἅγιον Ὄρος, τελικὰ ἰδὲ ἡσκήτευσεν ἐπὶ μακρόν, εἰς μέτριον σήμερον σωζόμενον ἡσυχαστήριον εἰς Χίον. Ἦτο σπουδαῖος συγγραφεὺς, μέγας διδάσκαλος τοῦ Γένους καὶ ὁσιώτατος ἀσκητὴς. Ἐθαυματούργει καὶ πρὶν ἀποθάνει. Ἐκοιμήθη καὶ ἡγήσασεν τὸ 1805.

Ὁ ὁσιομάρτυς Λουκάς ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν, ἀλλαξοπίστησεν εἰς Μυτιλήνην, μετενόησε καὶ ἡσκήτευσεν εἰς Ἅγιον Ὄρος. ὠμολόγησε τὸν Χριστὸν εἰς Μυτιλήνην ὅπου τὸν ἠρνήθη τὸ 1802.

Ὁ ὁσιομάρτυς Ἰλαρίων ὁ μοναχός, Κρῆς τὴν καταγωγὴν ἐμαρτύρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸ 1804.

Ὁ ὁσιομάρτυς Χριστοφόρος ράπτης ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν διὰ τῆς βίας ἀρνησάμενος τὸν Χριστὸν μετανοήσας καὶ ἀσκητεῦσας εἰς τὴν Μοῆν Διονυσίου Ἁγίου Ὄρους ἐμαρτύρησε κηρύττων τὸν Χριστὸν εἰς Ἀδριανούπολιν τὸ 1808.

Ὁ Ὅσιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης ἀπὸ τὴν Νάξον ἔζησε ἅγιον βίον ὡς μοναχός εἰς Ἅγιον Ὄρος. Ἦτο ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους καὶ πλέον σημαντικοὺς διδασκάλους τοῦ Γένους. Τὰ συγγράμματά του ἔλα σημαντικὰ ὑπερβαίνουσι τὴν ἑκατοντάδα. Ἐκοιμήθη καὶ ἡγήσασεν τὸ 1809.

Ὁ ὁσιομάρτυς Γεράσιμος ὁ ἐκ Καρπενησίου ἀσκητὴς, ὁ ὁποῖος ἐμαρτύρησεν τὸ 1812.

Ὁ ὁσιομάρτυς Ἰγνάτιος ὁ ἀσκητὴς τῆς Ἰθρηκῆς Σκήτης τοῦ Προδρόμου εἰς Ἅγιον Ὄρος, ἐμαρτύρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸ 1814.

Ὁ ὁσιομάρτυς Εὐθύμμος ἀπὸ τὴν Δημητσάνα, ἀσκητὴς εἰς Ἅγιον Ὄρος ἐμαρτύρησεν εἰς Κωνσταντι-

ΤΟ ΚΛΗΡΙΚΟΛΑΪΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ Ι. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ Μ. ΒΡΕΤΑΝΝΙΑΣ

Από 1ης μέχρι 2ας Φεβρουαρίου 1986 συνήλθε στο Λονδίνο το Κληρικολαϊκό Συνέδριο της Ι. Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και Μ. Βρεταννίας. Προϊμιο του Συνεδρίου αυτού υπήρξεν η Έορτή των Γραμμάτων, για την οποία γράψαμε στο προηγούμενο τεύχος της «Εκκλησίας» και η οποία έληξε με την όμιλία του καθηγητού Εύαγγ. Θεοδώρου, ο οποίος ανέπτυξε το θέμα «Το ιδεώδες της παιδείας». Η έορτή έπισφραγίσθηκε με έκδηλωση εύχαριστιών του Σεβ. Αρχιεπισκόπου Θυατείρων κ. Μεθόδιου τόσο προς τους δύο όμιλητές Δρα Χαπίτη και Καθηγητή Θεοδώρου, όσο και προς τους διακεκριμένους και λοιπούς άκροατές, οι περισσότεροι των οποίων συμμετέσχον και στο Κληρικολαϊκό Συνέδριο, το όποιο στή συνέχεια θα παρουσιάσωμε σ' ένα έκτενές Χρονικό:

Την ιδέα της συγκλήσεως του Συνεδρίου αυτού έρριψεν ο Σεβ. Αρχιεπίσκοπος κ. Μεθόδιος τον Ιούλιο του 1985 σε σύσκεψη με Κοινοτικούς και Έκκλησιαστικούς παράγοντες. Το θέμα όμως τουτο άπασχολούσε τον Σεβασμιώτατο από πολύν καιρό, διότι

δέν ήθελε να είναι ένα Συνέδριο Έιρέων και Ένοριτών άπλω, αλλά συνάντησις του Έιρου Κλήρου και όλων των όμογενειακών παραγόντων της Μεγάλης Βρεταννίας στην όποία ζούν πολλοί Έλληνες από την Ελλάδα και από την Κύπρο. Προς τον ίδιο σκοπό άπέβλεπαν και τα μηνύματα του Αρχιεπισκόπου της 28ης Οκτωβρίου, των Χριστουγέννων και της πρώτης του Ν. Έτους, ή όμιλία του κατά την τελετή του κοψίματος της Βασιλόπιτας από την Έλληνική Κυπριακή Άδελφότητα, ή εισήγησις του κατά την Γενική Συνέλευσι του Foundation for Hellenism in Great Britain, ή έτησία Σύναξις του Έιρου Κλήρου της 16ης Ιανουαρίου, κατά την όποία ο Σεβ. Αρχιεπίσκοπος έμιλησε έπικαίρως τόσο κατά την Θ. Λειτουργία, όσο και κατά τη συνεστίασι, ή Σύναξις των διδασκάλων (26 Ιανουαρίου 1986) και τέλος ή Έορτή των Έλληνικών Γραμμάτων (30 Ιανουαρίου).

Για την όργάνωσι του Κληρικολαϊκού Συνεδρίου έργάστηκε ο Σεβ. Αρχιεπίσκοπος κ. Μεθόδιος και ή Έκτελεστική Έπιτροπή, την όποία άπετέλεσαν ο

νούπολιν το 1814 μετά δύο άλλων μοναχών, του Ιγνατίου και του Άνακίου.

Ο όσιομάρτυς Άνάκιος εκ Νιδόρης Θεσσαλονίκης άσκητής εις Άγιον Όρος, έμαρτύρησεν εις Κωνσταντινούπολιν το 1815.

Ο όσιομάρτυς Παύλος από το Σοπωτόν Καλαβρύτων ήτο άσκητής και έμαρτύρησεν εις Τρίπολιν το 1818. Ο όσιομάρτυς Όνούφριος από το μέγα Τούρναβο έξωμότης αλλά μετανοήσας και γενόμενος άσκητής εις Άγιον Όρος έλαβε την όνομασίαν Όνούφριος και έχειροτονήθη διάκονος. Μη δυνάμενος όμως να εύρη ήρεμίαν ψυχικήν δια την άλλαξοπιστίαν του ήλθεν εις Χίον και έκήρυττε τον Χριστόν δια να συλληφθή από τους Τούρκους και να μαρτυρήσῃ όπερ και έγένετο το 1818.

Ο όσιομάρτυς Νεκτάριος από τα Βρύουλα Μικράς Άσίας έξώμωσε και έκδιωχθείς από την μητέρα του ήλθε και έγινε άσκητής εις Άγιον Όρος όπου μετονομάσθη από Νικόλαος εις Νεκτάριον. Μεταβάς εις Σμύρνην έμαρτύρησεν το 1820.

Ο μοναχός Κωνσταντίνος ο Λέσβιος υιός Τούρκου και χριστιανής. Έμόνασεν εις Άγιον Όρος και άρνηθείς να γίνῃ Μωαμεθανός έμαρτύρησεν εις Μαγνησίαν το 1820.

Ο όσιος Νικηφόρος ο Χίος ύμνητής πολλών άγίων δια συνθέσεως ακολουθιών, άνθρωπος μεγάλης μαρφοσεως, διδάσκαλος της Σχολής της Χίου και συγγραφέας, έζησε βίον άγιωσύνης εις Χίον και έκοιμήθη ά-

γιασθείς το 1821. Ός όσιος και ως διδάσκαλος του Γένους έπέδρασεν μεγάλως εις τους συγχρόνους του και ή χριστιανική και άγια επίδρασίς του ειχεν ως άποτελέσματα την κατανόησιν της ανάγκης δια την έλευθερίαν και την άπαλλαγήν των χριστιανών από τους άπαισίους τυράννους, οι όποιοι έτυραννούσαν όχι μόνον πολιτικώς αλλά το χειρότερον έτυραννούσαν θρησκευτικώς τους ανθρώπους.

Οι Όσιοι άσκηται λοιπόν δέν ύστέρησαν κατά το διάστημα της Τουρκοκρατίας εις το να λατρεύουν τον Θεόν θυσιάζοντες τα πάντα εις την άγάπην του Χριστού, ξενητεύοντες, άσκητεύοντες, συνεχώς προσευχόμενοι και άγιαζόμενοι δια την προσωπικήν των σωτηρίαν και δια την σωτηρίαν του σκλαδωμένου Έλληνικού Όρθοδόξου Γένους, δια το όποιον υπήρξαν φωτισται, υπήρξαν πνευματικόν καταφύγιον, υπήρξαν όφειλομένη πνευματική αντίδρασις εις τους άλλοθρησκους κατακτητάς, υπήρξαν ή μυστική πνευματική καρδιά του Γένους ή όποία με τους θερμούς παλμούς της εκράτησεν την ζωήν του έθνους εις σταθερά πνευματικά επίπεδα, ώστε όταν ήλθε το πλήρωμα του χρόνου ξεπερήδησε «σαν την σπιθα κρυμμένη στή στάχτη» ή επανάστασις, στεφθείσα υπό της έπιτυχίας και λάμψασα δια της άποκτήσεως του ύψιστου άγαθού της έλευθερίας ή όποία ειθε ως μέγιστον του Θεού δώρον εις τον άνθρωπον, πάντοτε να θάλλῃ και να σκεπάξῃ όλους υπό το εύσκιόφυλλον καταφύγιόν του.

† Ο Κορίνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Θεοφ. Έπίσκοπος Κυανέων κ. Χρυσόστομος, ό πα-
νοσ. άρχιμ. κ. Γεώργιος Καρβούνης, οί κ.κ. Ν. Ι.
Χατζηπατέρας, Σ. Καραγιάννης και Ε. Εύγενίου,
Πρόεδρος και Άντιπρόεδρος αντίστοιχα του Συνδέ-
σμου Έλληνορθοδόξων Κοινοτήτων Μ. Βρετανίας,
οί κ.κ. Π. Άρατιδιώτης, Π. Μιλτιάδους, Χρ. Κα-
τσικίδης και Χ. Κυριακίδης, ή κυρία Δέσπω Σαββί-
δη, ό Άντιπρόεδρος τής Έλληνικής Κυπριακής
Άδελφότητας κ. Ν. Νικολαΐδης, ό κ. Άνδρέας Άπο-
στόλου και ό κ. Μιχαήλ Παντελιάς.

Στό Συνέδριο έλαβαν μέρος οί περισσότεροι τών
Θεοφ. Βοηθών Έπισκόπων τής Ι. Άρχιεπισκοπής
Θυατείρων και Μ. Βρετανίας, ό Πρέσβυς τής Έλ-
λάδος κ. Στέφανος Σταθάτος, ό Ύπατος Άρμοστής
τής Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Τάσος Παναγίδης, ό
Γενικός Πρόξενος τής Έλλάδος κ. Άπόστολος Άν-
νινος, ή Γενική Πρόξενος τής Κύπρου κ. Μύρνα Κλεό-
πα, ό Καθηγητής του Πανεπιστημίου Άθηνών και ή
κυρία Εύ. Θεοδώρου, ό Καθηγητής του ίδιου Πανε-
πιστημίου κ. Ήλ. Οικονόμου, ό Καθηγητής σέ Πα-
νεπιστήμιον τής Άγγλίας πατήρ Γεώργιος Δράγας, ό
Πρόεδρος τών Έλλήνων Έφοπλιστών Λονδίνου κ.
Ίωάννης Α. Χατζηπατέρας, ό Πρόεδρος τής Παγ-
κοσμίου Ένώσεως Άποδήμων Κυπρίων και τής Έλ-
ληνικής Κυπριακής Άδελφότητας Δρ. Όμ. Χαπίτης,
οί Σύμβουλοι Έκπαιδεύσεως κ.κ. Χρ. Σαρβάνης και
Π. Ίωαννίδης, ό Πρόεδρος του Foundation for
Hellenism in Great Britain κ. Ίάκωβος Τσουνής,
ό Πρόεδρος τής Έταιρείας Έλλήνων Έπιστημόνων
Μ. Βρετανίας κ. Π. Άρβανιτάκης, ό Άντιπρόεδρος του
Trust τής Ι. Άρχιεπισκοπής Θυατείρων κ. Α. Ν.
Κομνηνός, ό Δημοσιογράφος και ή κυρία Σπ. Άλε-
ξίου, μέλη του Greek Orthodox Charity Organi-
zation, ή Πρόεδρος του Λυκείου Έλληνίδων Λονδί-
νου Κα Κούλα Λαιμού, ό Πρόεδρος του ΔΗΚΟ κ. Γ.
Χριστοφίδης, ό Πρόεδρος του ΔΗΣΥ κ. Α. Γιασου-
μής, ό Δρ. Παναγιώτης Φούγιας, τέως Διευθυντής
Έκπαιδεύσεως Έλληνοπαίδων Έξωτερικού στο Ύ-
πουργείο Έθν. Παιδείας τής Έλλάδος κ. Ά. Στο
Συνέδριο έλαβαν μέρος συνολικά 202 Κληρικοί και
Λαϊκοί αντιπρόσωποι Κοινοτήτων, Σχολικών Έφο-
ρειών και Σωματειακών Όργανώσεων.

Οί έργασίες του Κληρικολαϊκού Συνεδρίου έγι-
ναν, όπως και ή Έορτή τών Γραμμάτων, στην αίθου-
σα (κρύπτη) του Ι. Καθεδρικού Ναού τής του Θεού
Σοφίας, όπου Άρχιερατ. Προϊστάμενος είναι ό Θεοφ.
Έπίσκοπος Μιλητουπόλεως κ. Τιμόθεος.

Μετά την έναρκτήρια προσευχή, ή όποια έγινε
από τον Σεβ. Άρχιεπίσκοπο Θυατείρων Δρα Μεθό-
διο, άπήχθοναν χαιρετισμό προς τους Συνέδρους Κλη-
ρικούς και Λαϊκούς ό Πρέσβυς τής Έλλάδος κ. Στ.
Σταθάτος και ό Ύπατος Άρμοστής τής Κυπριακής
Δημοκρατίας κ. Τάσος Παναγίδης.

Ό χαιρετισμός του Πρέσβευς τής Έλλάδος κ. Στ.
Σταθάτου έχει ως εξής:

Ό Καθηγητής Εδάγγ. Θεοδώρου αναπτύσσει τό θέμα τής δι-
μυλίας του κατά την Έορτή τών Γραμμάτων.

«Σεβασμιότατε,

Κύριε Άρμοστή τής Κυπριακής Δημοκρατίας,

Θεοφιλέστατοι,

Άγαπητοί Σύnedροι,

Άποτελεί για μένα μεγάλη ικανοποίηση και χαρά
τό γεγονός ότι ή πρώτη μου επαφή με τον Κλήρο
τής Άρχιεπισκοπής Θυατείρων και με την ήγεσία τών
Όμογενών Όργανώσεων συμπίπτει με την σημερινή
αυτή εκδήλωση, εις την όποια θά ήθελα νά οās πώ
με πόσο ενδιαφέρον την παρακολουθοΰμε στην Άθή-
να απ' τό Έθνικό Κέντρο. Δέν ανήκει σέ μένα νά
μιλήσω βεβαίως για τις έργασίες του Κληρικολαϊ-
κού, τό όποιο ακόμα έξ άλλου δέν άρχισε. Έκείνο
τό όποιο ήθελα νά πώ εν συντομία, είναι ότι στην
σημερινή εποχή που είναι μιá εποχή συνεχούς αντι-
παράθεσης και αντίθεσης, στην σημερινή εποχή, όπου
οί γνωστές άξίες του Χριστού συνεχώς άμφοιθητούν-

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων κ. Μεθόδιος ἐκφράζει τὶς εὐχαριστίες καὶ τὰ συγχαρητήριά του πρὸς τοὺς δύο ἡμιλητὲς κατὰ τὴν ἑορτὴ τῶν Γραμμάτων.

ται γιὰ νὰ μὴ πῶ δι και ἀλλοτριώνονται, σὴν σημερινὴ ἐποχῇ, ὅπου ἡ μιὰ γενεά, ἡ νεολαία, μὲ ἀγωνία καὶ μὲ ἄγχος προσπαθεῖ νὰ βρεῖ νέους δρόμους καὶ προσανατολισμούς, εἶμαι βέβαιος δι τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ τοῦ Κληρικολαϊκοῦ Συνεδρίου θὰ μπορέσουν νὰ δώσουν ἀπάντηση σὲ πολλὰ ἀγωνιώδη ἐρωτήματα, τὰ ὅποια τίθενται. Εἶμαι βέβαιος δι μὲ τὴν ὁμοψυχία καὶ ὁμοθυμία, ἡ ὅποια γνωρίζω δι ὑπάρχει, δι οἱ ἐργασίες θὰ καταλήξουν σὲ πολλὰ θετικὰ ἀποτελέσματα καὶ εὔχομαι νὰ ἀποτελέσουν ἕνα φωτεινὸ ὄραση, τὸ ὅποιο θὰ χαράξει τὴν πορεία τῆς Ὁμογένειας σὲ προσεχῆς καὶ ἀπώτερον μέλλον.

Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια οἶς εὐχαριστῶ πάρα πολὺ γιὰ τὴν ὑποδοχὴ σας καὶ θέλω νὰ οἶς πῶ δι εἶμαι πάντοτε εἰς τὴν διάθεση τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Παροικίας καὶ τῆς Ὁμογένειας γενικώτερα γιὰ ὅτιδήποτε μπορῶ νὰ συμβάλλω εἰς τὸ ἔργο σας.

Εὐχαριστῶ πολὺν.

Ὁ χαιρετισμὸς τοῦ Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ τῆς Κυπρια-

κῆς Δημοκρατίας κ. Τάσου Παναγιῶτη σὲ Κληρικολαϊκὸ Συνέδριο ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ παρευρίσκομαι σὲ κληρικολαϊκὸ συνέδριο καὶ ἀπευθύνω πρὸς ὅλους χαιρετισμὸ ἀγάπης καὶ τιμῆς.

Τί ἄλλο μπορεῖ νὰ ἀρμόζει ἀπὸ ἀγάπη καὶ τιμὴ σὲ κλῆρο καὶ λαὸ πὸν τόσο ἀρμονικά, μεθοδικά, καρτερικά καὶ χωρὶς ἰδιοτέλεια ἐργάζονται γιὰ τὴν προκοπὴ, πνευματικὴ ἄνοδο καὶ διατήρηση τῆς ταυτότητος τῆς παροικίας μας.

Χωρὶς θόρυβο καὶ τυμπανοκρουσίες 200.000 Ἑλληνες χριστιανοὶ δίδουν ἀγῶνα δύσκολο καὶ σκληρὸ κάτω ἀπὸ ἀντίξοες συνθήκες καὶ σὴ Μεγάλῃ Βρεταννία διατηροῦν τὴν ἐθνικὴ καὶ θρησκευτικὴ κληρονομιά καὶ πίστη. Καὶ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ἐξαιρετικό, καλὸ καὶ λαμπρὸ γιὰ κλῆρος καὶ λαὸς ἐνώνουν τὶς δυνάμεις καὶ προσπαθεῖς τους. Καὶ ὅποτε σὴν ἰστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπῆρξε αὐτὴ ἡ σιηνὴ συνεργασία, ἔγιναν εἰρηνικά καὶ πολεμικά θαύματα.

Ὁ Γολγοθᾶς μὲ τὴν Ἀχρόπολη, ὁ Σιαυρὸς μὲ

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Μεθόδιος ἑμιλῶν στὸ Κληρικολαϊκὸ Συνέδριο. Διακρίνονται οἱ κ.κ. Ἰωάννης Α. Χατζηπατέρας, Νικόλαος Ἰ. Χατζηπατέρας, ὁ Δρ. Ὀμηρος Χαπίτης, ὁ Καθηγητὴς πατὴρ Γεώργιος Δράγας καὶ ὁ Δρ. Παναγιώτης Φούγιας.

τὸν Παρθενώνα, ὁ κλῆρος μὲ τὸν λαὸ πολλὰ καὶ μεγάλη ἐπέτυχαν, ἰδιαίτερα στὴ διατήρηση καὶ ἐπιβίωση τοῦ ὅπου γῆς Ἑλληνισμοῦ σὲ δύσκολες μέρες καὶ χρόνια δίσεκτα.

Ἔδωσαν τὸ ἀπαιτούμενο θάρρος καὶ τὶς ἀναγκαῖες δυνάμεις γιὰ νὰ ἀντιέξουμε μακρὰ σκλησιὰ καὶ ὑποδούλωση καὶ νὰ διεξάγουμε ἀγῶνες ἐλευθερίας.

Κλῆρος καὶ λαὸς ἔγραψαν τὶς χρυσὲς σελίδες ἱστορίας τοῦ 1821. Κλῆρος καὶ λαὸς στὴν Κύπρο κατετρόπωσαν σιδερόφρακτες σιραιτιὲς καὶ οἱ νέοι τῆς Κύπρου ἀπὸ τὸ σταυρὸ πὸν εἶχαν κρεμασμένο στὸ λαιμὸ καὶ τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ὕμνο ἀντλήσαν τὸ ἀπαράμιλλο θάρρος καὶ βάδισαν πρὸς τὴν ἀγχόνη τραγουδιῶν τὴν θεὰ ἐλευθερία.

Ἡ ὁμογένεια τοῦ Ἑνωμένου Βασιλείου συνεχιστὴς τῆς μακρᾶς παράδοσης καὶ ἱστορίας κλήρου καὶ λαοῦ ἔχει νὰ ἐπιδείξει ἔργο μεγάλο καὶ λαμπρὸ, ἔργο Χριστιανικὸ, ἔργο ἐθνικὸ ἐκκλησιᾶς καὶ σχολεῖα,

κοινότητες καὶ φιλανθρωπικὲς ὀργανώσεις, ἀγάπη καὶ πίστη, πατριωτισμὸ καὶ δύναμη ἀντοχῆς.

Κανεὶς δὲν ἀμφισβητεῖ τὴ συμβολὴ τοῦ κλήρου, τῶν ἀξιωματούχων τῆς ἐκκλησίας καὶ ἰδιαίτερα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων ὁ ὁποῖος τὴ βαθεῖα θεολογικὴ του κατάρτιση μετατρέπει σὲ ζωντανὴ χριστιανικὴ πράξη. Κατηγεῖ μὲ τὸ Σταυρὸ καὶ τὸ εὐαγγέλιο, ὅπου ὅμως χρειάζεται ὑψώνει καὶ τὴν ποιμαντορικὴ ράβδο πὸν τόσο ἐλάχιστο τοῦ ἐνεπιστεύθη τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο γιὰ νὰ ἐπαναφέρει «τὸ ἀπολωλὸς» ἀνάμεσα στὸ ποιμνίό του.

Μεταφέρω ἐγκάρδιο χαιρετισμὸ τοῦ Προέδρου Κυπριανοῦ, τοῦ ὁποῖου γνωστὴ εἶναι ἡ πίστη καὶ ἀφοσίωση πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ ιδεώδη, τὰ ιδεώδη τῆς ἐλευθερίας καὶ δημοκρατίας καὶ οἱ ἀγῶνες του γιὰ νὰ κρατήσει τὴ γῆ τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Κινύρα, τοῦ Εὐαγόρα καὶ τοῦ Ὀνήσιου ἐλεύθερη καὶ νὰ συνεχίσει τὴν ὀκτώ χιλιάδων χρόνων ἱστορία καὶ πολιτισμὸ τῆς. Ἀγωνίζεται σὲ στενὴ συνεργασία μὲ τὴν

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴν ἐναρξὶ τοῦ Κληρικολαϊκοῦ Συνεδρίου. Δικρινόνται: ὁ Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος κ. Στέφανος Σταθάτος, ὁ Ὑπατος Ἀρμοστής τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Τάσος Παναγιώτης, ὁ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀπόστολος Ἄννινος, ἡ Γενικὴ Πρόξενος τῆς Κύπρου κ. Μύρνα Κλεόπα, ὁ δημοσιογράφος κ. Σπ. Ἀλεξίου κ.ἄ.

Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση γιὰ τὴν ἀποχώρηση τῶν κατοχικῶν στρατευμάτων, τὴ διασφάλιση τῶν ἐλευθεριῶν διακίνησης, ἐγκατάστασης καὶ ἰδιοκτησίας, τὴν ἐπιστροφή τῶν προσφύγων σὺς πατρογονικὲς τοὺς ἐστίες, τὴν ἐξασφάλιση ὀρθῶν ἐγγυήσεων γιὰ ὀλόκληρη τὴν Κύπρο καὶ ὀλόκληρο τὸ λαὸ καὶ ὄχι μόνον τὴ μία κοινότητα, ἀγωνίζεται γιὰ λύση δίκαιη καὶ βιώσιμη ποὺ θὰ ἐξασφαλίζει σὲ ὀλόκληρο τὸ λαὸ ἐλευθερία, δημοκρατία, ἀνεξαρτησία, κυριαρχία, εἰρήνη καὶ πρόοδο.

Οἱ κρίσιμες καὶ ἱστορικὲς στιγμὲς ποὺ περνᾶ ἡ Κύπρος, οἱ δυσκολίες τῆς Ἑλλάδας λόγω κακῆς γειτονίας καὶ τῆς γνωστῆς ἀδιαλλαγίας τῆς Τουρκίας ἐπιβάλλουν ἐπαγρύπνηση γιὰ ὀλόκληρο τὸν Ἑλληνισμό, τὸν ἀπανταχοῦ Ἑλληνισμό καὶ συνένωση ὄλων τῶν δυνάμεων μας.

Ἐπιβάλλουν αὐστηρὴ προσήλωση σὲ ἰδανικὰ καὶ σὲ ἀξίες ἐκεῖνες ποὺ διὰ μέσου τῶν αἰώνων σιά-

θηκαν ἰκανὲς καὶ σωτήριες νὰ μᾶς κρατήσουν καὶ σώσουν ἀπὸ διάφορους καὶ κάθε εἶδους ἐχθρούς.

Ἡ προσήλωση σὲς καταβολὲς τῆς ζωῆς μας, ἡ ὀρθὴ παιδεία, ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, τὰ Ἑλληνικὰ ἰδανικὰ καὶ οἱ ἀξίες ὅπως ἀναπτύχθηκαν σὲ γενέθλια γῆ τῆς Δημοκρατίας καὶ ἡ ἀρμονικὴ συνύπαρξη Ἑλληνικῆς καὶ Χριστιανικῆς μόρφωσης ὅπως τὴν συνεδύσαν οἱ Τρεῖς «φωστῆρες τῆς τρισηλίου Θεότητος» θὰ μᾶς δώσουν τὴν κάθε εἶδους πανοπλία, θωράκιση καὶ δύναμη γιὰ σωτηρία καὶ ἐπιβίωση.

Ἀκολούθως, κατόπιν συντόμου προσφωνήσεως τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ Trust τῆς Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων κ. Α. Κομνηνοῦ, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Δρ Μεθόδιος ἀνέγνωσε τὴν ἐκτενῆ εἰσήγησί του, ἡ ὁποία θὰ δημοσιευθῆ στὸ ἐπόμενο τεῦχος.

(Συεχίζεται)

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΝ ΤΗ ΑΓΙΑ ΓΗ, ΣΕΒΑΣΜΙΩΝ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΩΝ*

«Χαίρε Σιών Ἁγία, Μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν, Θεοῦ κατοικητήριον, σὺ γὰρ ἐδέξω πρώτη ἄφεισιν ἁμαρτιῶν διὰ τῆς Ἀναστάσεως».

(Ἑσπερ. ὕμνος, πλ. δ')

Χάριτας ὀφείλω εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις Ἑλληνικὸν Σύνδεσμον τοῦ Παναγίου Τάφου, διὰ τὴν ἀνάθεσιν τῆς παρουσίας ὁμιλίας εἰς τὴν ταπεινότητά μου.

Ἐμφανίζομαι ἐνώπιον τῆς φιλοθέου καὶ σεμνῆς ταύτης ὁμιλήσεως, ἀντιλαμβανόμενος πλήρως ὅτι ἡ λαμπρὰ ἑορταστικὴ ἐκδήλωσις τῆς ἐσπέρας αὐτῆς ἀποτελεῖ εὐλαδικὸν προσκύνημα πρὸς τὰς ρίζας τῆς Πίστεώς μας, τοὺς Ἁγίους Θεοδαδίστους Τόπους τῆς Παλαιστίνης, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς «ἐφανέρωθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ» (Α' Τιμ. 3,16), καὶ ἵδρυσεν τὴν Ἐκκλησίαν, καθαγιαῖσας αὐτὴν διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, κατὰ τὴν Πεντηχοστὴν τοῦ 33ου μ.Χ. ἔτους εἰς τὸ ὑπερῶν τῆς Ἁγίας Σιών.

Ἐκ τῆς πρωτοπαγοῦς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ εὐχύμου κορμοῦ, ἀνεφύησαν ἅπασαι αἱ κατὰ τὴν οἰκουμένην Ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ, ἱδρυθεῖσαι ὑπὸ τῆς πανσθενουργοῦ δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, ἐκδηλουμένης «δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησεν» (Πράξ. 2,22) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ «ὁ Θεός» ἀνὰ τὰ πέρατα τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, διὰ τῶν Ἀποστόλων, οἵτινες «ἐξεληθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ Κυρίου συνεργούντος καὶ τὸν λόγον θεβαιούντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων» (Μάρκ. 16,20).

Δικαίως, λοιπόν, ὁ ἱερός ὕμνος φάσκει: «Χαίρε Σιών Ἁγία, Μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν, Θεοῦ κατοικητήριον, σὺ γὰρ ἐδέξω πρώτη ἄφεισιν ἁμαρτιῶν διὰ τῆς Ἀναστάσεως» (Ἑσπερ. ὕμνος πλ. δ').

Ἐκ τῶν λεχθέντων προσημαίνεται τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον ἐξέλεξα νὰ πραγματευθῶ ἐνώπιον ὑμῶν καὶ τὸ ὁποῖον εἶναι: «Ἡ παγκόσμιος ἀκτινοβολία καὶ σημασία τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γῆ Σεβασμιῶν Προσκυνημάτων».

1. Ἡ Παλαιστίνη.

Ἡ Παλαιστίνη συνδέεται μετὰ τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καί, διὰ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, μετὰ τῆς

Εὐρώπης. Ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της ταύτης, αἱ ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἱστορικαὶ αὐτῆς περιπέτειαι ὑπῆρξαν δραματικά, διὰ τῆς διελεύσεως διαφόρων λαῶν καὶ τῆς κατακτήσεως αὐτῆς ὑπ' αὐτῶν. Γεωγραφικῶς διαχωρίζεται ὑπὸ μιᾶς κοιλάδος, ἐκτεινομένης ἐκ Β. πρὸς Ν., ἐντὸς τῆς ὁποίας ρεῖ ὀρητικὸς ὁ Ἰορδάνης ποταμὸς, ἐκβάλλων εἰς τὴν Νεκρὰν Θάλασσαν ἢ Ἀσφαλιτίτιδα Λίμνην, μὲ τὸ μοναδικὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον φαινόμενον νὰ εὐρίσκηται αὕτη εἰς βάθος 394 μέτρων ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Μεσογείου Θαλάσσης, ἀποτελοῦσα οὕτω τὸ θαυότερον σημεῖον τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς. Παρὰ τὴν ἄκρην πρὸς τὸν Ἰορδάνην ἐκτείνονται ἐκ Β. πρὸς Ν., ἀπὸ τοῦ Λιδάνου μέχρι τοῦ Χωρῆβ καὶ τοῦ Σινὰ δύο ὄροσειραι μὲ κοιλάδας καὶ ἐρήμους καὶ ὄρη καὶ βουνά, ὡς ὁ Αἰβανός, ὁ Ἀντιλίβανος, τὸ Ἐριμών, τὸ Θαδῶρ, ὁ Κάρμηλος, τὸ Γαριζίν, τὸ Γεβάλ, τὸ ὄρος τῶν Μακκαρισμῶν, τὸ Σαραντάριον, τὰ ὄρη Σιών καὶ Ἐλαιῶν κ.ἄ.

Ἡ Παλαιστίνη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διεκρίνετο: α) εἰς τὴν δυτικῶς τοῦ Ἰορδάνου ἐκτεινομένην χώραν, ἥτοι εἰς τὰς τρεῖς λεγόμενας Παλαιστίννας: τὴν Ἰουδαίαν, τὴν Σαμαρείαν καὶ τὴν Γαλιλαίαν καὶ β) εἰς τὴν ἀνατολικῶς τοῦ Ἰορδάνου ἐκτεινομένην χώραν, τὴν Περσίαν.

2. Αἱ πόλεις: Μέσα εἰς αὐτὸν τὸν γεωγραφικὸν χώρον εὐρίσκονται ἐγκατεσπαρμέναι αἱ πόλεις τῆς Παλαιστίνης: ἡ Ἱερουσαλήμ, ἡ Βηθλεέμ, ἡ Χεβρών, ἡ Ἰόππη, ἡ Σαμαρεία, ἡ Ναζαρέτ, ἡ Καπερναοῦμ, ἡ Βηθσαιδά, ἡ Τιβεριάς, ἡ Κανὰ, τὰ Γέργεσα, τὰ Γάδαρα, ἡ Δεκάπολις καὶ ἄλλαι, αἱ ὁποῖαι κατέστησαν παγκοσμίως γνωσταί, διότι συνεδέθησαν μὲ τὸ ἔργον καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ κατεγράφθησαν εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, ὡς ἀρχικοὶ ἐπίγειοι σταθμοὶ τῆς πορείας τῆς διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου εἰς ὅλοκληρον τὴν Οἰκουμένην.

Ἡ Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων — Ἰστορία 33-325 μ.Χ. Ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων ταυτίζεται μὲ τὴν ἱστορίαν, τὸσον αὐτῆς ταύτης τῆς Παλαιστίνης, ὅσον καὶ μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἁγίας Πόλεως τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῶν Ἱερῶν Προσκυνημάτων τῆς Ἁγίας Γῆς. Ἰδρυθεῖσα τὸ ἔτος 33 μ.Χ. ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος συμμετέσχε τῶν τυχῶν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Ὁ Ρωμαῖος στρατηγὸς Τίτος, καταπνίξας τὴν ἐπανάστασιν τῶν Ἰουδαίων κατὰ τὸ ἔτος 70 μ.Χ. ἀνέσκαψε τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὸν περίφημον ναὸν αὐτῆς καὶ ἠρήμωσε ὅλοκληρον σχεδὸν τὴν Παλαιστίνην, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καὶ μετ' αὐτῶν οἱ Χριστιανοί, ὅσοι ἐσώθησαν, ἐγκατέλειψαν κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν Χώραν, τὸ μὲν πορευθέντες πρὸς ἀνατολὰς εἰς τὴν Πέλλαν τῆς Περσίας, τὸ δὲ πρὸς δυσμὰς πρὸς

* Ὁμιλία λεχθεῖσα ἐν τῇ μεγάλῃ κλήρῳ τοῦ ἐν Ἀθήναις Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσός», κατὰ τὴν ἐτήσιαν ἑορταστικὴν ἐκδήλωσιν τοῦ «Ἑλληνικοῦ Συνδέσμου τοῦ Παναγίου Τάφου», τῇ 23ῃ Μαρτίου 1986, ἡμέρᾳ Κυριακῇ Α' Νηστεϊῶν - Ὁρθοδοξίας.

πάσαν κατεύθυνσιν. Καὶ ταῦτα πάντα συνέβησαν, συμφώνως πρὸς τὴν ἐξεγεγεθεῖσαν περὶ καταστροφῆς τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τοῦ Ναοῦ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ προφητεΐαν, τὴν ὁποῖαν παραθέτουν καὶ οἱ τρεῖς Συνοπτικοὶ Εὐαγγελισταί, μὲ τὴν διαδεδαίωσιν τοῦ Κυρίου, ὅτι «Ἱερουσαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν» (Ματθ. 24, 1-35, Μάρκ. 13, 1-2, Λουκ. 21, 5-24), ὁπότε μετὰ τὴν εἰς Χριστὸν ἐπιστροφὴν ὅλων τῶν ἔθνῶν καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Ἰσραὴλ θὰ ἐπιστρέψῃ καὶ θὰ σωθῇ. Ὁ Ρωμαῖος αὐτοκράτωρ Αἰλιος Ἀδριανὸς (135 μ.Χ.) ἐπὶ τῶν θλιβερῶν ἐρειπίων τῆς Ἱερουσαλήμ ἀνίδρυσε μικρὰν πόλιν, ἡ ὁποία ἐκ τοῦ ὀνόματός του ὠνομάσθη «Αἰλία Καπιτωλίνα» καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ Ναοῦ αὐτῆς ναὸν τῆς Ἀφροδίτης, προσπαθήσας, διὰ παντός τρόπου, τοὺς ἐναπομεινάντας κατοίκους τῆς Πόλεως νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν. Εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα αἰῶνας μέχρι τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων (313 μ.Χ.) καὶ ἡ Σιωνίτις Ἐκκλησία εὐρέθῃ κλυδωνιζομένη καὶ πάλιν ἐν μέσῳ τῶν διωγμῶν τῶν ρωμαίων αὐτοκρατόρων, προσφέρουσα πλείστους ὄσους Μάρτυρας εἰς τὸν Χριστὸν. Διοικητικῶς ὁ ἐπίσκοπος Αἰλίας ὑπήγετο εἰς τὸν Μητροπολιτικὴν Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης, ἀποδιδομένης εἰς αὐτὸν ἰδιαιτέρας τιμῆς, τὴν ὁποῖαν ἐπισήμως ἀνεγνώρισεν ἡ ἐν Νικαίᾳ Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (325 μ.Χ.) διὰ τοῦ Ζ' κανόνος αὐτῆς.

325 - 737 μ.Χ. — Πατριαρχεῖον — Λόγοι ἀναδείξεως: 1. Οἱ Χριστιανοὶ αὐτοκράτορες: Κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα ἠδύξθη ἡ τιμὴ αὐτῆ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον τῆς Αἰλίας, οὕτως ὥστε, κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα ἡ Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων ἀνυψώθη, ὑπὸ τῆς Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου (451 μ.Χ.), μὲ πρῶτον Πατριάρχην τὸν Ἰουδενάλιον, εἰς Πατριαρχεῖον. Εἰς τὴν τοιαύτην ἀνάδειξιν καὶ παγκόσμιον προβολὴν τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων συνετέλεσεν ἡ εὐνοια τῶν χριστιανῶν αὐτοκρατόρων. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, μὲ εἰσῆγγησιν τοῦ Ἱεροσολύμων Μακαρίου κατὰ τὰς ἐργασίας τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀπεφάσισε νὰ προβῇ εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Τὸ ἐπόμενον ἔτος 326, ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἁγία Ἐλένη ἀνεῦρε τὸν Τίμιον Σταυρὸν. Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἀνυψώθη εἰς τὸ συγκρότημα τῆς Βασιλικῆς τοῦ Παναγίου Τάφου, μὲ κέντρον τὸν Τάφον τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ Ἱερὸν Κουδούκλιον. Ἡ ἐν Τύρῳ Σύνοδος (335 μ.Χ.) μεταθεθεῖσα εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ. Τὴν αὐτὴν εὐνοίαν ἐπέδειξε καὶ ἡ Εὐδοκία, σύζυγος τοῦ Θεοδοσίου Β' τοῦ μικροῦ († 460), καθὼς καὶ ὁ Μέγας Ἰουστινιανὸς († 565), οἵτινες ἔκτισαν μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἁγίαν Γῆν τῆς Παλαιστίνης ἢ ἐπεσκεύασαν συντηροῦντες τὰ ἀρχαιότερα ἐξ αὐτῶν. Ὅπως ἰδιαιτέρως συνέβαλεν εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ παγκοσμίου γοήτρου τοῦ Πατριαρχείου ὁ αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος, ὁ ὁποῖος ἐξεδίωξε τοὺς Πέρσας ἐκ τῆς Παλαιστίνης καὶ ἐπανέφερε τὸν Τίμιον Σταυρὸν καὶ ὕψωσεν αὐτόν, διὰ τοῦ Πατριάρχου Ζαχαρίου, εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως τῆ

629 καὶ ἀνυψώθησεν τὸν Πανίερον τοῦτον Ναὸν, τὸν ὁποῖον εἶχον κατακαύσει οἱ Πέρσαι τῷ 614.

2. Οἱ προσκυνηταί: Ἄλλος συντελεστῆς τῆς παγκοσμίου ἀκτινοβολίας τοῦ Πατριαρχείου ὑπῆρξεν ἡ μεγάλη συρροὴ προσκυνητῶν ἀπὸ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου, ὡς καὶ ἡ ἐγκαταδίωσις αὐτῶν εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν, ὅπως τῆς Μελάνης τῆς Ρωμαίας, τῆς Μελάνης τῆς νεωτέρας, τοῦ Ρουφίνου, τοῦ Ἱερωνύμου κ.ἄ. Ταῦτα πάντα πληροφοροῦν ὁ ἱστορικὸς Εὐσέβιος καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς, ἰδίως δὲ τὰ ὁδοιπορικὰ τῶν προσκυνητῶν, ὡς εἶναι τὸ τῆς Αἰθερίας, κατὰ τὰ τέλη τοῦ Δ' αἰῶνος.

3. Ἡ Θεία Λατρεία: Ἐξ ἄλλου, τὸ Ἱεροσολυμιτικὸν Τυπικόν, ἡ ἐξαιρετικὴ λαμπρότης τῆς Θείας Λατρείας, αἱ προελεύσεις καὶ αἱ Λιτανεῖαι ὑπῆρξαν ἀνάκαθεν μαγνήτης ἔλξεως καὶ αἰτία ἀναδείξεως τοῦ Πατριαρχείου, μὲ οἰκουμενικὴν αἴγλην καὶ ἀκτινοβολίαν. Ἡ σημασία αὐτοῦ διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ τὴν χριστιανοσύνην ἀπέβη δι' αὐτῶν μοναδική.

4. Ὁ Μοναχισμός: Πρέπει ὡσαύτως νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι εἰς τῶν σπουδαιοτέρων παραγόντων τῆς παγκοσμίου ἀναδείξεως τοῦ Πατριαρχείου ὑπῆρξεν ἡ ἐξ Αἰγύπτου μεταφύτευσις τοῦ μοναχισμοῦ, διὰ τοῦ μαθητοῦ τοῦ Μ. Ἀγτωνίου Ὀσίου Ἰλαρίωνος († 371) καὶ τοῦ συγχρόνου του Ὀσίου Χαρίτωνος († περὶ τὸ 350), ὁ ὁποῖος εἰσῆγαγεν εἰς Παλαιστίνην τὸ Κοινοδικιὸν σύστημα. Οὕτως ἐσχηματίσθησαν οἱ πρῶτοι πυρῆνες τοῦ Μοναχισμοῦ τῆς Παλαιστίνης εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἑλαιῶν, εἰς τὴν Βηθλεὲμ καὶ ἀλλαχοῦ μὲ σκοπὸν τὴν διαφύλαξιν τῶν Ἱερῶν Προσκυνημάτων καὶ κειμηλίων, τὴν διεξαγωγὴν τῆς Θείας Λατρείας καὶ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν προσκυνητῶν. Τοῦτο ἀπετέλεσε τὴν πρώτην ἀφετηρίαν τῆς συστάσεως τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος. Εἰς πολὺς χιλιάδας ἠριθμοῦντο οἱ μοναχοί, οἱ ὁποῖοι ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰς ἐρήμους καὶ τὰ σπήλαια τῆς Παλαιστίνης. Λαμπροὶ καρποὶ τοῦ μοναχισμοῦ τῆς Παλαιστίνης ὑπῆρξαν οἱ Μεγάλοι Ὀσίοι Πατέρες Εὐθύμιος († 473) Θεόκτιστος († 464), Σάββας ὁ Ἁγιασμένος († 532), Θεοδοσίος ὁ Κοινοδικάρχης († 529), Γεράσιμος ὁ Ἰορδανίτης († 475) κ.ἄ. οἱ ὁποῖοι διεκρίθησαν καὶ διὰ τοὺς ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας ἀγῶνας των. Ἀναπτύγματα τοῦ μοναχικοῦ τούτου βίου ὑπῆρξαν: Κύριλλος ὁ Σκυθοπολίτης, Ἰωάννης ὁ Μόσχος, Μεθόδιος καὶ Σωφρόνιος οἱ Πατριάρχαι, Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς καὶ ἄλλοι σπουδαῖοι βυζαντινοὶ θεολόγοι καὶ συγγραφεῖς καὶ ἀγωνισταὶ τῆς Ὁρθοδοξίας.

737 — Ὁ μάρ — Σελτζοῦκοι — Μαμελοῦκοι — Σταυροφόροι — Ἐτερόδοξοι: Τὸ Πατριαρχεῖον διεξῆγαγεν ἀγῶνας ἐπιβιώσεως, ἀφ' ὅτου κατέλαβον τὴν Παλαιστίνην, ἀπὸ τοῦ ἔτους 737 μ.Χ. οἱ Ἀραβες. Ὁ Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος ἐπέτυχεν νὰ συνάψῃ συμφωνίαν μετὰ τοῦ Χαλίφου Ὁμάρ τὸ αὐτὸ ἔτος 737 μ.Χ., διὰ τῆς ὁποίας ἀνεγνωρίσθησαν τὰ δικαιώματα τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Πατριαρχείου. Ἐκτοτε συνεχίσθη ἡ ἀναγνώρισις

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ο ΣΤΟΥΔΙΤΗΣ

ὡς ἀνακαινιστῆς τοῦ μοναχικοῦ βίου

«Εἷς ὄρος καὶ κοινωφελὴς τοῖς ἀνηρημένοις τὸ μοναχικὸν ἐπάγγελμα, τὸ μηδὲν ἔξω τῶν ἀπαρεσκότων Θεῶν πράττειν».

(Θεόδ. Στουδίτης ἐπ. Β' ΡΑΕ' Migne 1433)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὅπως ὁ θάνατος διαδέχεται τὴν ζωὴν καὶ ἡ ζωὴ τὸν θάνατον ἢ νύξ τὴν ἡμέραν καὶ ἡ ἡμέρα τὴν νύκτα οὕτω καὶ ἡ παρακμὴ διαδέχεται τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν ἀνάπαυσι. Τοῦτο εἶναι μία ἀλήθεια εἶναι νόμος γενικὸς καὶ φυσικὸν ἐπακολούθημα. Ἡ ἱστορία καὶ ἡ καθ' ἡμέραν πείρα θεβαιούσιν τὰ λεγόμενα. Εἰς τὸν φυσικὸν τοῦτον νόμον ὑπόκεινται συστήματα καὶ ὀργανισμοί, πολιτεύματα καὶ θεομοί, λαοὶ καὶ ἔθνη. Καὶ πάντα ταῦτα ἐν καιρῷ μὲν τῆς ἀκμῆς αὐτῶν ὡς εἶναι ἐπόμενον εὐημεροῦν, ἀνθοῦν, ὑφίστανται ἐν καιρῷ δὲ τῆς παρακμῆς ἄλλα μὲν ἐξαφανίζονται ὁλοτελῶς, ἄλλα δὲ καταλήγουν εἰς μίαν κατάστασιν νοσηρὰν καὶ φθισιῶσαν εἰς ἓνα μαρασμὸν ἢ εἰς μίαν σπασιμότητα.

Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν περίπτωσιν καὶ τὰ ἐπακόλουθα αὐτῆς δυστυχῶς κατήνησε τελευταίως καὶ ὁ μοναχισμὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι οὗτος ἀφ' οὗτου διηρουνθῆσθαι ὑπὸ τοῦ μ. Βασιλείου, ἐφθασεν εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἀκμῆς αὐτοῦ, εἶτα ὅμως λόγω διαφόρων συντελεσῶν ἢ ζοφερὰ τῆς παρακμῆς νύξ ἤρξατο νὰ ἀπλώνῃ τὸν μαῦρον αὐτῆς πέπλον εἰς πάντα τὰ σημεῖα αὐτοῦ. Ἀλλὰ ἡ νύξ αὕτη δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ καὶ κατὰ τὸν ἡ' αἰῶνα ἤρχισεν ἡ ἡμέρα τῆς ἀκμῆς νὰ διαλύῃ τὸ επικαλύπτειν τὸν μοναχισμὸν σκοτίος τῆς παρακμῆς. Τί δὴλά δη συνέβη; Τότε παρουσιάσθη

ἓνας νέος μ. Βασίλειος, ὁ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, ὅστις μελετήσας καλῶς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ κατάντημα τοῦ ἀγγελικοῦ τοῦτου βίου, ἀνέλαβεν ἐπὶ τῇ θάσει τῶν κανόνων καὶ διατάξεων τοῦ μ. Βασιλείου νὰ διαορθωθῆσθαι καὶ ἀνακαινίσθαι τὸν μοναχισμὸν, λαβὼν πρὸς τοῦτο ὑπ' ὄφει καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ.

Ὑπὸ τὴν νέαν λοιπὸν ταύτην μορφήν μεταφωτισθῆ ὁ μοναχισμὸς καὶ εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἄθωνος, ὅπερ μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων αἰώνων ἐμελλε ν' ἀποβῆ τὸ κέντρον σχεδὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ μοναχισμοῦ καὶ νὰ διατηρηθῆ μέχρι σήμερον ὡς τοιοῦτον, διότι διὰ τῆς πτώσεως τῆς Κων)πόλεως ἐπῆλθε καὶ ἡ πτώσις, ὡς ἦτο ἐπόμενον, τοῦ μοναχισμοῦ τῆς Πόλεως ταύτης*.

Ὁ μοναχισμὸς τοῦ Ἄθωνος ἐσημείωσεν ἀρκετὰ μεγάλην ἀκμὴν καὶ πολλάκις ἐγένετο ἀρωγὸς εἰς τὸ ἔθνος, τὴν πίστιν καὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα κατὰ τὰς μεγάλας ἱστορικὰς τοῦ ἔθνους κρίσεις, ἀλλὰ δυστυχῶς πρὸ ἐτῶν πολλῶν ὑπέστη καὶ αὐτὸς τὸ σκληρὸν πλήγμα τῆς παρακμῆς καὶ ἤδη εὐρίσκειται οὗτος ἂν ὄχι εἰς κατάστασιν ἀποσυνθέσεως, ἀλλὰ μαρασμοῦ. Τοῦτο λέγομεν μετὰ πεποιθήσεως, διότι ἡ ἀπὸ τοῦ 1924ου ἔτους μέχρι σήμερον διαμονὴ ἡμῶν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἔδωκε εἰς ἡμᾶς τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐμβυθύνωμεν καλλίτερον εἰς τὰ πράγματα.

Ἡ τοιαύτη δὲ θλιβερὰ κατάστασις τοῦ Ἁγιορειτικοῦ μοναχισμοῦ καὶ ἡ ὑπὸ τινῶν ἰδιοπτῶν ὡς ἀπὸ τρίποδος ἐκφερομένη γνώμη ὅτι ὁ μοναχικὸς βίος πρέπει νὰ ἐκλείψῃ ὡς ἄχρηστος καὶ ἐπιζήμιος τῇ τε ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ προὐκάλεσαν ἐν ἡμῖν τὸ

* Ἡ Κων)πολις ὡς γνωστὸν, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Θεοδώρου μέχρι τῆς ἀλώσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων (1453) ἀπετέλει τὸ κέντρον τοῦ μοναχισμοῦ.

αὕτη ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων, ἀλλ' οἱ Σελτζούκοι (1078 - 1254) καὶ οἱ Μαμελοῦκοι Τούρκοι (1254 - 1517) ἐφέρθησαν μὲ σκληρότητα πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ἀνέπτυξαν κατὰ τῶν Ὁρθοδόξων ἔντονον προσηλυτισμὸν καὶ μεγάλην καταπίεσιν. Τὰ αὐτὰ συνέβησαν καὶ ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων (1099 - 1291), οἱ ὅποιοι δὲν προσῆλθον πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἁγίων Τόπων, ὡς διετείνοντο, ἀλλὰ ἐπέδραμον ὡς θάρβαροι κατακτηταὶ τῆς Ἁγίας Γῆς. Αἱ ἀντιδράσεις τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Ἑλληνορθόδοξων Οὐνιτῶν, ὡς καὶ τῶν μονοφυσιτῶν Ἀρμενίων ἐδημιούργησαν ἐμπόδια μεγάλα εἰς τὴν καλὴν διοίκησιν καὶ συντήρησιν τῶν Ἱερῶν Προσκυνημάτων. Τὸ Πατριαρχεῖον κατάρθωσε νὰ διατηρήσῃ τὴν αὐτοτέλειάν του, ἀλλὰ μερικὰ ἐκ τῶν Προσκυνημάτων,

διὰ δολίων μεθόδων κατάρθωσαν οἱ Λατίνοι καὶ οἱ Ἀρμένιοι νὰ ἀποσπάσουν ἐξ αὐτοῦ.

Ὁ ἰ Ρ ὠ σ ο ι: Τέλος οἱ Ρῶσοι, μετὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον τοῦ 1854, διὰ τῆς «Παλαιστεινίου Ρωσικῆς Ἐταιρείας» καὶ τῆς «Ρωσικῆς Ἀποστολῆς» (1847) ἐπεδίωξαν νὰ ἀνατρέψουν τὸ STATUS QUO τοῦ καθεστώτος τῶν Ἁγίων Τόπων, διὰ παραπλανήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Σύρων καὶ Ἀράβων, ἐπιδιώξαντες τὴν ἀπόσχισιν τούτων ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὅποιον ὅμως κατάρθωσε, διὰ σκληρῶν ἀγῶνων, νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς κατ' αὐτοῦ καταπίεσεις καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν μέχρι σήμερον ἐπιθίωσίν του.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΑΘΑΝ. ΣΦΟΥΓΓΑΤΑΚΗΣ

ἐνδιαφέρον πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος τούτου, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν ὅπως ἐπωφεληθῶμεν τῆς παρουσιασθείσης εἰς ἡμᾶς ἐνκαιρίας, ἰδίως κατὰ τὴν ἐν τῇ ἱ. Θεολογικῇ Σχολῇ Χάλκης φοίτησιν ἡμῶν, καθ' ἣν θὰ ἐμέλλομεν νὰ λάβωμεν, κατὰ τὴν τάξιν τῆς Σχολῆς, τὸ θέμα τῆς Ἑνασιόμου ἡμῶν Διατριβῆς, βάσει τῆς ὁποίας, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου τῶν Καθηγητῶν, θὰ ἠξιούμεθα νὰ λάβωμεν τὸν Ἀκαδημ. τίτλον τοῦ «ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ».

Καὶ προτιμήσαμεν νὰ λάβωμεν ὡς τοιοῦτον τὸν Θεοδώρον τὸν Στουδίτην ὡς ἀνακαινιστὴν τοῦ μοναχικοῦ βίου, διότι οὗτος εἶναι ὁ τελευταῖος ἀνακαινιστὴς τοῦ μ. βίου ἐν τῇ Ὁρθόδοξῳ Χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ συνεπῶς πλησιέστερος πρὸς τὴν ἐποχὴν μας ἢ ὁ μ. Βασίλειος. Ἄλλως τε αἱ περισσώτεραι μοναχικαὶ διατάξεις τούτου συμπεριλαμβάνονται εἰς τὸ ἀνακαινιστικὸν ἔργον τοῦ Θεοδώρου.

Ἐπελήφθημεν δὲ τὸ θέματος ἡμῶν τούτου, ἐφ' ὅσον ἐπέκεινον αἱ τε ταπεινὰ πνευματικὰ ἡμῶν δυνάμεις καὶ ὁ χρόνος τῆς μελέτης καὶ διαπραγματεύσεως τοῦ ζητήματος τούτου, ἐπὶ τῇ θάσει κυρίως τῶν ἔργων τοῦ Θεοδώρου, ἅτινα ἐχορησίμευσαν ἡμῖν ὡς πηγαί, καὶ ὀλίγων τινῶν βοηθημάτων. Ἐθεωρήσαμεν δὲ καλὸν ὅπως προτάξωμεν εἰσαγωγικῶς σύντομον ἀνασκόπησιν περὶ τοῦ μ. βίου ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τούτου μέχρι τοῦ ἡ' αἰῶνος, ἥτοι τοῦ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, καὶ εἰτα συνοπτικὴν βιογραφίαν τοῦ ἑαυτοῦ τούτου ἀνδρός.

Εἰσαγωγή

Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΚΑΘΟΛΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ο ΣΤΟΥΔΙΤΗΣ

Α'

Γενικὴ ἀνασκόπησις
τοῦ μοναχικοῦ βίου
ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ
μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Στουδίτου.

Ὁ μοναστικὸς βίος ἢ μάλλον αἰ πρὸς τὸν βίον τοῦτον τάσεις ἐν αὐτῇ ἐγκαινται τῇ φύσει καὶ τῇ ψυχῇ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἀνθρωπος δηλὰ δη ἐνδομύχως αἰσθάνεται τὴν τάσιν πρὸς βίον ὑπέρτερον καὶ τέλειον ἢ αὐτὸν προσεγγίσει, κατὰ τὸ ἀνθρωπίνως ἐφικτὸν θέδαια, τῷ Δημιουργῷ αὐτοῦ, προσπαθῶν σιγὰ - σιγὰ ὅπως ἀποτινάξῃ τοὺς τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν δεσμούς. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ ἀνθρωπος ἐν ὅσῳ ἀναστρέφεται ἐν τῇ πολυκυμάντῳ ταύτῃ κοινωνίᾳ ἐν διηγεκαί ἡ ψυχὴ αὐτοῦ διατελεῖ ταραχῇ καὶ καθίσταται δύσκολος ἢ ἐπίτευξις τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ σκοποῦ, διὰ τοῦτο πολλοὶ ἄνδρες φιλόθεοι καὶ φιλόχριστοι τὸν τρίβωνα (ράσον) περιδληθέντες ἔφευγον τὴν τύρβην καὶ τὴν πρόσκαιρον ἀπόλαυσιν τῶν τοῦ κόσμου ἀγαθῶν καὶ ἤσκουσαν τὴν ἀρετὴν ἐν ἀπλοῖς μὲν καὶ λιτοῖς ἐνδιατηρήμασι, ἀλλὰ πεπληρωμένους ἑ-

ρότητος καὶ ἀγγελίας' ἐν ἰδρύμασιν εἰς ἃ κατέφευγεν ἡ ἀρετὴ καὶ ὁ ζῆλος πρὸς ἠθικὴν τελείωσιν. Ἐκεῖ μελετῶντες οἱ ἄνδρες οὗτοι τὰς ἀγ. Γραφὰς καὶ τὰς τῶν πάλαι σοφῶν βίβλους ἀνελλίσσοντες, ἐν ἀγγελία καὶ ἐν χριστιανικαῖς ἀρεταῖς τὸν πρόσκαιρον διήγον βίον.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ μοναστικὸς βίος δὲν εἶναι ἀποκλειστικὸν προνόμιον τοῦ Χριστιανισμοῦ. Διότι πολὺ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως ἐν τῷ κόσμῳ τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως θρησκείας τοῦ Χριστοῦ πολλοὶ τῶν ἐθνικῶν ἔζησαν ἀσκητικὸν βίον, μετὰ ζέσεως καὶ θερμῆς πολλῆς θεραπεύοντες τὸ τῆς ἀσκητικῆς ἀρετῆς δένδρον. Οὐχ ἤττον ἕως καὶ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις οὐκ ὀλίγους προδρόμους καὶ παραδείγματα τοῦ μοναστικοῦ βίου συναντῶμεν' οὕτω λ.χ. παρὰ τοῖς νεοπλατωνικοῖς Φίλωνι Ἰουδαίῳ, τοῖς Ἑσσαίοις καὶ ἄ. ἀπαντῶσι παραδείγματα τοῦ χριστιανικοῦ ἀσκητικοῦ καὶ μοναχικοῦ βίου. Ἄλλ' ἐνφ' τὰ παραδείγματα ταῦτα ἐξηγοῦνται κυρίως ἐξ ἀρχῆς δυαστικῆς ἢ καὶ ἐκ λόγων ἐγωῖσμοῦ καὶ ἀλαζονείας, ὁ χριστιανικὸς μοναχισμὸς ἐδράζεται ἐπὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ στηρίζεται ἐπὶ λελογισμένης ἐγκρατείας καὶ αὐταπαρνήσεως, ἀποβλέπων εἰς τὴν δυνατὴν τελειότητα καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην.

Ἄρα ἐν τῷ χριστιανισμῷ ὁ βίος οὗτος διεμορφώθη καλύτερον καὶ τελειότερον. Ἀπαντᾷ δὲ οὗτος πρῶτως μεταξὺ τῶν χριστιανῶν, ἐξ ὧν πολλοὶ λόγῳ τῆς μεγάλης διαφθορᾶς καὶ ἠθικῆς παραλυσίας τῶν τότε ἐθνικῶν ἔφευγον ἀπὸ τὰς κοινωνίας καὶ ἠσπάζοντο μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὸν μ. βίον. Ὁ τοιοῦτος δὲ ἐνθουσιασμὸς πρὸς τὴν ἀσκησιν τοσοῦτον εἶχε καταλάβει τὴν χριστιανικὴν κοινωνίαν τῶν πρώτων αἰώνων, ὥστε «πόλεις ἤρημοῦντο καὶ ἔρημοι ἐπληροῦντο ἀνθρώπων». Καὶ οὐ μόνον οἱ ἄριστοι τῶν ἀνδρῶν προσελκύνοντο ὑπὸ τῆς τοιαύτης τολμηρᾶς ὄντως αὐταπαρνήσεως, ἀσπαζόμενοι ἐνθουσιωδῶς τὰς σωματικὰς τοῦ ἐρημικοῦ καὶ μοναχικοῦ βίου στερήσεις καὶ κακουχίας, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες ἐγκατέλειπον τὸν κόσμον ἵνα ἐνδυθῶσι τὸ εὐτελὲς ἱμάτιον τῆς μοναχῆς καὶ ὑπηρετήσωσι τὰ ὑψηλὰ ἰδεώδη τοῦ μ. βίου, καὶ μάλιστα εἰς τοσοῦτον σημείον ὥστε ὁ ἱ. Χρυσόστομος ἀνέφερεν ὡς καύχημα τῆς ἐκκλησίας ὅτι ὑπῆρχον περισσώτεραι γυναῖκες ἀφιερωμέναι τῷ Θεῷ ἢ σύζυγοι καὶ μητέρες.

Ὅποσῃν δὲ ἐκτίμησιν ἔδιδεν εἰς τὸν μ. βίον ἡ κοινὴ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γνώμη μαρτυροῦν αἱ διάφοροι γνώμαι πολλῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἀσχοληθέντων μὲ τὸν μοναχικὸν βίον. Οὕτω, φερ' εἰπεῖν, ὁ Κύριλλος Ἱεροσολύμων ἐν ταῖς Κατηχήσεσιν αὐτοῦ παραβάλλει τὸν βίον τῶν μοναζόντων καὶ παρθένων πρὸς βίον ἰσάγγελον¹, ὁ μέγας Βασίλειος καὶ ὁ ἱερός Ἀύγουστινὸς καλοῦσι τοὺς μοναχοὺς, στρατιώτας τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ ἱστορικὸς Εὐσέβιος λέγει πού' «ὑπερφυᾶ καὶ τῆς κοινῆς καὶ ἀνθρωπίνης ἐπέκεινα, ὅλον δι' ὅλου τῆς κοινῆς καὶ συνήθους ἀπάντων ἀνθρώπων ἀγωγῆς παρηλλαγμένον καὶ μόνον τῇ τοῦ Θεοῦ θεραπείᾳ προσφωκοιμένον καθ' ὑπερβολὴν ἔρωτος οὐρανίου».

Καὶ ὁ χριστιανικὸς μοναστικὸς βίος, ὅστις τὸ πρῶτον ἐνεφανίσθη ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Φαραῶ ἐξ ἧς μετεφε-

1. Ἀπολογ. α' ὑπὲρ Χριστιανῶν 15, σελ. 349.

ταύτη ἐν Παλαιστίνῃ καὶ ἀλλαχοῦ, κατ' ἀρχὴν παρουσιάσθη ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ ἀσκητισμοῦ.

Ἀνθρωποι δηλ. ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν μοναστικὸν βίον ὑπὸ τὸ ὄνομα ἀσκηταὶ καὶ περὶ τὴν κατὰ Θεὸν ἀσκούμενοι πολιτείαν παρέμενον ἐν τῇ ἰδίᾳ πόλει πλησίον τῶν συγγενῶν αὐτῶν θεραπεύοντες τὸ τῆς ἀσκητικῆς ἀρετῆς δένδρον. Λόγω ὅμως τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ταραχῆς πολλοὶ ἐκ τῶν ἀσκητῶν τούτων νομίζοντες ὅτι ἦτο δυσέφικτος ἐν τῷ κόσμῳ ἢ ἐπίτευξις τῶν τῆς ἀρετῆς καὶ ἠθικῆς τελειότητος ἔργων, ἀπεσπῶντο τελείως τῶν τοῦ κόσμου καὶ μετέβαινον εἰς τόπους μονήρεις καὶ ἐρήμους καὶ οὕτω ἀπετέλεσαν μίαν ἄλλην τάξιν μοναχῶν, τὴν τῶν ἀναχωρητῶν.

Τοιοιουτρόπως λοιπὸν ἔχομεν δύο εἶδη, οὕτως εἶπεν, μοναστικοῦ βίου, τὸ εἶδος τῶν ἀσκητῶν καὶ τῶν ἀναχωρητῶν. Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον ἐκ τῶν δύο τούτων βίων καὶ δὴ ἐκ τοῦ ἀσκητικοῦ προήλθεν ὁ μοναχικὸς βίος. Πλὴν ὅμως ἀμφότεροι οὗτοι, ὅτε ἀσκητικὸς καὶ ὁ μοναχικὸς βίος δὲν προήλθον καὶ δὲν καθιερώθησαν ἐν τῷ χριστιανισμῷ κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Βουδδισμού, τῆς τῶν Ἑσσηνῶν αἰρέσεως καὶ τοῦ ἐν Μέμφιδι Σερραπείου². Οἱ δὲ θεραπευταί, οἵτινες ἔνα αἰῶνα μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐφθασαν εἰς τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἀσκητικοῦ βίου, οὐδὲν κοινὸν ἔχον πρὸς τοὺς χριστιανοὺς ἀσκητὰς καὶ μοναχοὺς³. Ἄρα ὁ χριστιανικὸς ἀσκητισμὸς καὶ μοναχισμὸς ἔχον τὰς θάψεις αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ θρησκείᾳ ἡμῶν καὶ ἐν αὐτῷ τῷ εὐαγγελίῳ, δεδομένου ὅτι τὰ εὐαγγελικὰ παραγγέλματα ὅλα εἶναι ἢ ἐκούσιος πτωχεία, δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος παραιτεῖται παντὸς ἐπιγείου ἀγαθοῦ, ἢ σωφροσύνη, δι' ἧς ἀπέχεται τοῦ γάμου καὶ τῶν λοιπῶν ἡδονῶν τοῦ βίου, καὶ ἢ πλήρης καὶ ὀλοσχερῆς τῇ θελήσει τοῦ Θεοῦ ὑπακοή, ἀποτελοῦν τὴν βάσιν καὶ τὸ στήριγμα παντὸς χριστιανοῦ μοναχοῦ. Δικαίως δὲ ὁ ἅγιος Νεῖλος λέγει «φιλοσοφεῖν ἐπετήδευσαν μὲν καὶ Ἑλλήνων πολλοὶ καὶ Ἰουδαίων οὐκ ὀλίγοι· μόνον δὲ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν ἐζήλωσαν οἱ τοῦ Χριστοῦ μαθηταί, ἐπεὶ καὶ μόνον τὴν σοφίαν αὐτὴν ἔσχον διδάσκαλον ἔργῳ ἐπιδεικνύουσαν τὴν πρέπουσαν τῷ τοιοῦτῳ ἐπιτηδεύματι ἀγωγῆν»⁴.

Καὶ ἐν πρώτοις ὡς πρῶτον παράδειγμα χριστιαν-

νοῦ μοναχοῦ ἔχομεν τὸν Παύλον τὸν Θεοβασίαν ἐν Αἰγύπτῳ (228). Ἄλλ' ὁ πατήρ, οὕτως εἶπεν, τοῦ μοναχικοῦ βίου εἶναι ὁ Μέγας Ἄγνιος (251), ὅστις «τὰς πόλεις ἠρήμωσε καὶ τὰς ἐρήμους ἐπόλισεν».

Μιμηταὶ τοῦ μεγάλου τούτου μοναχοῦ, τοῦ Ἀντωνίου, παρουσιάσθησαν μετὰ ταῦτα καὶ ἄλλοι, οἱ οὖν Ἀμμίου, ὁ Μακάριος ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ μαθητὴς τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου, ὁ Παχώμιος († 348). Λόγω δὲ τοῦ ἀσκητικοῦ καὶ ἐναρέτου βίου, ὃν ἤσκουν οὗτοι πάντες δὲν ἐπετρέπετο ἵνα μείνωσιν ἐν σκότει καὶ ἀφανείᾳ, διὸ πλείστοι τῶν μοναχῶν ἐρχόμενοι εἰς τὰς ἐρήμους συνεσπειροῦντο περὶ αὐτοὺς καὶ ἀπετέλουν ομάδας ἐξ ἰκανῶν ἀτόμων. Οὕτω λοιπὸν σὺν τῷ χρόνῳ ὁ σκητιωτικὸς βίος μετετρέπεται εἰς λαυρεωτικόν, καθ' ὅσον ὡς καὶ ἡ λέξις δηλοῖ Λαύρα ἢ ὀνομάζοντο αἱ μοναί, αἵτινες περιέκλειον πλῆθος μοναχῶν. Τὸ σύστημα τοῦτο τῶν λαυρῶν ἐνεφάνη τὸ πρῶτον ἐν Παλαιστίνῃ διὰ τοῦ ἀγίου Ἰακώβου, ἐτελειοποιήθη δὲ διὰ τοῦ Ἀββᾶ Χαρίτωνος, ἐν δὲ τῇ Αἰγύπτῳ εἰσηγήτης ἀλλὰ καὶ διαμορφωτὴς ἐπὶ τὸ καλύτερον τοῦ συστήματος τούτου ἐγένετο ὁ Παχώμιος, ὅστις δὲν ἠρκέσθη μόνον εἰς τὸ νὰ περισυλλέξῃ τοὺς ἐν διαφόροις τόποις ἀσκητεύοντας μοναχοὺς καὶ εἰσαγάγῃ τοὺς τοὺς εἰς τὴν πολυάριθμον αὐτοῦ λαύραν, ἀλλὰ καθιέρωσε καὶ ἕνα νέον κανόνα, ὑφ' ὃν ἔδει οὗτοι πάντες νὰ ζῶσι, τὸν κοινονομικόν⁵. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς κοινῆς ζωῆς πολλῶν ἀτόμων δὲν δυναμέθη νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐτέθη τὸ πρῶτον εἰς ἐφαρμογὴν ὑπὸ τοῦ Παχωμίου, διότι καὶ πρὸ τούτου ἦτο ὁ κοινοδικὸς βίος. Οὕτω ὁ Κοσσιανὸς ἀναφερόμενος εἰς τὸ περὶ κοινοδικῆς ζωῆς ζήτημα λέγει ὅτι οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἦσαν τὸ ὑπόδειγμα τῶν ἐν κοινότητι ζῶντων. Ὁ κοινοδικὸς βίος ἤρξατο μετὰ τῶν Ἀποστόλων.

Ἄπαντα ἡ ἐκκλησία, ὡς λέγει ὁ συγγραφεὺς τῶν Πράξεων, ἀπετελεῖτο ἐξ ἀνθρώπων ἐν κοινῷ ζῶντων μετὰ πολλῆς τῆς τελειότητος (Ἰωάν. Φωκυλ. ἐνθ. ἀν. σελ. 234).

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΣΥΝΕΣΙΟΣ ΚΤΕΝΑΣ

2. Ἰωάν. Φωκυλίδου, περὶ μοναχισμοῦ, «Ἐκ/κός Φάρος» ΡΕ'-ΡΕβ' (1920).

3. Περὶ τῶν θεραπευτῶν πολλὰ ἐγράφησαν ὑπὸ τε τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων, ἐξ ὧν πολλοὶ λέγουσιν, ὅτι οὗτοι ἦσαν Ἰουδαῖοι, ὁ ἱ. Φώτιος (ἐν Migne τόμ. 103 σελ. 372) δὲν παραδέχεται τὴν γνώμην αὐτῆν, ὁ δὲ Harnack (νεώτερος χριστιανός) κ.ά. ἀσπάζεται τὴν γνώμην αὐτῆν τοῦ ἱ. Φωτίου.

4. Λόγοι Ἀσκητικοὶ κεφ. α'. σελ. 717.

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειώσιν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

5. Ἡλ. Λαύρα πρὸς τοὺς ἀρχαίους «Ἑλλήσιν ἐσήμεινε ὄδον ἢ ρύμην πόλεως, δι' ἧς διήρχετο ὁ λαός».

6. Λέγεται ὅτι ὁ Παχώμιος καθ' ἣν στιγμὴν προσήρχετο ἤκουσε φωνῆς, λεγούσης αὐτῷ «παράμεινον ὧδε καὶ ποίησον μοναστήριον· ἐλεύσονται γὰρ πολλοὶ πρὸς σὲ γενέσθαι μοναχοί». Ἄγγελος δὲ Κυρίου ὤφθη αὐτῷ λέγων «τὰ κατὰ σοῦτον κατῴρθωσας, περιττῶς οὖν καθέξῃ ἐν τῷ σπηλαίῳ» δεῦρο καὶ ἐξελθὼν συνάγαγε πάντας τοὺς νέους μοναχοὺς καὶ οἴκησον μετ' αὐτῶν καὶ κατὰ τύπον ὃν δίδωμί σοι οὕτως αὐτοῖς νομοθέτησον». (Palladius Hist. Lausiaque ὑπὸ R. Lucot, Paris 1912, σελ. 212).

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΝΕΑΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΣΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ ΤΟΥ 21^{ου} ΑΙΩΝΑ*

Δ. Η «ΓΛΩΣΣΑ» ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΣΗΜΕΡΑ.

Οι προηγούμενες ενότητες μας έδωσαν τον φορέα και το περιεχόμενο της Ιεραποστολής μας. Για τους νέους που έχει σήμερα στα χέρια της η Έκκλησία και τους διαπλάθει με την κατήχηση μόλις ασχοληθήκαμε. Το υπόλοιπο δυναμικό της νεολαίας πώς θα το προσεγγίσουμε; Με ποιά «γλώσσα» θα τους μιλήσουμε;

Είναι γεγονός, ότι σ' αυτή την προσπάθεια τα τελευταία χρόνια έχουν αναζητηθεί ποικίλα σχήματα και έχει χρησιμοποιηθεί από πολλούς ένα νέο πνεύμα.

Το ζητούμενο είναι ή «γλώσσα» της Έκκλησίας να πείθει για τις αρχές που πιστεύει και ή ποιμαντική προσπάθεια να αποδίδει στη διακονία της σωτηρίας.

Στην αναζήτησή μας αυτή πρέπει να ληφθούν υπ' όψη δύο κίνδυνοι που είναι δυνατόν να μας οδηγήσουν σε επικίνδυνες παρεκκλίσεις.

1) Ο κίνδυνος της έκκοσμίκευσης της Έκκλησίας. Στο περιεχόμενο των θείων αληθειών δεν έχουμε δικαίωμα να κάμουμε υποχωρήσεις. Κανένας «έκσυγχρονισμός» δεν είναι ανεκτός, διότι ζημιώνει την θεία υπόθεση της σωτηρίας. Η έκκοσμίκευση απειλεί και θέτει σε κίνδυνο την σωτηρία, όπως και οι αίρέσεις. Γιατί αλλοιώνεται, παραχαράσσεται και παρερμηνεύεται το πρόσωπο και το έργο του Κυρίου μας Ιησού Χριστού.

Εκεί που υπάρχουν κάποια σχετικά περιθώρια έκσυγχρονισμού είναι στην χρησιμοποίηση όλων των δυνατών μέσων, που έναρμονίζονται με το πνεύμα της Έκκλησίας. Αυτά που διαθέτουν και χρησιμοποιούν οι πάντες για να περάσουν τα μηνύματά τους στις ευρύτερες κοινωνικές ομάδες και στους νέους.

2) Ο κίνδυνος της αποθάρρυνσης από την έλλειψη ανταπόκρισης του ευαγγελικού λόγου. Ο Κύριός μας υπήρξε σαφής και κατηγορηματικός, ότι είναι όλοι οι σωζόμενοι. "Όλοι όμως δικαιούνται να ευαγγελισθούν. Γι' αυτό δεν δικαιολογείται αποθάρρυνση και εγκατάλειψη της ποιμαντικής προσπάθειάς μας. Έμεις πρέπει να εξαγνίσουμε τις ποιμαντικές μας δυνατότητες. Πέραν τούτου εύρεται ή ελεύθερη βούληση και ή συνείδηση του κάθε νέου. Υπεράνω όλων εύρεται ο Θεός, ο οποίος θα γονιμοποιήσει και θα καλλιεργήσει την δική μας σπορά.

Ο τρόπος με τον οποίο θα μιλήσουμε και θα απευθυνθούμε στους νέους είναι ποικίλος και εξαρτάται από την κάθε περίπτωση. Θα χρησιμοποιήσουμε κατ' αρχήν όσα μέσα έχουμε στη διάθεσή μας σήμερα (Κατηχητικά, όμιλίες, έντυπα κ.λπ.). Θα πρέπει όμως να αξιο-

ποιήσουμε κι άλλους τρόπους επικοινωνίας. Να ανακαλύψουμε και νέες ιδέες για να πλησιάσουμε τους νέους.

Υπάρχουν μέσα όπως είναι το Ραδιόφωνο, ή Τηλεόραση και άλλα, που δεν εξαρτώνται άμεσα από την Έκκλησία. Αυτά θα τα χρησιμοποιήσουμε όσο μας διατίθενται.

Διαθέτουμε όμως και ένα πλήθος μέσων που εύρισκονται κάτω από την αποκλειστική μας ευθύνη. Προφορικός και γραπτός λόγος, όμιλίες, διαλέξεις, κηρύγματα, περιοδικά, εκδόσεις, νεανικά κέντρα, κατασκηνώσεις και τόσα άλλα. "Όλα αυτά πρέπει να αποτελέσουν τα μέσα εκείνα πάνω στα οποία θα έναποθέσουμε τις θείες αλήθειες για να τις μεταφέρουν στις νεανικές ψυχές.

Επίσης θα χρησιμοποιήσουμε κάθε μέσο για να φθάσουμε στο νέο. Την οικογένεια, το σχολείο, τις διαπροσωπικές σχέσεις και επαφές. Στο έργοστάσιο, στο σχολείο, στα νεανικά κινήματα και περιβάλλοντα ή Έκκλησία πρέπει να φθάσει.

Στη «γλώσσα» της Έκκλησίας προς τους νέους περιέχεται και το γενικότερο ύφος μας. Θα είμαστε αυστηροί, επίεικεις, ελεγκτικοί, παραδοσιακοί, νεωτεριστές, ασκητικοί, επιθετικοί, διαλλακτικοί; Νομίζω κανένας δεν μπορεί να δώσει ένα τέτοιο κανόνα. Ο έμπειρος πνευματικός πατέρας μπορεί να χρησιμοποιήσει κάθε ύφος, με διάκριση, ανάλογα με τα πρόσωπα και τις περιστάσεις αποφεύγοντας τις ακρότητες και τις υπερβολές.

Θα κλείσω την ενότητα αυτή με μιá παρατήρηση χρήσιμη για την διερεύνηση της διάθεσής μας προς τους έξω της Έκκλησίας νέους. Την δανείζομαι από τον καθηγητή κ. Γ. Πατρώνο. «Η διάθεσή μας προς τους άλλους συνήθως είναι απολογητικής φύσεως. Δεν είμαστε άνοιχτοι σε διάλογο, όταν τους πλησιάζουμε, αλλά έτοιμοι να εκθέσουμε τις δικές μας θέσεις και πεπειθήσεις χωρίς καν ν' ακούσουμε τις δικές τους. Φυσικό είναι αυτός ο Ιεραποστολικός και απολογητικός μονόλογος να εξερεθίζει τους άλλους και να μεγεθύνει την απόστασή μας απ' αυτούς. Κι ενώ έμεις πιστεύουμε, ότι έτσι ανοίγουμε διάλογο, οι άλλοι βεβαιώνονται ακόμη πιο πολύ, πώς ή φωνή τους όχι μόνο δεν πρόκειται να προβληματίσει άλλ' ούτε καν ν' ακουσθεί»²⁰.

Ε. Η ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΟΥ ΝΕΑΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ.

Το ευρύ νεανικό έργο της Έκκλησίας προκειμένου να πραγματοποιηθεί και να επιδράσει ευεργετικά στην διαμόρφωση των νέων σε ζωντανά μέλη της άπαιτεί

* Συνέχεια έκ της σελ. 284 του υπ' άρ. 8 τεύχους.

20. Γ. Πατρώνο: «Έκκλησία και κόσμος» Έκδοσις Ι. Μ. Θηβών 1983 σελ. 142-143.

μεγάλη και ικανή στελέχωση. Ίκανή σε πρόσωπα για να υπάρχει επάρκεια. Άλλά και ικανή σε δυνατότητες για είναι αποτελεσματική και αποδοτική.

1) Στά Κατώτερα Κατηχητικά Σχολεία υπάρχει μια κάποια σχετική επάρκεια. Ίσως αυτό να είναι αρκετό για τις ημέρες μας ακόμη. Πιστεύω όμως, ότι έτσι που διαμορφώνεται ή σύγχρονη παιδεία και ιδιαίτερα ή θρησκευτική αγωγή στα σχολεία, γρήγορα ούτε τα στελέχη που διαθέτουμε θα είναι αρκετά.

2) Καθώς προβαίνουμε σε μεγαλύτερες ηλικίες και ομάδες με έντονότερο και ισχυρότερο προβληματισμό, ή ένδεια ικανών στελεχών είναι εμφανής και άνησυχτική. Τα στελέχη που έχουν την ικανότητα να αντιμετωπίσουν ένα έφηβο, φοιτητή και τα προβλήματά του είναι δυσύρετα, ιδίως στις επαρχίες.

3) Όλιγοστά είναι και τα στελέχη της Εκκλησίας που έχουν ειδικευθεί όχι μόνο να αντιμετωπίζουν ένα φοιτητή, ή ένα εργαζόμενο, αλλά κι ένα ναρκομανή, έναν άναρχικό, νέους δηλαδή με όξια προβλήματα που χρειάζονται ειδική μεταχείριση.

Οί προτάσεις που έχω να κάνω επί του προκειμένου είναι οι ακόλουθες:

1. Να ιδρυθεί Ειδική Κατηχητική Σχολή, που θα εκπαιδεύει στελέχη για το έργο της κατήχησης. Στις Μητροπόλεις να λειτουργήσουν Παραρτήματα της Σχολής αυτής. Έχω την γνώμη, ότι υφίσταται μια τέτοια Σχολή, είναι το Φροντιστήριο Κατηχητών της Αποστολικής Διακονίας. Να αξιοποιηθεί, λοιπόν, και να διακλαδωθεί και στις Έπαρχίες.

2. Να ιδρυθεί Σχολή Μετεκπαίδευσης των στελεχών. Η Σχολή αυτή θα ενημερώνει και θα μετεκπαιδεύει τα στελέχη σύμφωνα με τα νέα δεδομένα. Έτσι το δυναμικό των στελεχών της Εκκλησίας θα είναι ύψηλων αξιώσεων, ενημερωμένο και εκσυγχρονισμένο.

3. Να λειτουργήσει Σεμινάριο Στελεχών. Αυτό θα πρέπει να καταρτίζει και να ετοιμάζει τα στελέχη εκείνα, τα οποία με την σειρά τους κατά τόπους θα μπορούν να καταρτίζουν τα στελέχη του νεανικού έργου και θα εποπτεύουν στην όλη προσπάθεια.

4. Να υπάρξει μια επίσημη συνοπτική και εύληπτη Κατήχηση. Είναι ένα βοηθήμα το οποίο απουσιάζει. Αυτό το βοηθήμα θα είναι ανεξάρτητο από τα κατηχητικά βοηθήματα. Πρέπει να περιλαμβάνει όλη την διδασκαλία της Εκκλησίας μας, έφ' όλων θεμάτων.

5. Για την εξεύρεση νέων στελεχών μπορούν να επιστρατευθούν

- οί θεολόγοι καθηγητές,
- οί φοιτητές θεολογίας κι άλλων σχολών αν είναι εύσεβεις και κατάλληλοι.
- οί σπουδαστές των Άνωτέρων Έρατικών Σχολών.

δ) Παρακαλώ τον συμπεριφερόντα σήμερα Σεβασμιώτατον Άλεξανδρουπόλεως να μου επιτρέψει να μεταφέρω ένα ερώτημά του, το οποίο είχε διατυπώσει παλαιότερον για το θέμα που εξετάζω: «Άφου δέν έχομεν πολλούς κατηχητάς, αλήθεια, που είναι τα τέκνα των εφημεριών, τα οποία πλουσίως τρέφονται εκ των άρθρων της προθέσεως και των εισπράξεων εκ των

ιεροτελεστιών, που είναι τα τέκνα των θεολόγων καθηγητών της Άνωτάτης Εκπαιδεύσεως, τα τέκνα των θεολόγων καθηγητών της Μέσης Εκπαιδεύσεως, που είναι τα τέκνα του άμέσου συγγενικού περιβάλλοντος των αγάμων κληρικών και των Έπισκόπων, τα όποια ούτε όλίγων διευκολύνσεων απολαμβάνουν εκ των θείων των;»²¹.

Δέν νομίζω, ότι είναι απαραίτητο να αναφερθώ στα προσόντα των στελεχών της Εκκλησίας μας. Είναι γνωστά σ' όλους μας. Έχουν επισημανθεί κατ' επανάληψη και επισημαίνονται συνεχώς.

ΣΤ. Ο ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΝΕΑΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ.

Η διοικητική δομή της Εκκλησίας διέπεται από μερικές αρχές που διαμορφώνουν την εκκλησιαστική μας ζωή και την ποιμαντική διακονία. Κάθε Έπαρχία Μητρόπολη έχει μία αυτοτέλεια, ή όποια της επιτρέπει να αναπτύξει τις δραστηριότητές της έχουσα υπ' όψη της τις τοπικές ανάγκες που όφείλει να καλύψει.

Δέν θα ήταν όμως υπέρβαση των σεβαστών αυτών εκκλησιαστικών όρίων, εάν υπήρχε ένας γενικώτερος συντονισμός, όλου του νεανικού έργου. Ένα τέτοιο συντονιστικό όργανο υφίσταται θέδαια και έννοω την Συνοδική Έπιτροπή επί της Νεότητος.

Οί καιροί δέν μας επιτρέπουν να εΐμαστε άνοργάνωτοι και άσυντόνιστοι. Τα καυτά και πιεστικά προβλήματα της νεολαίας μας επιβάλλουν άμεση και κοινή δράση για την αντιμετώπισή τους.

Πώς μπορεί σήμερα να άρθρωθεί το νεανικό έργο;

1) Στις ένορίες, όπου υπηρετούν περισσότεροι του ενός εφημέριοι, να όρισθεί ένας ειδικά επί της νεότητας, ό όποιος θα έχει και την εϋθύνη του τομέα.

2) Σε μητροπολιτική βάση να υπάρξει ό έπιχειρηστική του νεανικού έργου, ό όποιος θα τελεί υπό τον Έπίσκοπο, που φέρει κατ' έξοχήν την ποιμαντική εϋθύνη στην επαρχία του.

3) Έποπτεύουσα, συντονίζουσα και προγραμματίζουσα Αρχή, ή Συνοδική Έπιτροπή. Αυτή επί πλέον θα πρέπει να παρακολουθεί τα γενικώτερα νεανικά προβλήματα και να προτείνει τρόπους επίλυσής τους.

Όλα αυτά που υπάρχουν και τώρα άλλοτε λειτουργούν, άλλοτε όμως ύπολειτουρούν. Θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα να μή γίνονται οι θεσμοί ύποτονικοί.

4) Να καθιερωθεί Πανελλήνιο Συνέδριο Στελεχών Νεανικού Έργου. Αυτό θα πρέπει να συγκαλείται κάθε χρόνο πριν από την ένταξη των Ιεραποστολικών δραστηριοτήτων και να χαράζει το πρόγραμμα και τους στόχους για τη νέα περίοδο.

5) Να καθιερωθούν τακτικές συναντήσεις Στελεχών για την ανταλλαγή πείρας, την αξιοποίηση προωθημένων θεμάτων και την άνάληψη κοινών προσπαθειών.

(Συνεχίζεται)

Άρχιμ. ΔΑΝΙΗΛ ΠΟΥΡΤΣΟΥΚΛΗΣ
Έρακκήρυξ Έ. Μητροπόλεως Δημητριάδος

21. «Η άνάδειξις καταλλήλων κατηχητών» Έκδοσις Άποστολικής Διακονίας 1972 σελ. 45.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΥ ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ *

Σήμερα τὸ Οἰκοτροφεῖο ἀριθμεῖ 51 φοιτητὰς ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ 37 εἶναι Ἕλληνες καὶ ἀπὸ τοὺς ὑπολοίπους 4 Αἰγύπτιοι, 1 Τσεχοσλοβάκος, 1 Ἰάπωνας, 1 Ἰνδός, 2 Γκανέζοι, 1 Κενυάτης, 2 Ρουμᾶνοι, 1 Γερμανός καὶ 1 Αἰθίοπας. Ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν φοιτητῶν οἱ 12 εἶναι κληρικοί.

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Κατὰ κοινὴ ὁμολογία ἡ προσφορά τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας στὴν Ἐκκλησία κατὰ τὴν 35ῆ ζωὴ του εἶναι πολὺ μεγάλη.

Δεκάδες Ἐπίσκοποι καὶ Καθηγηταὶ τῶν Πανεπι-

στημίων, ἑκατοντάδες Ἀρχιμανδρῖται, Πρωτοπρεσβύτεροι καὶ λαϊκοὶ θεολόγοι συγκαταλέγονται στὸν κατάλογο τῶν οἰκοτρόφων. Ἀκόμα ἑκατοντάδες ὁμόδοξοι καὶ ἑτερόδοξοι ἀδελφοί μας, ποὺ σήμερα κατέχουν μεγάλες θέσεις στὴν Ἐκκλησία καὶ πολιτεία τῆς πατρίδος τοὺς ἐξήσαν καὶ ἐσπούδασαν τὴν Ὁρθοδοξία στὸ Οἰκοτροφεῖο καὶ σήμερα εἶναι διαπρύσιοι κήρυκες τοῦ μεγαλείου τῆς στὶς χώρες καὶ στὶς Ἐκκλησίες ὅπου διακονοῦν.

Τὸ Θεολογικὸ Οἰκοτροφεῖο ὑπῆρξε πράγματι διορθόδοξο καὶ διαχριστιανικὸ κέντρο, ὅπου συνάφθηκαν οἱ γνωριμίες Ἑλλήνων καὶ ξένων Θεολόγων, ὁρθόδοξων καὶ ἑτεροδόξων στὶς ὁποῖες κατὰ μεγάλο μέρος στηρίζεται σήμερα ἡ προσπάθεια συσφίξεως τῶν σχέσεων τῶν Ἐκκλησιῶν. Στὴ στέγη του βρῆκαν στοργὴ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 289 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8 τεύχους.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ μετὰ τὸν Μακαριώτατο Μητροπολίτη Πράγας κ. Δωρόθεο, τοὺς κληρικούς τῆς συνοδείας τους καὶ τοὺς φοιτητὰς τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου σὲ ἀναμνηστικὴ φωτογραφία κατὰ τὴν ἐπίσκεψή τους στὸ Οἰκοτροφεῖο (6 Νοεμβρίου 1985).

και περιθάλψη εκατοντάδες ξένοι φοιτηταί διαφόρων φυλών και εθνικοτήτων. Απ' αυτούς άλλοι σάν υπότροφοι τής ελληνικής 'Εκκλησίας και άλλοι τής κυβερνήσεως έσπούδασαν την ορθόδοξη θεολογία χωρίς καμμία στέρηση και δυσκολία χάρις στην ύπαρξη του Θεολογικού Οικοτροφείου, τó οποίο όλοι άνεξαιρέτως αισθάνθησαν σάν τó ίδιο τους τó σπίτι. Μέσα σέ άτιμόσφαιρα στοργής και πλήρους κατανοήσεως έζησαν χωρίς την αισθηση του ξένου, αλλά σάν άδελφοί με άδελφούς. Μετά τή λήψη του πτυχίου ή του διδακτορικού τους διπλώματος έργάσθηκαν στην πατρίδα τους για τή σύσφιγξη τών σχέσεων τών 'Εκκλησιών τους με την 'Εκκλησία τής 'Ελλάδος και άνέπτυξαν δεσμούς φιλίας μεταξύ τους. 'Η 'Ελλάδα γι' αυτούς έγινε ένα κέντρο συναντήσεως και συναδελφουσίνης.

Στήν άναγέννηση τής εκκλησιαστικής ζωής που μεταπολεμικά παρουσιάζεται στην 'Ελλάδα δέν ήμπορεί νά άγνοηθεί και ó ρόλος του Θεολογικού Οικοτροφείου τής 'Αποστολικής Διακονίας, που προσέφερε στο λαό κληρικούς μορφωμένους, άξιους τής άποστολής τους, οι όποιοι άπ' άρχής όπου ή 'Εκκλησία τους έτοποθέτησε, έδημιούργησαν έστιές πνευματικής ζωής και άναζωπύρησαν τó ζήλο του λαού για τó κήρυγμα, τή Λειτουργική ζωή, την Πατερική Θεολογία, τόν Μοναχισμό, τά Κατηχητικά και με την άκούραστη εργατικότητα τους παρουσίασαν άξιοζήλευτη πνευματική άναγέννηση στις ένορίες και τις Μητροπόλεις όπου διακονούσαν. Τις βάσεις τής λαμπρής σταδιοδρομίας τους είχαν θέσει στο Οικοτροφείο και άπ' αυτό είχαν πάρει τά άπαραίτητα εφόδια για τόν άγώνα τής πνευματικής ζωής.

Ο Θεοφιλέστατος 'Επίσκοπος 'Ανδρούσης κ. 'Αναστάσιος, Γενικός Διευθυντής τής 'Αποστολικής Διακονίας με τόν Διευθυντή του Οικοτροφείου 'Αρχιμ. π. Θεόκλητο Τσίρκα και τους φοιτητάς στην είσοδο του 'Ιδρύματος (1982).

'Από τους σημερινούς 'Εροκήρυκες τών ιερών Μητροπόλεων τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος οι περισσότεροι είναι άπόφοιτοι του Θεολογικού Οικοτροφείου. 'Ακόμα από τους διακεκριμένους αγάμους και έγγάμους κληρικούς που εργάζονται στην πρωτεύουσα και στην έπαρχία οι πιδό πολλοί διέμειναν στο Οικοτροφείο. Τέλος εκατοντάδες λαϊκοί θεολόγοι, Γυμνασιάρχαι,

Λυκείαρχαι, Σχολικοί Σύμβουλοι, που σήμερα κατέχουν ήγετικές θέσεις στο θεολογικό κόσμο, υπήρξαν τρόφιμοι του Θεολογικού Οικοτροφείου τής 'Εκκλησίας.

'Ενδεικτικά άναφέρουμε μερικά όνόματα διακεκριμένων σήμερα κληρικών και λαϊκών, που υπήρξαν τρόφιμοι του Οικοτροφείου.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ

'Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρυσόστομος Κυρκιώτης.

Μητροπολίται:

Αιτωλοακαρνανίας, Θεόκλητος 'Αβραντινής.
Κιλικίας, 'Αμβρόσιος Στάμενας.
Ζιχών, Σπυρίδων Κυβετός.
'Ιωαννίνων, Θεόκλητος Σετάκης.
Φιλίππων, Προκόπιος Τσακουμάκας.
'Ηλείας, Γερμανός Παρασκευόπουλος.
Καρπενησίου, Νικόλαος Δρόσος.
Κερκύρας, Τιμόθεος Τριδιζάς.
Καλύμνου, Νεκτάριος Χατζημιγάλης.
Ναυπάκτου, 'Αλέξανδρος Παπαδόπουλος.
Κυρηναίας, Γρηγόριος (τής 'Εκκλησίας Κύπρου).
Λεμεσού, Χρυσάνθος (τής 'Εκκλησίας Κύπρου).
Λάμπης και Σφακίων Θεόδωρος (τής 'Εκκλησίας Κρήτης).
Μεξικού, Παύλος (τής 'Εκκλησίας 'Αμερικής).
Βαγδάτης, Κωνσταντίνος (τής 'Εκκλησίας 'Αντιοχείας).
Βηρυτού, 'Ηλίας (τής 'Εκκλησίας 'Αντιοχείας).
Λεωντοπόλεως, 'Ιωακείμ (τής 'Εκκλησίας 'Αλεξανδρείας).
'Αζόμης, Πέτρος (τής 'Εκκλησίας 'Αλεξανδρείας).

'Επίσκοποι:

Ταμιάθως, Τίτος (τής 'Εκκλησίας 'Αλεξανδρείας).
Ναυκράτιδος, Θεόδωρος (τής 'Εκκλησίας 'Αλεξανδρείας).
Ράουκας Πρεξζέρνης, Παύλος (τής 'Εκκλησίας Σερβίας).
Τιργουστίου, Βασίλειος (τής 'Εκκλησίας Ρουμανίας).
Σεβερνιάνου, Δαμασκηνός (τής 'Εκκλησίας Ρουμανίας).

ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

'Ανδρέας Θεοδώρου	Βασίλειος Τσάκωνας
'Ηλίας Οικονόμου	Δημήτριος Γιόνης
Βλάσιος Φειδάς	Γεώργιος 'Αντουράκης
'Ιωάννης Ζηζιούλας	Παναγιώτημον Πάσχος
Μάρκος 'Ορφανός	Μιχαήλ Μακράκης
'Εμμανουήλ Κωνσταντινίδης	Γεώργιος 'Αμαργιαννάκης
Νικόλαος Παπαδόπουλος	Λεωνίδας Μπαρτζελιώτης
'Ηλίας Βουλγαράκης	'Αναστάσιος Μπονιάς
Μέγας Φαράντος	Παναγιώτης Σμωιάς
'Αθανάσιος 'Αγγελόπουλος	

ΆΛΛΟΙ ΚΑΗΡΙΚΟΙ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΙ

'Αρχιμ. ε. ν. δ. ρ. ι. τ. α. ι.:

'Ιάκωβος Γκίνης, 'Αρχιγραμματέας τής 'Ι. Συνόδου.
Δημήτριος Μπεκιάρης, Πρωτοσύγκελλος 'Ι. 'Αρχιεπισκοπής 'Αθηνών.

Θεοδώρητος Μπουρνής, 'Εξάρχος Πάτμου.

Πέτρος Δακτυλίδης, 'Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής τής 'Αποστολικής Διακονίας.

'Αθανάσιος Γιέφτης, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Βελιγραδίου.

Είρηναίος Μπούλοβιτς, Καθηγητής τής Θεολογικής Σχολής Βελιγραδίου.

Πρωτοπρεσβύτερος Βόρις Μπομπρίνσκου, Καθηγητής Θεολογίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ*

Γ'

Οἱ Κανόνες εἶναι τὸ τελειότερο δημιούργημα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μας ὑμνολογίας κι εἶναι ἀσφαλῶς μιὰ ἐξέλιξι τοῦ Κοντακίου.

Ἐνας Κανὼνας ἀποτελεῖται μορφολογικὰ ἀπὸ ὀκτὼ ἢ ἑννέα κορυφαία τροπάρια, τοὺς «εἰρμούς», οἱ ὅποιοι ἔχουν κοινὸ μεταξὺ τους τὸ ὅτι φάλλονται στὸν ἴδιο ἦχο, ἀλλὰ διαφέρουν μεταξὺ τους στὴν μελωδία καὶ τὸ μέτρο. Καθ' ἕνα ἀπ' τοὺς εἰρμούς ἀκολουθεῖται ἀπὸ τρία καὶ περισσότερα τροπάρια κι ὅλο αὐτὸ τὸ σύνολο ὀνομάζεται «Ὠδή».

Οἱ Κανόνες ἔχουν ἠθικοδογματικὸ περιεχόμενο καὶ πλοῦτο μελωδίας, γι' αὐτὸ καὶ ἐπεκράτησαν στὴν λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας. Σήμερα οἱ Κανόνες καλύπτουν τὸ μεγαλύτερο μέρος πολλῶν Ἀκολου-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 292 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8 τεύχους.

λογικῶ Ἰνστιτούτου ἁγίου Σεργίου Παρισίων.

Πρωτοερεὺς Χαϊμὲ Μαριάμ Ἀσέφα (τ. Πνευματικὸς τῶν Ἀνακτόρων τῆς Αἰθιοπίας).

Ἀφταντίλ Μικαμπερίτσε, Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Τιφλίδος τῆς Γεωργίας.

Ἰβάν Δημητρώφ, Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Σόφιας.

Κωνσταντίν Κορνιτσέσκου, Καθηγητῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βουκουρεστίου.

Ἐὰν τὸ Θεολογικὸ Οἰκοτροφεῖο δίκαια καυχᾶται γιὰ τὴν προσέφερε στὴν Ἐκκλησία Ἐπισκόπου, Καθηγητῆς, κληρικούς καὶ λαϊκοὺς θεολόγους ἀξιόλους τοῦ μεγάλου ὀνόματος καὶ τῆς ἀποστολῆς τους, ἀσύγκριτα πρέπει νὰ καυχῆθῃ γιὰ τὴν προσέφερε στὴν Ἐκκλησία ἕνα μάρτυρα τῆς πίστεως, ὁ ὁποῖος πιστὸς στὶς ἱερατικές του ὑποσχέσεις προσέφερε τὸν ἑαυτὸν τοῦ «θυσίαν ἄμωμον τῷ Κυρίῳ», τὸν Ἀρχιμανδρίτη Φιλούμενο Χασάπη, τὸν ὁποῖο κατακρεοῦρησαν ἀγροῖως οἱ Ἑβραῖοι στὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ τὸ ἔτος 1979 τὴν ὥρα ποὺ ἐπιτελοῦσε τὴν ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ. Ὅπως ἀνεκοίνωσε τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων τὸ Λείψανο τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Φιλουμένου βρέθηκε κατὰ τὴν ἀνακομιδὴ ἀδιάφθορο καὶ εὐωδιάζον, πρᾶγμα ποὺ ἐπιβεβαιώνει τὴν ἀγιότητά του.

Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Φιλούμενος εἰσῆλθε στὸ Οἰκοτροφεῖο τὸ 1960. Ἦτο ἕνα ὑπόδειγμα καλοῦ καὶ σεμνοῦ κληρικοῦ. Ὅσοι τὸν ἐγνώρισαν ὀμιλοῦν μὲ πολὺ σεβασμὸ γιὰ τὴν ἱεροπρέπεια τοῦ χαρακτήρος του καὶ τὸ ζῆλο του στὰ πνευματικά. Στὸ Οἰκοτροφεῖο εἰσῆλθε μὲ ὑπόδειξη τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρχιμανδρίτου Ἐλπίδιου Χασάπη, ὁ ὁποῖος εἶχε διατελέσει οἰκότροφος τὸ ἔτος 1952.

Στὰ ἀρχεῖα τοῦ Οἰκοτροφείου σώζεται ἡ συστα-

θιῶν ὅπως: τοῦ Ὁρθρου, τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Θεοτόκου, τῶν Παρακλητικῶν Κανόνων, τοῦ Μεσονυκτικοῦ κ.λπ.

Μεγάλοι μελωδοὶ καὶ ὑμνωδοὶ αὐτῆς τῆς περιόδου εἶναι: ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁ Κοσμάς ὁ Μαΐουμα, ὁ Ἀνδρέας ὁ Κρήτης, ὁ Θεοφάνης ὁ Γραπτὸς (ὄλοι μοναχοὶ τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Σάββα στὰ Ἱεροσόλυμα), Θεόδωρος καὶ Ἰωσήφ οἱ Στουδίτες, οἱ Πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως Γερμανός, Ταράσιος, Φώτιος ὁ Μέγας, καθὼς καὶ ἡ μοναχὴ Κασσιανή. Στὴν ἴδια ἐποχὴ διακρίνονται ἐπίσης καὶ οἱ Ἱταλοέλληνες ὑμνογράφοι: Μεθόδιος, Ἡλίας Σικελιώτης, Ἰωάννης ὁ Μαυρόπουλος, ὁ Ἰωάννης Ζωναρᾶς καὶ ἄλλοι.

Σημειῶνω ὅτι βρισκόμαστε ἤδη στὴν Βυζαντινὴ ἐποχὴ, ὅπου πολλοὶ Αὐτοκράτορες θεωροῦν τιμὴ τους ὄχι μόνο νὰ γράφουν ὑμνους, ἀλλὰ καὶ νὰ φάλλουν στὴν Ἐκκλησία. Αὐτὸ μαρτυρεῖ τὸ δίστιχο «φάλλει δε-

τικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Χριστοφόρου πρὸς τὸν Γενικὸ Διευθυντὴ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Καθηγητῆ κ. Ἀνδρέα Φυτράκη, τὴν ὁποία γιὰ τὴν ἱστορία ἀναφέρουμε:

*Τῷ ἐντιμοτάτῳ καὶ Ἐλλογιμοτάτῳ
κ.κ. Φυτράκη
Γενικῷ Διευθυντῇ
(Ἀποστολικῆς Διακονίας)
Ἐνταῦθα*

Διὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἡμῶν τούτου Γράμματος προαγόμεθα ὅπως σοσιήσωμεν τῇ Ὑμετέρῃ Ἐλλογιμότητι τὸν κομιστὴν τῆς παρούσης Ὁσ. Ἀρχιμανδρίτην Φιλούμενον Χασάπη κληρικὸν τοῦ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχείου ὅστις κατ' αὐτὰς ἐγγραφήσεται εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Καποδιστριακοῦ καὶ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Πρὸς τούτοις ἐπιδυμοῦμεν ὅπως ἡ Ὑμ. Ἐλλογιμότης μεριμνήσῃ καὶ εἰσαχθῇ ἐν τῷ καθ' Ὑμᾶς Οἰκοτροφείῳ διὰ τὰ κατ' αὐτόν.

Εὐχαριστοῦντες, ἐπυλογοῦμεν Ὑμᾶς Πατρικῶς καὶ διατελοῦμεν

μετ' εὐχῶν,

† Ὁ Ἀλεξανδρείας ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ

Ἐν Κηφισίᾳ τῇ 22α

Σεπτεμβρίου 1960

(Συνεχίζεται.)

*Ἀρχιμ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ
Διευθυντῆς Ἱεροσολύμων Ἀποστολικῆς Διακονίας*

ξιά ὁ βασιλιάς, ζερβά ὁ Πατριάρχης, κι ἀπ' τὴν πολλή τὴν ψαλμωδιά, εἰσέταν οἱ κολώνες».

Ὁ Ἰουστινιανός (627-565), ὡς νέος Δαυὶδ καὶ Σολωμῶν τῆς Ὁρθοδοξίας, ὄχι μόνον ἐνδιαφέρθηκε νὰ κτίσῃ τὴν Ἁγία Σοφία, «τὸ μέγα μοναστήρι» ἀλλὰ ὁ ἴδιος γράφει ὕμνους, φάλλει καὶ χορηγεῖ τίτλους κι ἀξιώματα στοὺς Ψάλτες τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀκολουθοῦν κι ἄλλοι αὐτοκράτορες, ὅπως ὁ Λέων ὁ ΣΤ' ὁ Σοφός (886-912) κι ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Ζ' ὁ Πορφυρογέννητος.

Μεγαλύτερη ὅμως ὕμνογραφικὴ καὶ μουσικὴ μορφή τῆς ἐν λόγῳ περιόδου εἶναι ὁ προμνημονευθεὶς μοναχὸς τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Σάββα Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. Ἡ προσφορά του εἶναι πολὺπλευρῆ. Εἶναι ὁ κορυφαῖος θεολόγος καὶ φιλόσοφος τῆς ἐποχῆς του. Ἀνυπέρβλητος μελωδὸς καὶ θεωρητικὸς τῆς μουσικῆς. Θεωρεῖται ὡς ἡ πρώτη μεγάλη πηγὴ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μας μουσικῆς, ἀφοῦ ἔγραψε ἑκατοντάδες ὕμνους καὶ κανόνες, καθιέρωσε καὶ συστηματοποίησε τοὺς ὀκτώ ἤχους τῆς μουσικῆς μας, μελοποίησε πολλοὺς ὕμνους, ἐφεύρε δικό του μουσικὸ σύστημα γραφῆς τῆς μουσικῆς, τὸ λεγόμενον «ἀγκιστροειδές», καὶ τέλος ἔγραψε τὴν «Ὀκτώηχο», ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸν πυρῆνα τῆς σημερινῆς «Παρακλητικῆς».

Μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι τὰ μοναστήρια ὄλων τῶν ἐποχῶν εἶναι ὄχι μόνον κέντρα ἀσκήσεως κι ἀπομονώσεως ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ τόποι ζωντανοί, ὅπου πνέει δημιουργικὴ ἢ αὔρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μὲ ἀποτέλεσμα νὰ διακρίνονται πάντα οἱ μοναχοὶ ὡς θεολόγοι, ὕμνωδοί, μελωδοί, μουσικοί, ζωγράφοι, καλλιγράφοι κι ἀντιγραφεῖς κλασσικῶν καὶ θεολογικῶν συγγραμμάτων.

Ἀπ' τοὺς καρποὺς αὐτοὺς τρέφεται συνεχῶς ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ στὴν ἐνοριακὴ τῆς ζωῆς. Τὰ μοναστήρια ἦταν ἐκεῖνα ποὺ ἔδωσαν τοὺς προμάχους τῆς πίστεως καὶ τὰ μεγαλειώδη δημιουργήματα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τέχνης. Οἱ μοναχοὶ ἔδωσαν ἐπίσης, τίς νικηφόρες μάχες κατὰ τῆς πλάνης τῶν αἱρέσεων.

Οἱ μονές τοῦ Ἁγίου Σάββα στὰ Ἱεροσόλυμα, τοῦ Στουδίου στὴν Κωνσταντινούπολι, τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης στὸ Ὄρος Σινᾶ, τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ πολλὲς ἄλλες, ἔγιναν οἱ πηγές κάθε ἐκκλησιαστικῆς καλλιτεχνικῆς παραγωγῆς καὶ θεολογικῆς δραστηριότητος.

Δ'

Μ' αὐτὲς τίς ὥραιες προϋποθέσεις φθάνουμε στὴν τελευταία ἰδιόμορφη περίοδο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μας ὕμνολογίας καὶ μουσικῆς, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπ' τὸν 17^ο αἰῶνα καὶ φθάνει μέχρι τὰ χρόνια μας. Ἡ μακρότατη αὐτὴ ἐποχὴ ἔχει νὰ μᾶς παρουσιάσῃ τὰ ἐξῆς γεγονότα, τὰ ὁποία ἐπηρεάζουν τὴν πορεία τῆς ὕμνολογίας καὶ τῆς μουσικῆς:

1) Ἐχουν διαμορφωθῆ ὅλα τὰ λειτουργικὰ βιβλία

τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὲν ὑπάρχουν περιθώρια γιὰ νέες δημιουργίες.

2) Ἐχουμε τὴν κατάλυσι τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας καὶ τὴν ὑποδούλωσι ὀλοκλήρου σχεδὸν τῆς Ὁρθοδοξίας, καὶ

3) Ἡ Κωνσταντινούπολι παύει νὰ εἶναι πλέον τὸ κέντρον τῆς Ὁρθοδοξίας μὲ τὴν ἔγνοια ποὺ ἦταν πρὶν.

Ἔτσι τὸ δημιουργικὸ ἔργο τῶν Μελωδῶν καὶ Ὑμνωδῶν μετατίθεται τώρα στοὺς λεγομένους Μελοποιούς καὶ Διδασκάλους τῆς μουσικῆς, οἱ ὁποῖοι ἐργάζονται πλέον σὲ δύο βασικοὺς τομεῖς: Ἀφ' ἑνὸς στὴ μελωδικὴ ἐπεξεργασία τῶν ὑπαρχόντων ὕμνων ἢ τὴν ἐξ ἀρχῆς νέα μελοποιήσι τους καὶ ἀφ' ἑτέρου στὴ θελιώσει τοῦ ὑπάρχοντος συστήματος γραφῆς τῆς μουσικῆς, τὸ ὁποῖο ὀριστικὰ διαμορφώνεται τὸ ἔτος 1814, μὲ τὴ συνεργασία τῶν τριῶν διδασκάλων: Γρηγορίου Πρωτοφάλη, Χρυσάνθου (Ἀρχιεπισκόπου κατόπιν Δυρραχίου) καὶ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος.

Πρὶν ἀπὸ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς διδασκάλους καὶ μετὰ τὸν Ἰωάννη τὸν Δαμασκηνό, ἦταν οὐσιαστικὴ ἢ προσφορά στὸν τομέα τῆς σημειογραφίας καὶ μελουργίας τοῦ Ἁγιορείτου μοναχοῦ Ἰωάννου Κουκουζέλη τὸν 120-130 αἰῶνα μὲ τὴ λεγομένη «στρογγύλη γραφή», τοῦ Πρωτοφάλη τοῦ Ἰωάννου τοῦ Τραπεζουντίου στὰ μέσα τοῦ 11^ο αἰῶνος καὶ τοῦ Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου στὰ τέλη τοῦ 11^ο αἰῶνος.

Ἄλλα μεγάλα ὀνόματα ποὺ ἐργάσθηκαν στὸν τομέα τῆς καταγραφῆς τῶν παραδοσιακῶν μελωδιῶν καὶ τὴν δημιουργία νέων εἶναι τὰ ἐξῆς:

Ὁ ἱερεὺς Μπαλάσιος, ὁ Γερμανὸς Νέων Πατρῶν, ὁ Πέτρος ὁ Βυζάντιος, ὁ Ἰάκωβος Πρωτοφάλης, ὁ Γεώργιος ὁ Κρής, ὁ Κωνσταντῖνος Βυζάντιος, ὁ Θεόδωρος Φωκαεὺς, ὁ Γεώργιος Λέσβιος, ὁ Γεώργιος Παιδεστίνος ὁ Β' καὶ πλήθος ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι συνέχισαν τὴν παράδοσι στὰ δύσκολα χρόνια τῆς σκλαβιάς, τῶν διωγμῶν καὶ τῶν ταπεινώσεων.

Ἔτσι φθάνουμε, ἀγαπητοί μου, στὴν ἐποχὴ τῆ δικῆς μας, τῆς προόδου καὶ τῶν παραδοξοτήτων, ὅπου ἡ Ἐκκλησία συνεχίζει, μαζί μὲ τοὺς συνεργάτες καὶ τὰ πιστὰ μέλη της, νὰ δίδῃ τὴν παρουσία καὶ τὴν μαρτυρία της.

Συνεχιστὲς καὶ φορεῖς τῆς ὕμνολογικῆς καὶ ψαλτικῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ Ἱεροφάτες μας, ἦλθαν ἀπόψε νὰ ἀντλήσουν «ὔδωρ ζῶν» ἀπὸ τίς ἀστείρευτες πηγές τῆς Ὑμνολογίας μας καὶ νὰ μᾶς ποτίσουν. Πιστοὶ στὸ ρόλο ποὺ τοὺς ἔταξε ἡ Ἐκκλησία, φέρουν εὐχαρίστως στοὺς ὄμους των τὸ βάρος τῆς βαρυστάτης κληρονομιάς τόσων μεγάλων ὕμνογράφων καὶ μελοποιῶν καὶ εἰσέρχονται πάντα τὴν ψυχικὴ διάθεσι, τὴν χαρὰ καὶ τὸ κέφι νὰ ὕμνοῦν ἀκαταπαύστως τὸ Πανάγιον ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος.

(Τέλος)

ΑΘΑΝ. ΒΟΥΡΑΗΣ

Ἐπιστ. βοηθὸς Παν/μίου Ἀθηνῶν, Πρωτοφάλης

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

«'Εν καινότητι ζωής».

Ὁ ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἑορτασμός κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τοῦ Στανρωσίμου καὶ Ἀναστασίμου Πάσχα ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὰς μυριάδας τῶν πιστῶν νὰ καταπλημμυρίσουν τοὺς ὀρθοδόξους ἰ. ναούς, διὰ νὰ μετασχηματίσουν τὸν Κυρίου ἐναντίον τῶν «ἀρχῶν» καὶ τῶν «ἐξουσιῶν» τοῦ σκότους» καὶ τῆς νίκης ἐναντίον τοῦ τοῦ κράτους ἔχοντος τοῦ θανάτου, τ.ἔ. τοῦ διαβόλου (Ἐβρ. 6', 14).

Τὸ Χριστιανικὸν Πάσχα, τοῦ ὁποίου τὸ θαυμάσιον νόημα εἶναι ὅτι «ὡπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός» (Α' Κορ. ε', 7), συνειδητοποιεῖ ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ σημαίνει τὴν οὐκίλευσιν καὶ νέκρωσιν τοῦ θανάτου, τὴν θραύσιν τῶν «κλειθρῶν» τοῦ Ἄδου, τὴν κατάλυσιν τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ, τὴν ἐκ φθορᾶς μεταστάσιν ἡμῶν εἰς τὴν ἀφθαρσίαν, τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ Ἄδου, τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν δεσμοτῶν του, τὴν διὰ τῆς εἰς Ἄδου καθόδου λύσιν τῶν ὀδυνῶν τοῦ θανάτου καὶ τὴν διὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὀριστικὴν διάλυσιν τοῦ βασιλείου τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου.

Οὕτως οἱ ἐνουνειδήτως καὶ μετὰ κατανοήσεως βιοῦντες τὸ ἑορτολογικὸν περιεχόμενον τῶν ἡμερῶν αὐτῶν «συναπέρχονται Χριστῷ πρὸς τὸ Θεῖον Πάθος», συσταυροῦνται καὶ συνεσταυροῦνται αὐτῷ, «ἵνα, ὡσπερ ἠγέρθη Χριστός ἐκ νεκρῶν», συναναστῶν μετ' αὐτοῦ καὶ «ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωσιν» (Πρβλ. Κολ. 6', 12).

Γενικὴ κινητοποίησης καὶ καθολικὴ ἀντίδρασις.

Ἡ γενικὴ κινητοποίησης πολυπληθῶν τάξεων, ὁργανώσεων καὶ ἐπιστημονικῶν σωματείων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἵνα μὴ ψηφισθῇ τὸ παιδοκτόνον Νομοσχέδιον περὶ νομιμοποιήσεως τῶν ἀμβλώσεων, ἐκορυφώθη τόσον διὰ τῶν σχετικῶν συγκεντρώσεων, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο εἰς πολλὰς πόλεις, ὅσον καὶ διὰ τοῦ ὀγκωδέστατου σχετικοῦ συλλαλητηρίου τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου ὁργανώθη τὴν 23ῃν Ἀπριλίου 1986.

Αἱ ἐκδηλώσεις αὗται, συνδεόμεναι μετὰ πλήθους ψηφισμάτων διαμαρτυρίας, πρέπει νὰ τύχουν προσοχῆς ἐκ μέρους τῶν μέσων μαζικῆς ἐνημερώσεως καὶ ἰδίως τοῦ ραδιοφώνου καὶ τῆς τηλεοράσεως. Εἶναι ἀπαράδεκτον νὰ προβάλλωνται ὑπ' αὐτῶν αἱ ἀπόψεις φεμινιστικῶν μειονοτήτων καὶ ὀλίγων «προοδευτικῶν» καὶ νὰ τηρῆται σιγὴ διὰ τὴν ἐκρηξίαν τῆς ἀγαπητέως μυριάδων Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι καταδικάζουν

ζῶν τὸν ἐκ προμελέτης φόνον ἀγεννήτων παιδικῶν ὑπάρξεων.

Ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐπιμύση δέοντως τὴν δεδικαιολογημένην καθολικὴν αὐτὴν ἀντίδρασιν καὶ θὰ ἀποσύρῃ τὸ Νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον νομιμοποιεῖ τὸ ἔγκλημα.

Ἐκδόσεις «Ὁφελίμου Βιβλίου».

Ὁ αἰδεσιμολογιώτατος ἐφημέριος τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν πατὴρ Ἰωάννης Διώτης ἔχει ἤδη προσφέρει πολλὰς καὶ ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ τόπου, ἀπ' ἐνὸς προβάλλων τὰ ἑλληνορθόδοξα ἰδεώδη καὶ ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ἀπ' ἐτέρου πρωταγωνιστῶν εἰς τεραστίαν πολύμοχθον καὶ ταχύρρυθμον ἐκδοτικὴν δραστηριότητα, ἣ ὁποία ἔχει ἀποδώσει μέχρι τοῦδε ἀξιολογώτους καρπούς. Διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ πραγματοποιηθείσης σειρᾶς Ἐκδόσεων «Ὁφελίμου Βιβλίου» καθίστανται προσιτὰ εἰς εὐρύτατον ἀναγνωστικὸν κοινὸν τόσον λαμπρὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς σοφίας (λ.χ. τὰ Ἀπαντα τοῦ Ἀριστοτέλους - Κείμενον καὶ Μετάφρασις), ὅσον πρὸ πάντων πολλὰ δεκάδες Πατερικῶν Συγγραμμάτων, ἐκδοθέντων ὑπ' αὐτοῦ μετὰ καταιποπιστικῶν Προλόγων καὶ Εἰσαγωγῶν, μετὰ μεταφράσεων εἰς τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν καὶ διαφοριστικῶν σχολίων ἢ κριτικῶν ὑποσημειώσεων, φιλοτεχνουμένων ὑπὸ ἐιδικῶν ἐπιστημόνων.

Ἡ προσφορὰ τῶν ἐκδόσεων τούτων, διὰ τῶν ὁποίων τὰ νάματα τῆς ἑλληνικῆς σοφίας καὶ πρὸ πάντων τῆς χριστιανικῆς πατερικῆς σκέψεως καταρδεύουν τὸν ἀγρὸν τῶν ψυχῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων καὶ τῆς ἑλληνικῆς καὶ παγκοσμίου πνευματικῆς ζωῆς, διηρυνῆθη καὶ δι' ἄλλων ἀξιολογωτάτων πρωτοβουλιῶν τοῦ πατρὸς Ἰωάννου Διώτη. Ὑπερθυμίζομεν τόσον τὴν ἐπανεκδόσιν τοῦ ἔργου τοῦ Δωροθέου Σχολαρίου «Κλείς Πατρολογίας καὶ Βυζαντινῶν Συγγραφέων», ἣ ὁποία κλείς εἶναι χρησιμωτάτη διὰ τὴν κατὰ μέγα μέρος ἀξιοποίησιν τῶν πατερικῶν θησαυρῶν, ὅσον καὶ τὴν γενομένην —διὰ πρῶτην φορὰν— ἐν Ἑλλάδι ἐκδοσιν τοῦ κλασσικοῦ τριτόμου «Ταμείου τῆς Ἁγίας Γραφῆς (Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης)», τὸ ὁποῖον εἶναι ἀναγκαιότατον διὰ τὴν εἰς βάθος μελέτην τῆς Βίβλου καὶ διὰ τὰς καθ' ὅλου διβλικὰς ἐρεῦνας καὶ σπουδὰς.

Πλήρης «Ἑλληνικὴ Πατρολογία».

Ἐν συνεχείᾳ πρέπει νὰ ἐξαρθῇ, ὅτι ἡ δραστηριότης τοῦ αἰδεσιμολ. π. Ἰωάννου Διώτη δὲν ἀναφέρεται μόνον εἰς ὅσα ἐπεσημάνθησαν ἐν τῇ προη-

γομένη παρατηρήσει. Οἱ ρηξικέλευθοι ἐκδοτικοὶ ὁραματισμοὶ ὠδήγησαν εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἴδρουν «Κέντρον Πατερικῶν Ἐκδόσεων» (ΚΕ.Π.Ε.) (Πατησίον 5) καὶ εἰς τὴν ἀνάληψιν νέας μεγαλοπύου καὶ μακροπύου πρωτοβουλίας, ἣ ὁποία ἔχει ὡς στόχον τὴν ἐπανεκδόσιν τῶν σπουδαιωτάτων 161 τόμων τῆς «Ἑλληνικῆς Πατρολογίας» τοῦ J.-P. Migne, τὴν διὰ συμπληρωματικῶν τόμων κάλυψιν τῶν κενῶν αὐτῆς καὶ τὴν ὁλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου διὰ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἔργων πάντων τῶν Μεταβυζαντινῶν καὶ νεωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων καὶ φορέων τοῦ νεοπατερικοῦ πνεύματος (ἀπὸ τοῦ 15ου μέχρι τοῦ 20ου αἰῶνος), μετὰ τῶν ὁποίων συγκαταλέγονται καὶ πάντες οἱ Διδάσκαλοι τοῦ Γένους.

Συμφώνως πρὸς τὴν σαφῆ ἐξαγγελίαν τοῦ ΚΕ.Π.Ε., «ἐπειδὴ ἡ μεγάλη αὐτὴ συλλογὴ κειμένων τοῦ Migne εἶναι ἔργον διεθνῶς χρήσεως, θὰ διατηρηθῆ καὶ διὰ τοὺς νέους τόμους ὁ ἴδιος τίτλος «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ» (PATROLOGIA GRAECA - P.G.) μὲ τὴν ἔνδειξιν «δεύτερα περίοδος» καὶ μὲ τὰ στοιχεῖα τῶν νέων ἐκδοτῶν. Ἡ ἀρίθμηση τῶν νέων τόμων θὰ εἶναι συνεχομένη, ὥστε τελικῶς νὰ δημιουργηθῆ ἡ μεγαλειωδιστέρα ἐκδοτικὴ Σειρὰ εἰς τὴν ὁποίαν διὰ πρῶτην φορὰν θὰ εἶναι συστηματικῶς συγκεντρωμένοι ὅλοι οἱ αἰῶνιοὶ καὶ ἀνεπανάληπτοι πνευματικοὶ θησαυροὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, πῶν εἶναι συγχρόνως καὶ ἀνεκτίμητοι θησαυροὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, διότι ὄργανον δημιουργίας καὶ κιβωτὸς σωτηρίας καὶ διαφυλάξεως τῶν θησαυρισμάτων τούτων τῶν εἴκοσι αἰῶνων εἶναι ἡ ἱερὰ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα. Γενικῶς δὲ εἰς τὴν ἐν λόγῳ μοναδικὴν ἐκδοτικὴν Σειρὰν θὰ περιλαμβάνεται ὁλόκληρος ἡ Χριστιανικὴ Γραμματεία τῶν 2.000 ἐτῶν». Εἰς τὸ τέλος τῆς μηνυειώδους αὐτῆς Σειρᾶς θὰ προστεθοῦν εἰδικοί τόμοι, παρουσιάζοντες τὰ Πρακτικὰ τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ τῶν ἄλλων Τοπικῶν Συνόδων, Συνοδικὰς Ἐγκυκλίους τῶν Ὁρθόδοξων Πατριαρχείων καὶ Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ ἀποφάσεις αὐτῶν ἐπὶ ὄρισμένων θεμάτων. «Σημειωτέον δὲ ὅτι ὅλος αὐτὸς ὁ ὑπερσχευότερος, μετὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, πνευματικὸς θησαυρὸς τοῦ κολοσσαίου τούτου ἐκδοτικοῦ τομῆματος θὰ ἀξιοποιηθῆ κατὰ τὸν ἀποδοτικώτερον τρόπον μὲ τοὺς πολλοὺς συστηματικοὺς πίνακας καὶ τὰ ἐπιτελέσματα ἀλφαριθμητικὰ θεματολογικὰ εἰρητήρια, συγκεντρωτικῶς, ὅλων τῶν τόμων».

Ἐνδύμεθα, ὅπως γίνῃ προεγγραφή ἱκανοῦ ἀριθμοῦ συνδρομητῶν, τοῦθ' ὅπερ θὰ ὑποβοηθήσῃ τὴν ἀπόσκοπιον πραγμάτων ἐνός ἀληθοῦς ἐκδοτικοῦ κολοσσῶ, ὁ ὁποῖος θὰ ἀποτελέσῃ κορυφαῖον πνευματικὸν γεγονός τοῦ 20ου αἰῶνος. Ὡς ἐσημείωσεν ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Ἰ. Καρούσης, «ἡ τολμηρὰ αὐτὴ ἀπόφασις» τοῦ ἀξιωματικοῦ πατρὸς Ἰωάννου Διώτη «τιμῆ ἰδιαζόντως τὴν Ὁρθόδοξον ἡμῶν Ἐκκλησίαν, τὸν ἱερὸν Κλήρον αὐτῆς, τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος γενικώτερον». Ὁθεν, εἶθε ἡ ἀ-

πόφασις αὕτη νὰ πραγματοποιηθῆ ταχυρρυθμῶς, ἐξασφαλισομένου καὶ τοῦ καταλλήλου δυναμικοῦ τῶν εἰδικῶν συνεργατῶν.

Ἡ διάδοσις τῆς τοξικομανίας.

Εἰς πρόσφατον ἐπιστημονικὸν σεμινάριον περὶ τῆς διαδόσεως τῆς τοξικομανίας ἐν Ἑλλάδι ἰδίως εἰς τὰς τάξεις τῆς νεολαίας ἀνεκινώθη ὑπὸ εἰδικῆς λέκτορος τῆς Ψυχιατρικῆς, ὅτι σχετικῆ ἔρευνα ἀπέδειξεν ὅτι (τὰ 5,80)ο τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων ἔχουν κάμει χρῆσι ναρκωτικῶν — κυρίως δὲ μαριχουάνας καὶ χασίς..., τὰ 16,50)ο θεωροῦν πιθανὸ νὰ πάρουν κάποιο ναρκωτικὸ κατὰ μέλλον, ἐνῶ τὰ 22,30)ο τοῦ μαθητικοῦ πληθυσμοῦ σπινδύζον συστηματικὰ, τὰ 290)ο πίνουν συχνότερα ἀπὸ δύο φορές τὴν ἑβδομάδα καὶ τὰ 180)ο ἔχουν μεθύσει πάνω ἀπὸ δύο φορές. Χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι τὰ 38,30)ο παίρνουν ἡρεμιστικὰ καὶ παυσίπονα χωρὶς συνταγὴ ἱατροῦ».

Αἱ εὐγλωττοὶ στατιστικαὶ αὐταὶ δημιουργοῦν τὴν ὑποχρέωσιν εἰς πάντας τοὺς ἀρμοδίους νὰ συνενώσουν τὰς δυνάμεις τῶν πρὸς περιστολὴν τοῦ ἐξαπλουμένου κακοῦ καὶ πρὸς καταπολέμησιν τῶν γενεσιουργῶν αἰτίων του.

Παναγιώτης Νέλλας (†)

Ὁ πρὸς Κύριον ἐκδημήσας Διδάκτωρ τῆς Θεολογίας καὶ Καθηγητὴς τοῦ Ἀρσακείου Παναγιώτης Νέλλας, —παρὰ τὸ γεγονός ὅτι μερικὰ σημεῖα τῆς σκέψεως ἢ τοῦ λόγου του ἴσως δὲν εὐρίσκον πάντας συμφώνους—, ἐνεπλοῦτισεν εἰς ὄρισμένους τομεῖς τὴν θεολογικὴν σκέψιν, ἐργασθεὶς ἀόκνως πρὸς προβολὴν πτυχῶν τῆς ἑλληνορθόδοξου παραδόσεως.

Ἡ ὑπὸ τοῦ ἐξ ἡμῶν μεταστάντος προβολῆ τῶν ἔργων καὶ τῆς θεολογίας τοῦ Νικολάου τοῦ Καβάσιαι ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἐμπρόχως τῆς σειρᾶς τῶν ἐκδόσεων τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας», αἱ ὁποῖαι ὀδηγοῦν «ἐπὶ τὰς πηγὰς» τὰ εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἀνθρωπολογίαν ἀναφερόμενα δημοσιεύματά του τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδόμενον ὑψηλῆς ποιότητος περιοδικὸν «Σύνταξη» ἢ καρποφόρος ἐκπαιδευτικὴ του δρᾶσις καὶ ἡ ζωντανὴ συμμετοχὴ του εἰς διαφόρους πνευματικούς, ἢ ἀκόμη καὶ πολιτικούς διαλόγους κατὰ τρόπον ἀποφύγοντα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτιον τὸν διὰ μερικὰ ζητήματα ἐξεζητημένον καὶ μονομερῆ τρόπον ἐκφράσεως μερικῶν, οἱ ὁποῖοι μετέσχον τῶν διαλόγων αὐτῶν,— αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα συνετέλουν, ὥστε ὁ θάνατος τοῦ Παναγιώτου Νέλλα νὰ σημαίνῃ τὴν δημιουργίαν κενοῦ τινος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ Θεολογίᾳ. Κύριος τάζει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν σκηναῖς δικαίων!

Ε. Θ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών

Ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Σεραφείμ:

— Δέχθηκε τους Σεβ. Μητροπολίτες Διδυμοτείχου κ. Αγαθάγγελον και Θηβών και Λεβαδείας κ. Ίερόνυμον, τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Θεοδώροπουλον (11/3), τον Καρδινάλιο του Ρίο ντε Τζανέρο (7/3), τους Πρεσβευτές της Ολλανδίας, της Σουηδίας και της Φινλανδίας και τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Βλ. Φειδά (13/3), τα μέλη της Ένώσεως Θεολόγων Χάλκης, τον βουλευτή κ. Ν. Αναγνωστόπουλο, επιτροπές και μεμονωμένα πρόσωπα (20/3).

— Προήδρευσε στη συνεδρίαση του Δ.Σ. του Όφθαλμιατρείου Αθηνών (11/3), του Δ.Σ. του Κασιματείου (20/3).

— Χοροστάτησε στην Ακολουθία των Α΄ Χαιρετισμών (21/3) στο Μητροπολιτικό Ναό Αθηνών, και των Β΄ Χαιρετισμών (28/3) στον Ί. Ν. Προφήτου Ηλιού Παγκρατίου.

— Προέστη στο Συνοδικό Συλλείτουργο που τελέσθηκε την Κυριακή τη Όρθοδοξίας (23/3) στο Μητροπολιτικό Ί. Ναό Αθηνών, παρουσία και του κ. Προέδρου της Δημοκρατίας.

— Παραβρέθηκε στην Έπιμνημόσυνη Δέηση που τελέσθηκε μπροστά στον άδριάντα του Έλευθερίου Βενιζέλου, καθώς και στα έγκαινία του δώμου Μουσείου (30/3).

Ίερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Μεγάλη Έκθεση χριστιανικού βιβλίου ώργάνωσε με έπιμέλεια ή ένορία του άγ. Κωνσταντίνου Βόλου στις αίθουσες του ένοριακού της Κέντρου. Τα έγκαινία στα έγιναν το άπόγευμα της 10ης Μαρτίου, έπι παρουσία έκπροσώπων των άρχών, πολλών έκπαιδευτικών και μεγάλου πλήθους ένοριτών καθώς και παιδιών της Χριστιανικής Νεολαίας. Μετά τον άγιασμό, όμιλών ό άρχιμ. Νεκτάριος Ντόβας, που είχε και την πρωτοβουλία για την Έκθεση, ανέφέρθη στη σημασία του χριστιανικού έντύπου, και έμνημόνευσε τους συνεργάτες του, που όλοι μαζί έβοήθησαν για την έτοιμασία της Έκθέσεως.

Στη συνέχεια μίλησε ό Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Χριστόδουλος, ό όποιος, άφου έξέφρασε τη χαρά του για την ώραία αυτή πρωτοβουλία, ανέφέρθη στη διάδοση και κυκλοφορία του χριστιανικού έντύπου στην πατρίδα μας, στην ποιότητά του και στη χρησιμότητά του, ύπογραμμίσας ότι ό εϋσεθής λαός μας ζητεί πάντοτε το καλό βιβλίο, πράγμα που άποτελεί θετικό κάθε φορά έρέθισμα στους θρησκευτικούς έκδοτικούς όικους για την πύκνωση των έκδόσεων αυτού του είδους. Σήμερα το χριστιανικό βιβλίο — έιπε — καλύπτει ένα μεγάλο φάσμα ένδιαφερόντων και ίκανοποιεί μεγάλες μόζες άναγνωστών. Βιβλία παιδικά, λογοτεχνικά, έπιστημονικά, έθνικοκοινωνικά, νεανικά, θεολογικά κ.λπ. βρίσκονται στη διάθεση κάθε ένδιαφερομένου, ένω παράλληλα ή διαπραγματέυση έπίκαιρων θεμάτων γίνεται με στοχασμό και ρεαλιστικότητα, πράγμα που προσδίδει στο χριστιανικό βιβλίο έπίπεδο ύψηλο, ύπευθυνότητα και έπιστημοσύνη.

Την Έκθεση, που θα παραμείνει άνοικτη μέχρι τέλους του μηνός, έπισκέπτονται καθημερινά πολλοί έπισκέπτες μεταξύ των όποιων πολλοί νέοι, που άνευρίσκουν στα έκτιθέμενα βιβλία πολλά που τους ένδιαφέρουν, με άποτέλεσμα να ζητούν να τα προμηθευ-

θούν. Στην Έκθεση έκπροσωπούνται όλοι σχεδόν οι θρησκευτικοί έκδοτικοί όικοι.

(Άνακοινωθέν Ί. Μητροπόλεως)

Ίερά Μητρόπολις Νικαίας

ΨΗΦΙΣΜΑ

Χιλιάδες λαού, πλήρωμα της Έκκλησίας της Νικαίας, συγκεντρώθηκαν στις 14 Άπριλίου 1986 στην Αΐθουσα του Πνευματικού Κέντρου της Ί. Μητροπόλεως Νικαίας, Σκοπός μας ή δλόθερμη συμπάραστασις στους άδελφούς μας Όρθοδόξους Έλληνες της Βορείου Ήπειρου. Με προσοχή παρακολουθήσαμε την συγκλονιστική όμιλία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως και Κονίτης κ. Σεβαστιανού, του ράσο του όποιου έχει μεταβληθή σε φλάμπουρο του άγώνος για τα δικαιώματα των Βορειοηπειρωτών. Ύστερα άπό όσα άποκαλυπτικά άκούσαμε άπ΄ τον ήρωικό Έθναρχη της Κονίτης και τον Σεβασμιωτάτο Μητροπολίτη Νικαίας κ. Γεώργιο, όμοφώνως

ψηφίζουμε:

1) Έκφράζουμε τη συμπάθεια και τον πόνο μας για τις ποικίλες κακώσεις των άδελφών μας της Βορείου Ήπειρου, οι όποιοι έξακολουθούν να ζουν σταυρωμένοι και Μεγ. Παρασκευή του Πάθους και άναμένουν την Άνάστασι.

2) Συμπαριστάμεθα δλόψυχα στους άγώνες του θαρραλέου Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως κ. Σεβαστιανού, ό όποιος κινεί κυριολεκτικά γήν και όυρανόν για την έλευθερία των 400.000 Έλλήνων της Βορείου Ήπειρου.

3) Ζητούμε άπό την Έλληνική Κυβέρνησι να προβάλλη έξ ίσου με το Κυπριακό και το Βορειοηπειρωτικό. Για μας Βόρειος Ήπειρος και Κύπρος είναι οι δύο φτερούγες του άετου της Ελλάδος, που δυστυχώς και οι δύο είναι πληγωμένες.

4) Ύψώνουμε φωνή διαμαρτυρίας, διότι οι μεγάλες λεγόμενες Δυνάμεις άνέχονται στον 20ό αΐωνα και μέσα στην καρδιά της Εϋρώπης τέτοια καταπάτησι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτή που συμβάινει άπ΄ τους τυράννους των Τυράνων.

5) Όλόθερμη άπευθύνουμε την προσέχη μας προς τον Κύριο του Δικαίου και της Άναστάσεως, σύντομα ν΄ άναστηθούν οι Έλληνες της Β. Ήπειρου άπ΄ τον τάφο της σκλαβιάς σύντομα να χτυπήσουν οι καμπάνες στις έκκλησιές της Έλληνικής και Χριστιανικής Βορείου Ήπειρου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Έπί τη εύκαιρία της Έθνικής έορτής της Ελλάδος, την 23ην Μαρτίου τρέχοντος έτους έτελέσθη εις το Παρεκκλήσιον του Πατριαρχικού Μεγάρου του Βελιγραδίου Δοξολογία προεξάρχοντος του Βοηθού Έπισκόπου του Πατριάρχου Γερμανού Δανιήλ, παρουσία του Πατριάρχου Γερμανού, του έν Βελιγραδίω Πρέσβους της Ελλάδος Έμμανουήλ Σπυριδάκη, του Προσωπικού της Πρεσβείας, των μελών της έν Βελιγραδίω Έλληνικής παροικίας, πολλών φοιτητών Έλλήνων έκ των φοιτούντων εις διαφόρους Σχολάς του Πανεπιστημίου του Βελιγραδίου και πλήθος λαού.

Εις το τέλος της Δοξολογίας ό Πατριάρχης Γερμανός έξέφρασε συγχαρητηρίους προσήσεις εις τον Έλληνα Πρέσβην έπί τη Έθνική Έπετείφ άναφερθείς

δι' ὀλίγων εἰς τὴν σημασίαν τῆς κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ κηρυχθείσης Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως γενικῶς διὰ τοὺς Βαλκανικοὺς λαοὺς εὐχθῆεις «εἰς τὸν φίλον, ἀδελφικὸν ὁμόδοξον ἑλληνικὸν λαὸν πᾶσαν προκοπὴν καὶ πρόδοον, πνευματικὴν τε καὶ ὕλικήν, καὶ πᾶσαν εὐτυχίαν».

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἑλλην Πρέσβυς ἠοχαρίστησε θερμῶς τὸν Πατριάρχην διὰ τὴν παρουσίαν του εἰς τὴν Δοξολογίαν καὶ διὰ τοὺς θερμούς λόγους διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν ἑλληνικὸν λαὸν ἀναφερθεὶς δι' ἐμπνευσμένης προσλαλιάς εἰς τὴν ἱστορικὴν σημασίαν τῆς ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 καὶ ἀναγνώσας ἐν συνεχείᾳ τὸ σχετικὸν Μήνυμα τοῦ Ἑλληνος Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Παπούλια πρὸς τοὺς ἀποδήμους Ἑλληνας.

Εἰς τὸ τέλος ἐψάλη ὑπὸ τοῦ Ἐκκλησιάσματος ὁ Ἑθνικὸς ὕμνος τῆς Ἑλλάδος.

—Τὴν 22αν Μαρτίου τρέχοντος ἔτους ἐκοιμήθη ἐν Κυρίᾳ ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Σρέμ Ἀνδρέας. Ἡ νεκρώσιμος Ἀκολουθία ἐψάλη τὴν 25ην Μαρτίου εἰς τὸν Καθεδρικὸν ναὸν τῆς ἑδρας του, τῆς Σρέμσκα Μίτροβιτσα, προεξάρχοντος τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ παρουσίᾳ ὁ Ἀρχιερέων, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Ἱερᾶς Ἐπισκοπῆς τοῦ Σρέμ καὶ πλήθους λαοῦ. Τὸν ἐπικηδῶνα ἐξεφώνησεν ὁ Ἐπίσκοπος Μπάτσκακ Νικάνωρ, ὁ δὲ ἐνταφιασμὸς ἐγένετο ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν Ἱεράν Μονὴν τοῦ Κρούσεντολ.

Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀνδρέας ἐγεννήθη εἰς τὸ Ντίβος τῆς περιοχῆς τῆς Βοϊβοντίνας τὸ 1916. Ἀπόφοιτος τοῦ κλασικοῦ Γυμνασίου τοῦ Νόβι Σάντ, ἔλαβε τὸ πτυχίον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Βελιγραδίου καὶ ἀνηγορεύθη ὑπ' αὐτῆς Διδάκτωρ. Εἰς διάκονον ἐχειροτονήθη τὸ 1940 καὶ εἰς πρεσβύτερον τὸ 1941. Ὡς κληρικὸς διετέλεσε Καθηγητὴς Γυμνασίου, τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Σάββα εἰς τὴν Ἱεράν Μονὴν τῆς Ρακοβίτσης καὶ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Βελιγραδίου. Τὸ 1959 ἐξελέγη Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον Βουδιμίω χειροτονηθεὶς τὴν 28ην Ἰουνίου 1959 εἰς τὸν Καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Βελιγραδίου. Ἐπίσκοπος τῆς Μπάνια Λούκα ἐξελέγη τὸ 1961 καὶ τὸ 1980 ἀνέλαβε τὴν διαποιμάνειν τῆς Ἐπισκοπῆς τοῦ Σρέμ. Ἐδημοσίευσε διάφορα ἄρθρα ἱστορικοῦ καὶ πατρολογικοῦ περιεχομένου εἰς τὸ περιοδικὸν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς «Μπογκοσλόβλιε» (Θεολογία).

—Εἰς τὸ ἐπὶ τῆ ἑορτῆ τοῦ Πάσχα ἐμπνευσμένον μῆνυμα τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἱεραρχίας «πρὸς τὸν κλήρον, τοὺς μοναχοὺς καὶ πρὸς ὅλους τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας μας» τονίζονται μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς:

«Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; Οὐκ ἔστιν ὦδε, ἀλλ' ἠγέρθη» (Λουκ. 24, 5-6), εἶπον οἱ Ἄγγελοι πρὸς τὰς ἁγίας γυναῖκας, τὰς Μυροφόρους. Ζῶμεν εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ κόσμος γέμει παρουσίας ζωντανῶν νεκρῶν. Διότι ὁ ἄνθρωπος τοῦ ὁποῦ ἐσκοτίσθη ὁ νοῦς διὰ τὴν ἀλήθειαν, τοῦ ὁποῦ ἡ συνείδησις ἔχει νεκρωθεῖ, τοῦ ὁποῦ ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη ἐσθέσθη, εἶναι ὄντως ζωντανὸς νεκρὸς... Ἐν τῷ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτε ὁ ἄνθρωπος καθίσταται ὄντως νέα κτίσις, ἀφυπνίζεται διὰ τὴν ἀλήθειαν, θέλει τὸν Θεὸν κοντὰ του, ἀρχίζει νὰ μετανοῇ, νὰ προσεύχεται καὶ νὰ ζῆ πλήρη ζωὴν ἀνθρώπου, εἰκόνας τοῦ Θεοῦ. «Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰωάν. 14,6), εἶπεν ὁ Σωτὴρ. Ἡ ζωὴ προῆλθεν ἐκ τῆς αἰωνίου Ἀληθείας καὶ εἶναι ἔργον τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ Δημιουργοῦ. Οὐδέποτε ἄλλοτε τὸ ἀισθανόμεθα οὕτω τόσο ὅσον σήμερον ὅταν ἐορτάζωμεν τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ κόσμος ζῆ σήμερον εἰς μίαν ἐξαιρετικῶς κρίσιμον ἐποχὴν, ὅταν ἡ ἀγάπη κατέστη ἀπλή φράσις, ἡ δικαιοσύνη κενὸς λόγος, ἡ τιμιότης ὀλονέν καὶ σπανιωτέρα, ἡ δὲ φιλία νὰ στερηθῆται εἰλικρινείας, θέρμης καὶ πραγματικῆς ἀφοσιώσεως. Πόσοι εἶναι σήμερον

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις: α) τῶν ἄρθρων 38 πρῶγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590)1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398) 1973, γ) τοῦ Ν. 673)1977 ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 2799) 16.12.1982 Ἀπόφασιν Ἡμῶν «Περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἐνοριακοὺς Ἱεροῦς Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν», καὶ προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερωῖ Ναῷ Κοιμησέως Θεοτόκου - Ἡλιουπόλεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34)1α τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Πε-

οὶ ἀβόηθοι γέροντες, συχνὰ στερούμενοι καὶ τῆς ἀγάπης τῶν ἰδίων τέκνων των. Ὁ ἄνθρωπος ἦτο ἄλλοτε πολὺ περισσότερον οἰκογενειακῶς προστατευόμενος, ἐνῶ σήμερον ὅταν ὀλονέν καὶ περισσότερον διαλύεται ἡ οἰκογένεια, ἐκλείπει καὶ τὸ ἀίσθημα τῆς οἰκογενειακῆς προστασίας καὶ ἐπικοινωνίας.

«Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι» (Ματθ. 24,35), εἶπεν ὁ Σωτὴρ μας. Μήπως αἱ σύγχρονοι κινήσεις εἰς τὸν κόσμον εἰς κάθε λογικὸν ἄνθρωπον δὲν ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τούτων τοῦ Χριστοῦ; Εἴμεθα μάρτυρες τοῦ ὅτι ἀπὸ δεκαετίας εἰς δεκαετίαν μεταβάλλονται ἢ τροποποιούνται τὰ συστήματα τοῦ κόσμου. Ἀλλάζουν αἱ κατευθύνσεις εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Ἡ ἐπιστημονικὴ εἰκὼν τοῦ κόσμου ἀλλάζει κάθε δεκαετίαν. Αἱ κρίσεις ἔρχονται καὶ παρέρχονται, οἱ δὲ λόγοι τοῦ Χριστοῦ παραμένουν. Πολλὰ σήμερον διαταράχθησαν, τὸ ἐνδιαφέρον ὅμως διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ὀλονέν καὶ περισσότερον ἐκδηλοῦται καὶ ἐνισχύεται. «Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν» (Ἰωάν. 1,5), μαρτυρεῖ ἡ Ἁγία Γραφή. Παρέρχεται ἡ σκοτία τῶν παραπληρώσεων, ἡ δὲ ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ παραμένει. Διαφαιίνεται ὀλονέν καὶ περισσότερον ἡ σκοτία τοῦ μίσους μετὰ τῶν ἀνθρώπων, αἱ δὲ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ περὶ τῆς ἀγάπης παραμένουν. Εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον των τραγικῶν ἠθικῶν διαταραχῶν, τῆς ἀφροσύνης καὶ τῆς ἀπελπισίας, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ κόσμου ὀλονέν καὶ περισσότερον λάμπει τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ.

Κατὰ τοὺς τρεῖς τελευταίους αἰῶνας ὁ κόσμος ἐθαυκαλίσθη μετὰ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ κατὰ κόσμον παιδεία, αὐτὴ καὶ μόνη, ἄνευ βοήθειας ἀνωθεν» θὰ καταστήσει εὐτυχὴ τὸν ἄνθρωπον. Σήμερον ὅμως, ὁ ἄνθρωπος ὀλονέν καὶ περισσότερον πείθεται ὅτι ἡ ἠθικὴ κρίσις παρεμποδίζει τὴν πρόδοον τοῦ κόσμου. Καὶ τὸ πλέον περικαλὲς καλλιτεχνικὸν ἔργον, καὶ ἡ πλέον χαρακτηριστικὴ ὠραιότης, εἰς τὴν σκοτίαν — στερούμενη τοῦ φωτός, χάνει τὴν λάμψιν της. Τοῦτο ἰσχύει καὶ δι' ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους γνώσεις καὶ δι' ὅλα τὰ ἐπιστημονικὰ ἀποτελέσματα, ὅταν ὁ ἄνθρωπος χάσῃ τὴν ἠθικότητά, ὅταν σβύσῃ ἡ ἀνθρωπιά καὶ τὸ ἀίσθημα τῆς ἀλληλεγγύης μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὅταν τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων δὲν φωτίζουν «οἱ λόγοι τῆς αἰωνίου ζωῆς» τοὺς ὁποίους μᾶς παρέδωκεν ὁ Σωτὴρ μας...

Εἶθε σήμερον πᾶσα πιστεύουσα ψυχὴ νὰ θιώσῃ τὴν πραγματικότητά τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅπως τὴν ἐβίωσαν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι γου καὶ τὴν πραγματικότητά αὐτὴν ἐμαρτύρησαν διὰ γραπτῶν λόγων καὶ διὰ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου διὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀναστάντος, αἰωνίως ζώντος Χριστοῦ».

ριοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομι-
ομένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 24ῃ Ἀπριλίου 1986

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερά Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38
παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρ-
του τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν
33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς
Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημε-
ριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὄργα-
νικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν τῶν Ἱερῶν Ναῶν
1) Κοιμησέως Θεοτόκου Ἁγ. Λουσῶν Καλαβρύτων,
2) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Καλλιθέας Καλαβρύτων,
3) Γενεσίου τῆς Θεοτόκου Κορφῶν Καλαβρύτων, 4)
Κοιμησέως Θεοτόκου Βάλτας Καλαβρύτων,
καλοῦμεν τοὺς θυλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ
καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημο-
σιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ Περιδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν
κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Αἰγίῳ τῇ 24ῃ Ἀπριλίου 1986

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κίτρους

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38
παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρ-
του τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν
33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς
Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημε-
ριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὄρ-
γανικὴν θέσιν τακτικῷ ἐφημεριῶ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ
Ἁγίου Δημητρίου Λιτσχῶρου,
καλοῦμεν τοὺς θυλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ
καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημο-
σιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ Περιδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν
κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Κατερίνῃ τῇ 29ῃ Ἀπριλίου 1986

† Ὁ Κίτρους καὶ Κατερίνης ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38
παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρ-
του τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν
33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς
Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημε-
ριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὄργα-
νικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν τῶν Ἱερῶν Ναῶν
1) Κοιμ. Θεοτόκου Δροσάτου, 2) Ἁγ. Πέτρου καὶ
Παύλου Πενταλόφου, 3) Ἁγίας Τριάδος Ροδῶνος καὶ
4) Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου Ποντοκερασιᾶς,
καλοῦμεν τοὺς θυλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ
καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημο-
σιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ Περιδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν
κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Κιλκίς τῇ 9ῃ Μαΐου 1986,

† Ὁ Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου

Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Ι Σ

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 18)29.4.1986 Πράξεως ἡμῶν,
ἣ ὁποία ἐγένετο συμφώνως πρὸς τὴν κειμένην Ἐκ-
κλησιαστικὴν Νομοθεσίαν προκηρύσσομεν τὴν διακο-
νικὴν θέσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ
Ἑλένης Νέας Χώρας Χανίων καὶ προσκαλοῦμεν τοὺς
θυλομένους νὰ καταλάβωσιν αὐτὴν καὶ ἔχοντας τὰ
νόμιμα προσόντα ὅπως ἐνεργήσωσιν κατὰ Νόμον διὰ
τὰ περαιτέρω. Χανιά, 29 Ἀπριλίου 1986

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου ΕἰΡΗΝΑΙΟΣ

« Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μεγάρων καὶ Σαλαμῖνος ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

† Ὁ Γρεβενῶν ΣΕΡΓΙΟΣ

Δ Ι Ε Υ Θ Υ Ν Τ Η Σ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Σ Υ Ν Δ Ρ Ο Μ Α Ι

A) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἐτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 20 ἐτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ἐόρτια Γράμματα.

*Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, Πασχά-
λιος ποιμαντορικὴ ἐγκύκλιος.*

*Οἰκον. Πατριάρχου Δημητρίου, Πα-
τριαρχικὴ Ἀπόδειξις ἐπὶ τῷ Πάσχα.*

*Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Μνημόνιο Ὁρ-
θοδοξίας.*

*Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, Γιὰ μιὰ
ἀναστημένη ζωὴ (μῆνυμα στὰ Νιάτα).*

*Μητροπ. Κορίνθου Παντελεήμονος,
Ὁσιομάρτυρες καὶ Ἀσκηταὶ καὶ ἡ Ἐπανάστασις
τοῦ 1821.*

*Τὸ Κληρικολαϊκὸ συνέδριον τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκο-
πῆς Θυατειρῶν καὶ Μ. Βρετανίας.*

*Ἀρχιμ. Ἀθαν. Σφουγγατάκη, Ἡ
παγκόσμιος ἀκτινοβολία καὶ σημασία τοῦ Παναγίου
Τάφου καὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γῆ σεβασμίον
προσκυνημάτων.*

*Ἀρχιμ. Συνεσίον Κτενᾶ, Θεόδωρος ὁ Στου-
δίτης ὡς ἀνακαινιστὴς τοῦ μοναχικοῦ εἴου.*

*Ἀρχιμ. Δανιὴλ Πουρτσουκλή, Ἐπι-
σκόπηση τοῦ νεανικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας καὶ
οἱ προοπτικὲς του στὸ κατώφλι τοῦ 21ου αἰώνα.*

*Ἀρχιμ. Νικ. Πρωτοπαπᾶ, Συνοπτικὴ
ἱστορία τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου τῆς Ἀπ. Δια-
κονίας.*

*Ἀθαν. Βορλῆ, Ἐκκλησιαστικὴ Ὁρθόδο-
ξος Ὑμνολογία καὶ Μουσικὴ.*

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Παράρτημα.